

PLAN UPRAVLJANJA ODRŽIVOM DESTINACIJOM MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

ČAKOVEC, srpanj 2025.

Sadržaj

1. UVOD	6
1.1. Zakonska i strateško-planska osnova	6
1.2. Metodologija izrade	7
1.3. Dionici uključeni u proces izrade PUD	8
Analiza dionika u izradi PUD prema GSTC :	10
2. OPĆI KONTEKST DESTINACIJE - MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	12
2.1. Reljef i položaj	12
2.2. Stanovništvo	13
2.3. Administrativno-teritorijalni ustroj	13
2.4. Krajobrazna raznolikost	14
2.5. Klimatska obilježja	14
2.6. Tlo	14
2.7. Voda	14
2.8. Zrak	14
2.9. Struktura korištenja zemljišta	15
2.10. Zaštićena područja i biološka raznolikost	15
2.11. Gospodarstvo	15
2.12. Poljoprivreda	16
2.13. Kulturna baština	16
3. ANALIZA STANJA TURIZMA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE	17
3.1. Turistički proizvodi i usluge	17
Zdravstveni turizam	17
Sportsko rekreacijski turizam	18
Kulturni turizam	18
Poslovni turizam	18
Sportske pripreme	19
Tranzit	19
Potencijalni novi turistički proizvodi	19
Analiza turističkih proizvoda i usluga prema GSTC	20
3.2. Smještajni kapaciteti	21
Analiza smještajnih kapaciteta prema GSTC	22
3.3. Ugostiteljske usluge	25
Analiza ugostiteljskih usluga prema GSTC	27
3.4. Turističke agencije i turističko vođenje	29

3.5. Turistička resursno-atraksijska osnova	30
Analiza resursno-atraksijske osnove prema GSTC	42
3.6. Obilježja turista u destinaciji	45
Demografski profil turista.....	45
Motivacija dolaska u destinaciju.....	45
Lojalnost	46
Izvori informiranja.....	46
Obilježja putovanja	47
Boravak u Međimurskoj županiji	47
Zadovoljstvo ponudom.....	48
Prosječni dnevni izdaci u Međimurskoj županiji.....	48
Analiza obilježja turista prema s GSTC	54
3.7. Javna turistička infrastruktura	56
Analiza javne turističke infrastrukture GSTC	58
3.8. Komunalna infrastruktura	60
Gospodarenje otpadom	60
Odvodnja	60
Vodoopskrba.....	60
Električna mreža	61
Plinoopskrba	61
Geotermalna energija	61
Monitoring stanja okoliša	61
Svjetlosno onečišćenje	62
Zagađenje bukom.....	62
Cestovni promet.....	63
Željeznice	63
Zračni i riječni promet	63
Analiza komunalne infrastrukture prema GSTC.....	64
3.9. Stanje digitalizacije	66
Analize digitalne transformacije i pametne destinacije prema GSTC	67
3.10. Stanje pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama	69
Infrastruktura i fizička pristupačnost	69
Komunikacijska i digitalna pristupačnost	70
Pristupačnost turističkih usluga	70
Edukacija i svijest	70
Sudjelovanje i strateško planiranje	70

Analiza pristupačnost destinacije za OSI prema GSTC	71
3.11. Stanje organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	72
Usluge zdravstvene zaštite	72
Poštanske i telekom usluge	72
Platni promet	72
Obrazovne i sportske ustanove	72
Policija i sigurnost	73
Vatrogastvo i spašavanje	73
Vjerske usluge	73
Javne površine i čistoća	73
Trgovine i prometna opskrba	74
Analiza stanja usluga u destinaciji	74
3.12. Stanje i potrebe ljudskih resursa	75
Analiza potreba i razvoja ljudskih resursa	76
3.13. Stanje komunikacijskih aktivnosti	77
Turističko informacijski centar	77
Mrežene stranice	77
Digitalne komunikacije	78
Offline komunikacije	78
PR i prodajne aktivnosti	78
Prikupljanje i distribucija informacija	79
Marketinško pozicioniranje	79
Nacionalna i međunarodna suradnja	79
Analize komunikacijskih aktivnosti	80
3.14. Analiza konkurencije	81
Dostupnost i infrastruktura	82
Primjeri usporedivih europskih destinacija – lekcije za Međimurje	84
3.15. Međunarodni tržišni trendovi i inovacije	86
Trendovi odgovornog i održivog turizma	86
Globalni kontekst i lokalni izazovi	86
Održivost kao strateški prioritet	87
Pristup baziran na podacima	87
Zeleni rast i turizam bez rasta (degrowth)	87
Uloga lokalne zajednice i edukacija	87
Pristup klimatskim rizicima i upravljanje resursima	88
Praćenje međunarodnih trendova i inovacija	88

3.16. Izvješće o analizi stanja	88
4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA	91
5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE	99
6. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA	105
6.1. SWOT analiza	105
6.2. Opća načela turizma Međimurja	108
6.3. Strateški smjer i prioriteti	109
6.4. Strateški ciljevi održivog razvoja turizma Međimurske županije	110
6.5. Strateške mjere s provedbenim aktivnostima	111
6.6. Akcijski plan s mogućim izvorima financiranja	124
7. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE TURISTIČKOG RAZVOJA	126
1. Međimurska županija – jedinica regionalne samouprave	126
2. Jedinice lokalne samouprave	126
3. Turističke zajednice (TZMŽ i lokalne TZ)	127
4. Gospodarski sektor i pružatelji usluga	127
5. Obrazovne i istraživačke ustanove	128
6. Organizacije civilnog društva i LAG-ovi	128
7. Preporuke za sve dionike	128
8. Pregled tablica, grafikona i kartograma	129

Nositelj izrade:

TURISTIČKA ZAJEDNICA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Izrađivač:

Veleučilište VIMAL Sisak

Usvaja:

SKUPŠTINA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije strateški je dokument koji definira smjernice razvoja održivog turizma na ovom području. Njegov glavni cilj je uskladiti turistički razvoj s očuvanjem prirodnih i kulturnih resursa, povećati atraktivnost Međimurja kao destinacije te potaknuti ekonomski rast kroz turizam.

Plan obuhvaća analizu trenutnog stanja, određivanje strateških prioriteta te razradu konkretnih mjera i aktivnosti koje će omogućiti konkurentan i održiv razvoj turizma. Osim što pruža detaljan pregled resursa i atrakcija Međimurja kao turističke destinacije, ovaj dokument ističe i ključne izazove s kojima se sektor turizma suočava te nudi odgovarajuće smjernice za njihovo prevladavanje. Kroz sinergiju javnog i privatnog sektora, turizam u Međimurju može se razvijati u skladu s globalnim trendovima i zahtjevima tržišta.

Plan je strukturiran tako da pruži jasne smjernice za sve dionike uključene u razvoj turizma, uključujući lokalne i regionalne vlasti, turističke zajednice, privatni sektor i nevladine organizacije. Njegova provedba zahtjeva koordinirani pristup i aktivnu suradnju svih relevantnih sudionika kako bi se osigurao održiv i dugoročan razvoj turizma u Međimurskoj županiji.

1.1. Zakonska i strateško-planska osnova

Plan upravljanja destinacijom Međimurske županije izrađuje se temeljem obveze propisane **Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20, 144/20, 73/23)**, koji u članku 21. propisuje obvezu izrade planova upravljanja destinacijom na razini turističkih zajednica županija.

Plan je usklađen s važećim nacionalnim zakonima, regionalnim planskim dokumentima, regulativama Europske unije i globalnim smjernicama za održivi razvoj. Među ključnim dokumentima su:

- **Zakon o turizmu Republike Hrvatske** – regulira sustav upravljanja turizmom na državnoj i lokalnoj razini.
- **Strategija razvoja održivog turizma RH do 2030.** – postavlja okvir za razvoj turizma u smjeru održivosti, uključujući ekološku i društvenu odgovornost.
- **Global Sustainable Tourism Council Destination Criteria (GSTC)** - osigurava usklađenost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDGs).

Dokumenti koji su poslužili kao osnova za ovaj plan su: Plan razvoja Međimurske županije do 2027.g., Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020. (produžen dopunama Destinacijskog plana kvalitete u turizmu Međimurske županije 2021.-2027.), Strateški marketing plan turizma MŽ do 2020. (produžen do 2024.), Prostorni plan Međimurske županije (III. izmjene 2025.), a konzultirani su i operativni razvojni dokumenti TZMŽ: Operativni marketing plan Ekomuzeja Međimurje 2022. - 2027., Operativni plan razvoja Međimurske vinske ceste 2022. - 2027., Destinacijski plan kvalitete u turizmu Međimurske županije 2021. - 2027., Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije do 2020. Godine.

1.2. Metodologija izrade

Izrada Plana upravljanja destinacijom Međimurske županije temelji se na integriranom, održivom i participativnom pristupu u skladu s međunarodnim kriterijima Globalnog vijeća za održivi turizam (GSTC). Metodologija obuhvaća višeslojnu analizu, terenski uvid, savjetovanje s ključnim dionicima te definiranje razvojnih prioriteta usmjerenih na ravnotežu između ekonomskog razvoja, očuvanja okoliša i dobrobiti lokalne zajednice.

1. Analiza početnog stanja destinacije (A2, D1, D4)

Plan započinje temeljitom analizom dostupnih podataka iz službenih statistika, sektorskih izvješća i relevantnih strateških dokumenata. Ova faza uključuje:

- Procjenu kapaciteta i kvalitete turističke ponude,
- Analizu smještajnih kapaciteta i infrastrukturne opremljenosti,
- Pregled tržišnih kretanja i turističkih preferencija,
- Usporedbu s GSTC pokazateljima održivosti.

2. Terensko istraživanje i procjena održivosti na lokaciji (A4, B2, D2)

Provedena su ciljana terenska istraživanja s fokusom na:

- Stanje turističke infrastrukture i atrakcija,
- Razinu pristupačnosti (posebno za OSI),
- Postojanje interpretacijskih sadržaja i signalizacije,
- Ekološki rizici i područja osjetljive baštine.

Terensko promatranje omogućuje provjeru stvarne primjenjivosti održivih turističkih praksi te identifikaciju prostornih i funkcionalnih izazova.

3. SWOT analiza u kontekstu održivosti (A1, A3, C2)

Strateška analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji uključuje:

- Prirodnu i kulturnu baštinu kao temelj za razvoj turizma s lokalnim identitetom,
- Identifikaciju slabosti koje mogu ugroziti održivost (npr. sezonalnost, zasićenost),
- Prilike za razvoj niskoučinkovitih i regenerativnih modela turizma (npr. agro-turizam, zdravstveni turizam),
- Analizu prijetnji koje mogu destabilizirati lokalnu zajednicu ili narušiti resurse.

4. Participativni dijalog s dionicima (A1, B1, C1)

Sukladno GSTC načelima uključivosti, provedene su konzultacije s predstavnicima:

- Lokalnih samouprava i turističkih zajednica,
- Gospodarskih subjekata (hoteli, OPG-ovi, vodiči, kulturne institucije),
- Organizacija civilnog društva i zajednice,
- Turističkih profesionalaca i edukatora.

Rezultati participacije integrirani su u plan kao temelj za legitimno i podržano odlučivanje.

5. Definiranje strateških prioriteta i ciljeva (A5, C4, D3)

Na osnovu analitičkih i participativnih inputa definirani su prioriteti koji se odnose na:

- Jačanje otpornosti destinacije kroz diverzifikaciju proizvoda,
- Promicanje autentičnih iskustava s lokalnim identitetom,
- Unaprjeđenje upravljanja posjetiteljima u skladu s nosivim kapacitetima,
- Digitalnu i zelenu tranziciju turizma.

Ciljevi su postavljeni mjerljivo, u skladu s održivim razvojem i mogućnošću praćenja kroz pokazatelje (ETIS i GSTC).

6. Operativni plan mjera i aktivnosti (A6, D1, B3)

Razrađeni su konkretni programi i aktivnosti, uključujući:

- Razvoj zelenih i tematskih ruta (npr. vino, baština, biciklizam),
- Uvođenje digitalnih alata za upravljanje i interpretaciju (QR, AR, aplikacije),
- Aktivnosti za edukaciju dionika i uključivanje lokalnog stanovništva,
- Poticanje održive mobilnosti i prilagodbe za OSI,
- Uspostava sustava monitoringa i evaluacije učinaka Plana.

1.3. Dionici uključeni u proces izrade PUD

U skladu sa Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom i GSTC standardima u izradu PUD-a uključeni su:

Tablica 1 Uključeni dionici

SEKTORI	DIONICI	NAČIN PARTICIPACIJE
JAVNI SEKTOR: REGIONALNA I LOKALNA SAMOUPRAVA,	Međimurska županija Gradovi: Čakovec, Mursko Središće, Prelog Općine: Belica, Dekanovec Domašinec, Donja Dubrava Donji Kraljevec, Donji Vidovec, Goričan, Gornji Mihaljevec, Kotoriba Mala Subotica, Nedelišće Orehovica, Podturen Pribislavec, Selnica Strahoninec, Sveta Marija Sveti Juraj na Bregu, Sveti Martin na Muri, Šenkovec Štrigova, Vratišinec	Komunikacija i koordinacija oko postavljanja strateških ciljeva razvoja gospodarstva, turizma i infrastrukture. Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Osiguranje potpore i pravnog okvira za provedbu mjera i aktivnosti Plana upravljanja destinacijom

JAVNE USTANOVE OBRAZOVNE INSTITUCIJE	Javna ustanova za regionalni razvoj REDEA Javna ustanova Međimurska priroda Ustanova Rudolf Steiner Javna ustanova MENEA Hrvatska gospodarska kkomora MŽ Obrtnička komora MŽ	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede očuvanja prirodne baštine i održive poljoprivrede te njeno uključivanje u turističku ponudu. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
	Međimursko veleučilište Čakovec Srednja škola Prelog Ekonomska i trgovačka škola Čakovec	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede obrazovanja i edukacije. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
	JAVNA PODUZEĆA Čakom Čakovec Prekom Prelog Mursekom M. Središće HEP DSO Čakovec Međimurske vode Čakovec	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu pokazatelja održivosti. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
TURISTIČKE ZAJEDNICE	TZMŽ G. Čakovec G. Prelog P. Mura i gorice P. Srce Međimurja O. Sveti Martin na Muri O. Štrigova	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva razvoja turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede razvoja turističkog proizvoda destinacije i komunikacije s tržištima. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA	ZEU Senajar D. Dubrava Društvo turističkih vodiča MŽ Društvo vinara MŽ HortusCroatiae Štrigova Udruga za biodinamičku poljoprivredu Duga Čakovec Udruga DOSTI Čakovec	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva razvoja turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti na područjima zaštite okoliša, razvoja eno-gastronomije, turističke interpretacije, ekološke poljoprivrede, potreba OSI.
LOKALNE AKCIJSKE GRUPE (LAG)	Međimurski doli i bregi, Nedelišće Mura- Drava D. Vidovec	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva razvoja turizma i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za

		izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede ukupnog ruralnog razvoja. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
GOSPODAR-STVO	Terme Sv. Martin DG Sport Prelog Hotel Castellum Čakovec Hotel Kralj D. Kraljevec Hotel Park Čakovec Ruralna kuća Lina Pleškovec Restoran Terbotz Ž. Gora Restoran Mala hiža Balogov PG Geler M. Mihaljevec Accredo Zasadbreg Sport Hub Nedelišće Rudi express Čakovec Baggiz Čakovec	Komunikacija u svezi usklađenja strateških ciljeva i osiguravanja ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede razvoja destinacijskog turističkog proizvoda. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.
ZAINTERESIRANI GRAĐANI I TURISTI - POJEDINAČNO	100 fizičkih osoba iz svih dijelova Međimurske županije 450 turista iz Hrvatske i inozemstva 107 fizičkih osoba iz Međimurja	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana kroz anketu o zadovoljstvu lokalne zajednice. Anketirani u anketi o motivima dolaska i zadovoljstvu ponudom Sudionici u e-javnoj raspravi prijedloga PUD
STRUČNJACI	dr.sc. Marko Jurakić, Veleučilište VIMAL	Voditelj projekta izrade PUD

Nakon participativnog procesa kreiranja i usvajanja PUD-a Turistička zajednica Međimurske županije će tijekom 2025. i 2026. godine provoditi aktivnosti desimacije i inormiranja svih sektora lokalne zajednice kako bi se što širi krug stanovnika što kvalitetnije upoznao s sadržajem dokumenta te anamirali zainteresirani dionici za aktivno provođenje planiranih mjera i ostvarenje ciljeva.

Analiza dionika u izradi PUD prema GSTC :

GSTC kriterij A1 – Učinkovito upravljanje destinacijom

- Turistička zajednica Međimurske županije (TZMŽ) je preuzela vodeću ulogu u izradi PUD-a uz široko uključivanje sektora.
- Uključeni su svi relevantni javni akteri – županija, gradovi i općine – čime je osigurana teritorijalna koordinacija i usklađenje sa zakonodavnim i prostornim planovima.

GSTC kriterij A2 – Sudjelovanje i partnerstva

- U izradu su uključeni svi sektori društva: javni sektor, obrazovanje, turističke zajednice, civilni sektor, gospodarstvo, LAG-ovi, turisti i lokalna zajednica.

- U proces su aktivno uključene obrazovne institucije, što omogućuje razvoj kapaciteta i prijenos znanja.
- Uključen je gospodarski sektor (hoteli, restorani, sportski objekti, agencije) – time se direktno povezuju ciljevi PUD-a s tržišnim realitetom.

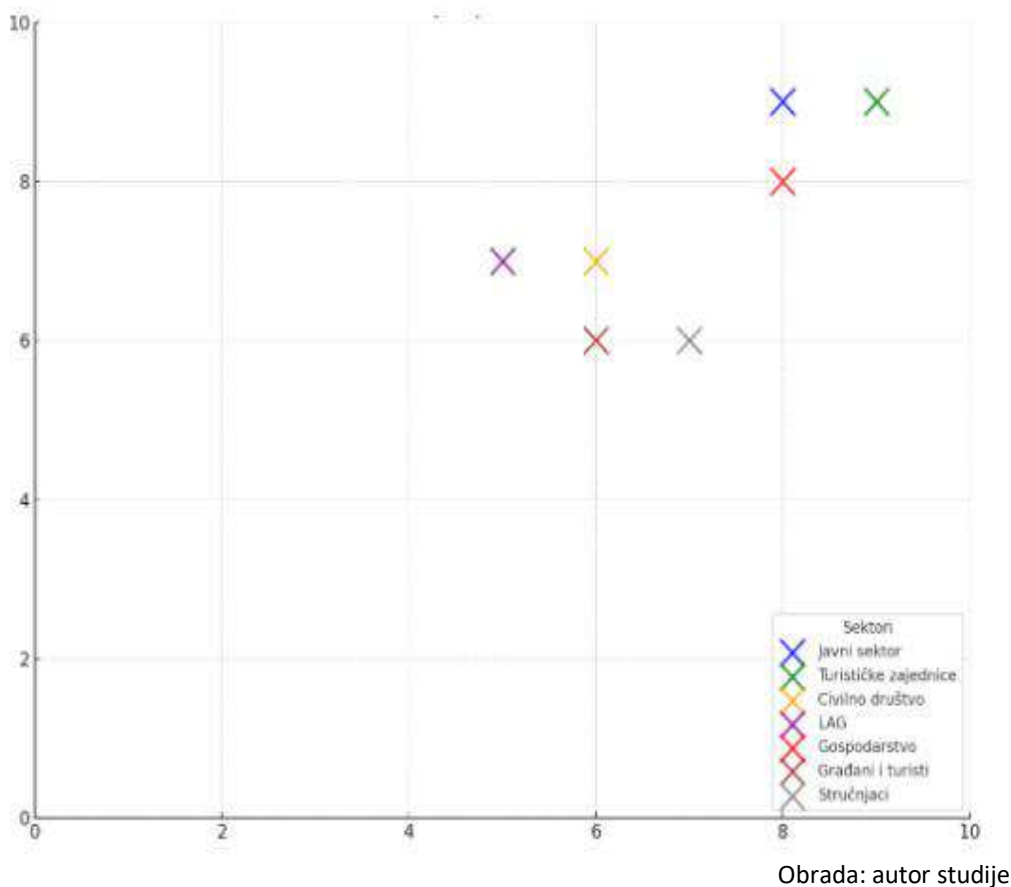
GSTC kriterij A3 – Mehanizmi uključivanja dionika

- Participacija je provedena putem: strukturiranih sastanaka i komunikacije, anketa lokalne zajednice, anketa turista, javne e-rasprave, dodatno, uključeni su i stručnjaci iz akademske zajednice, što osigurava stručnu podlogu i neovisnost procesa.

Zaključak:

Participativni proces izrade PUD-a Međimurja u potpunosti je usklađen s GSTC načelima dobrog upravljanja, uključivanja dionika i usmjerenosti na održivost.

Grafikon 1: *Matrica utjecaja i interesa dionika*

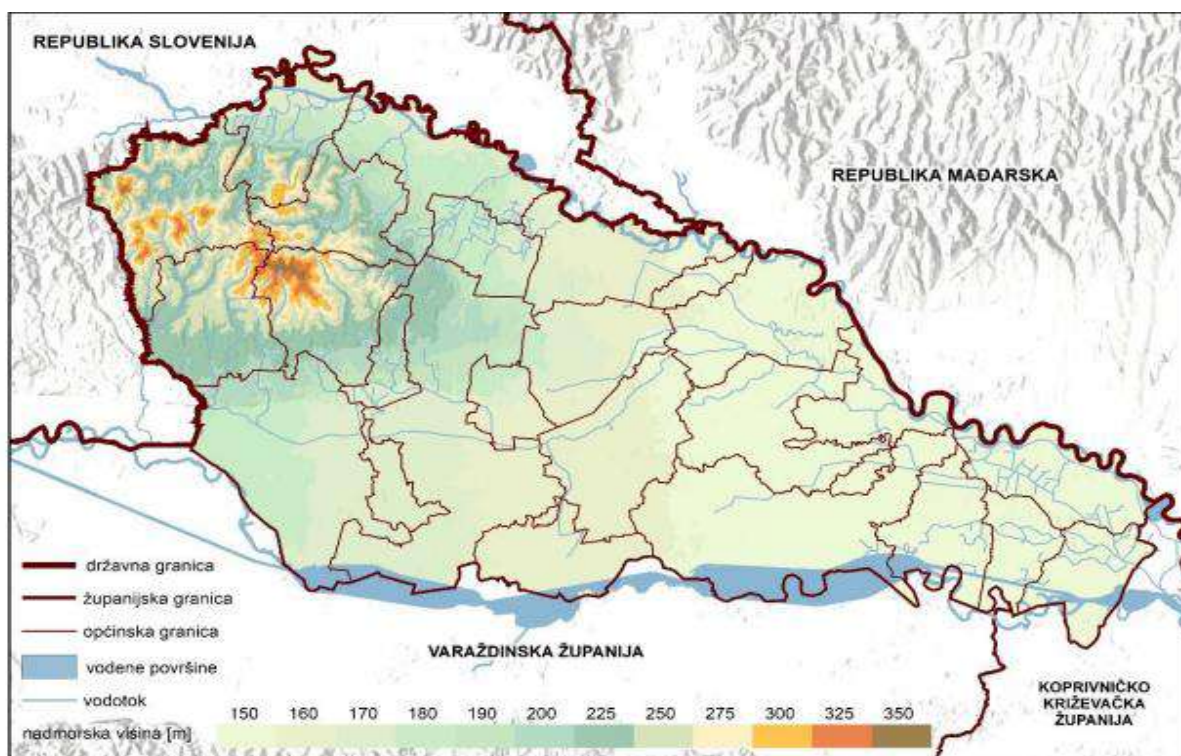
2. OPĆI KONTEKST DESTINACIJE - MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

U ovom poglavlju daje se sveobuhvatan pregled prirodnih, prostorno-demografskih i društveno-gospodarskih obilježja Međimurske županije, koja čine temelj za planiranje i razvoj održivih turističkih aktivnosti.¹

2.1. Reljef i položaj

Međimurska županija nalazi se na tromeđi Hrvatske, Slovenije i Mađarske, s površinom od 729 km² i statusom najmanje županije u RH. Omeđena rijekama Murom i Dravom, koje određuju njezin oblik i reljef, dijeli se na Donje Međimurje (nizinski dio – 74,5%) i Gornje Međimurje (brdovito – 25,5%), s najvišim vrhom Mohokos (344 m). Takav reljef omogućuje razvoj selektivnih oblika turizma (npr. cikloturizam, eko, wellness). Granični položaj županije olakšava regionalnu i međunarodnu suradnju u turizmu. Prirodne karakteristike podupiru planiranje održivih ruta i boravka u prirodi te valorizaciju krajobrazne i biološke raznolikosti. Povezano s GSTC kriterijima D1 i D2.

Kartogram 1 *Reljef i položaj Međimurske županije*

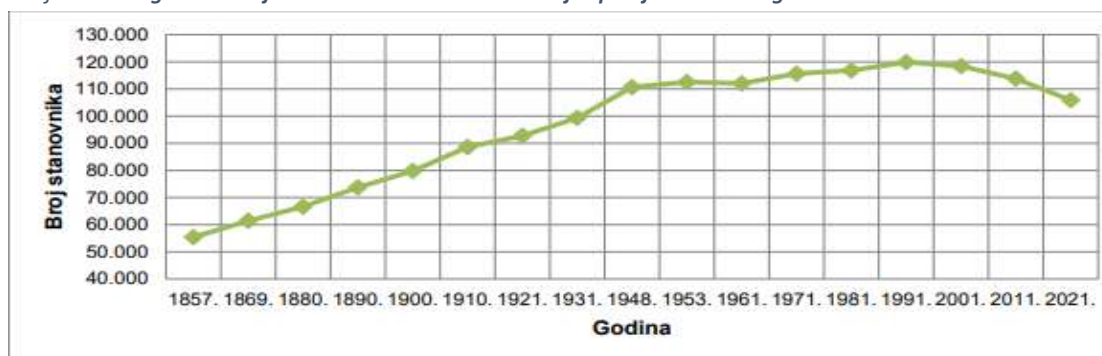
Izvor: Digitalni model reljefa, Državna geodetska uprava 2021.
Izrada: Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije

¹ Obrada javno dostupnih izvora, autor studije

2.2. Stanovništvo

Međimurska županija ima 105.250 stanovnika (2021.) s gustoćom od 144,38 st./km², što je drugo najnaseljenije područje u RH, odmah iza Grada Zagreba. Stanovništvo čini 2,72% ukupne populacije RH, s izraženom urbanom koncentracijom u Čakovcu (27.122 stanovnika). Unatoč razvijenoj infrastrukturi, regija bilježi pad broja stanovnika zbog niskog nataliteta i iseljavanja. Održiv razvoj turizma mora uključivati lokalnu zajednicu, osobito mlade, kroz jačanje poduzetništva, kulturne inicijative i valorizaciju baštine. Povezano s GSTC kriterijima

Grafikon 2 Pregled kretanja stanovništva u Međimurskoj županiji 1857-2021.g.

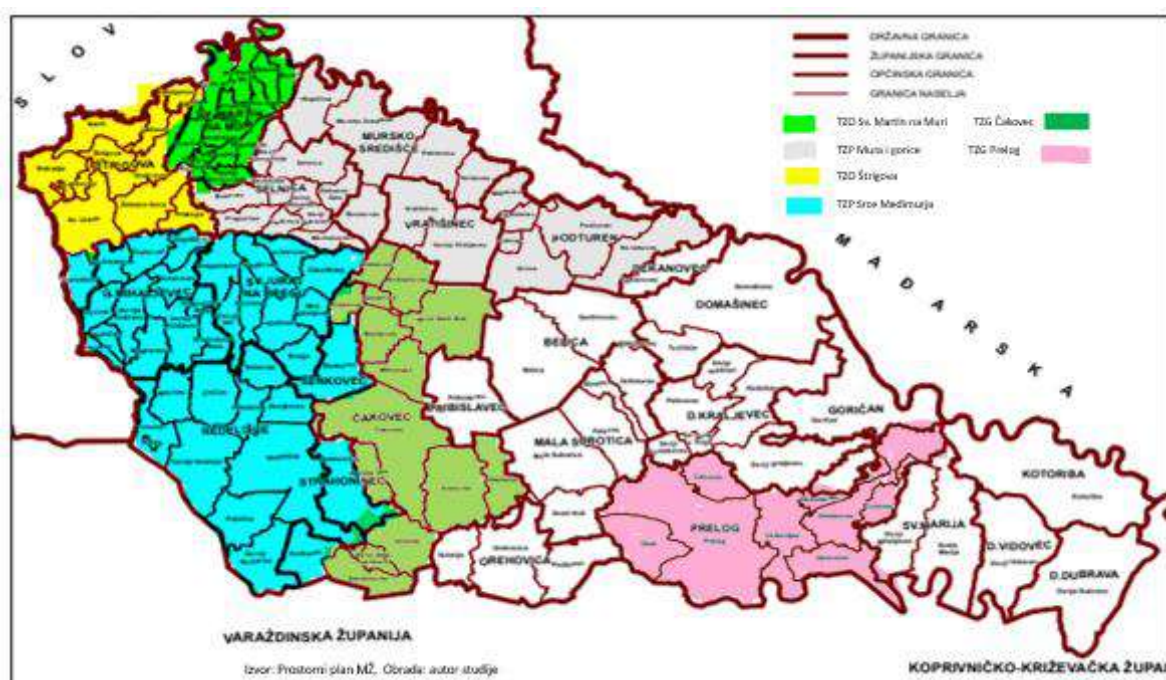

Izvor: Državni zavod za statistiku

2.3. Administrativno-teritorijalni ustroj

Županija se sastoji od 3 grada i 22 općine. Gradovi zauzimaju 23,9% teritorija i okupljaju 37,8% stanovništva, dok u općinama na 76,1% teritorija živi 61,6% stanovnika. Gustoća naseljenosti znatno varira – u pograničnim dijelovima iznosi 112 st./km², a u unutrašnjosti 168 st./km². Ova prostorna raznolikost pruža temelje za decentralizirani pristup razvoju turizma. Na području 13 JSL djeluje 6 turističkih zajednica. Planiranje mora biti participativno i u skladu s lokalnim potrebama i prostornim mogućnostima. GSTC kriteriji A1 i A2.

Kartogram 2 **Teritorijalna podjela Međimurske županije sa sustavom turističkih zajednica 2025.g.**

2.4. Krajobrazna raznolikost

Međimurje karakterizira spoj ravničarskog i brežuljkastog krajobraza, s velikim utjecajem rijeka Mure i Drave te rijeke Trnave i brojnih potoka. Ovakva prirodna raznolikost stvara uvjete za razvoj ekoturizma, interpretacijskih staza i tematskih ruta. Ravnoteža očuvanja i korištenja prostora ključna je za održivi turizam. Planovi uređenja trebaju uključiti krajobrazne vrijednosti kao temelj turističke ponude. Povezano s GSTC kriterijima D1 i D2.

2.5. Klimatska obilježja

Klima Međimurja je umjereno kontinentalna, s panonskim utjecajima. Ljeta su topla, zime hladne, a prijelazi između sezona nagli. Česti su mrazovi i ekstremni vremenski uvjeti (pljuskovi, tuče), uz izražene magle. Klimatski uvjeti pogoduju razvoju turizma u svim sezonama, no zahtijevaju otpornu infrastrukturu i prilagodljive programe. Klimatske promjene treba uključiti u strateško planiranje turizma i osigurati preventivne mjere. Povezano s GSTC kriterijima D3 i D5.

2.6. Tlo

Tla u Međimurju su raznolika: od ilovasto-glinastih u brežuljkastom dijelu, preko crnice i šljunkovitih tala uz rijeke, do plodnih tala u središnjem platou. Najveći pritisci su erozija, onečišćenje i prenamjena zemljišta. Očuvanje tla važno je za poljoprivredu, biološku raznolikost i prostorno planiranje turizma. Poljoprivredno zemljište posebno je važno za razvoj agroturizma. Održivo korištenje tla zahtijeva kontrolu urbanizacije i edukaciju. Povezano s GSTC kriterijima D4 i D5.

2.7. Voda

Međimurje obiluje površinskim i podzemnim vodama. Rijeke Mura, Drava, Trnava i brojni potoci definiraju pejzaž i pružaju mogućnosti za ekoturizam i rekreaciju. Podzemne vode su ključne za vodoopskrbu (crpilišta Nedelišće i Prelog), ali podložne zagađenju. Potrebna je zaštita vodnih resursa kroz prostorne planove i edukaciju. Voda je i važan motiv za boravak u prirodi i razvoj vodenih ruta. Povezano s GSTC kriterijima D5 i D6.

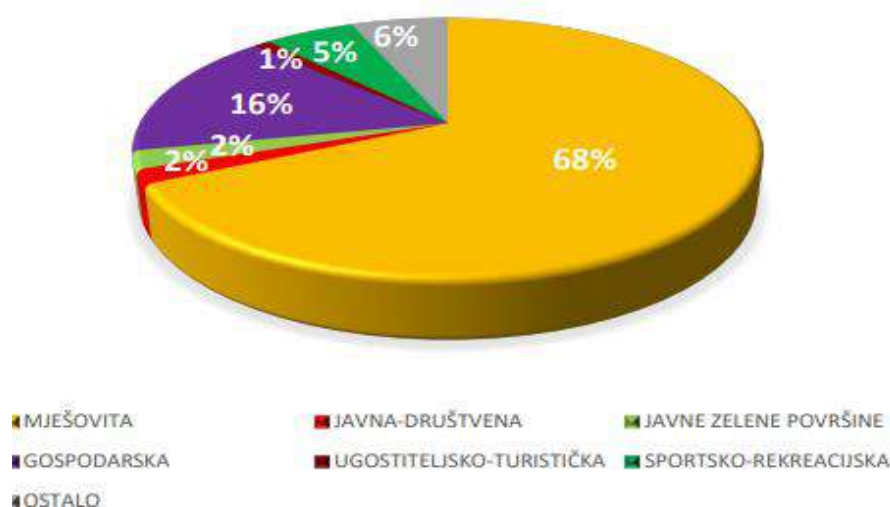
2.8. Zrak

Zrak u županiji je uglavnom čist, a koncentracije SO₂, NO₂ i PM₁₀ ispod su zakonski dopuštenih razina. Glavni izvori onečišćenja su promet, kućanstva i industrija. Program zaštite okoliša (2022.–2025.) predviđa mjere za smanjenje emisija i promicanje energetske učinkovitosti. Dobra kvaliteta zraka pozitivno utječe na zdravlje stanovništva i doživljaj posjetitelja, osobito u prirodnim i ruralnim područjima. Potrebna je integracija ciljeva zaštite zraka u razvojne planove turizma. Povezano s GSTC kriterijima D3 i D5.

2.9. Struktura korištenja zemljišta

Zemljište se koristi pretežno za poljoprivredu (46,7%), šume (22,5%) i građevinsko područje (17,9%), za turizam se koristi 1% građevinskog područja. Zbog rasta naseljenosti povećava se pritisak na prenamjenu zemljišta. Očuvani ruralni krajobraz i kulturne značajke predstavljaju velik potencijal za održivi turizam. Potrebno je uravnoteženo prostorno planiranje i zaštita vrijednih krajobrazova. Povezano s GSTC kriterijima A8 i D1.

Grafikon 3 **Struktura građevinskog područja MŽ prema namjeni**

Izvor: Zavod za prostorno uređenje MŽ

2.10. Zaštićena područja i biološka raznolikost

Zaštićena područja čine više od 30% površine Međimurske županije. Uključuju Regionalni park Mura–Drava, značajni krajobraz rijeke Mure, područja ekološke mreže Natura 2000 i UNESCO-ov Rezervat biosfere Mura–Drava–Dunav. Ova područja bogata su rijetkim vrstama, staništima i vlažnim ekosustavima (poplavne šume, mrtvaje, rukavci). Ključna su za očuvanje bioraznolikosti i predstavljaju temelj za razvoj ekoturizma, edukacije i znanstvenog turizma. Posebnu vrijednost ima i krajobrazna raznolikost uz rijeke, od prirodnog do kulturnog mozaika. Upravljanje posjetiteljima, interpretacijska infrastruktura i participacija lokalnog stanovništva nužni su za održivo korištenje. Ova područja zahtijevaju integraciju u strategije razvoja turizma, uz osiguranje ekološke nosivosti i zaštitu izvorišta pitke vode. Povezano s GSTC kriterijima D1, D6 i C2.

2.11. Gospodarstvo

Gospodarstvo Međimurske županije temelji se na prerađivačkoj industriji, trgovini, graditeljstvu i poljoprivredi, s naglaskom na izvoz. Iako prevladavaju tradicionalne djelatnosti, bilježi se porast ulaganja u visoke tehnologije. U 2024. godini djelovalo je 3.790 poduzeća s 31.690 zaposlenih, većinom u mikro i malim tvrtkama. Neto plaća iznosila je 1.217 € neto, a nezaposlenost je pala na 2.097 osoba. Prihodi poduzetnika dosegli su 3,13

milijardi eura, uz rast od 15%. Ulaganja u dugotrajnu imovinu iznosila su 120,4 milijuna eura. Najzastupljenije grane su metalna, tekstilna, drvena i prehrambena industrija. Izvoz je usmjeren prema EU tržištima, osobito Njemačkoj, Austriji i Italiji.

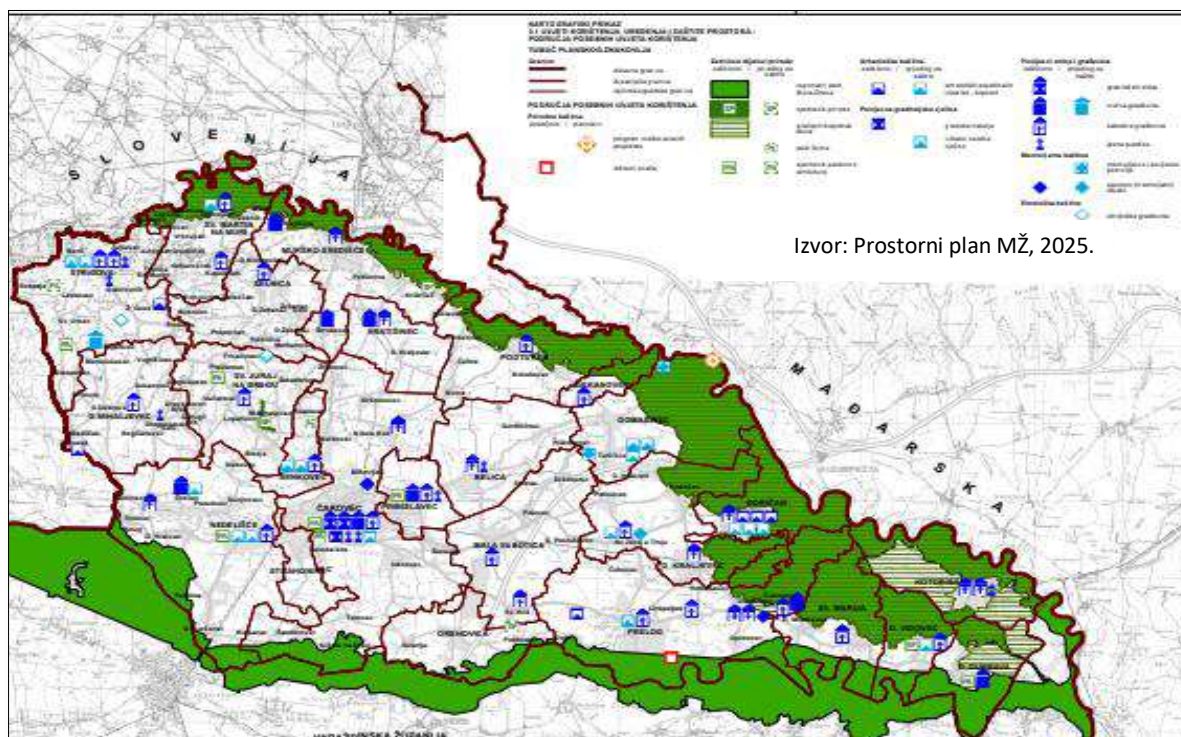
2.12. Poljoprivreda

Poljoprivreda je značajan gospodarski sektor Međimurja s 4.214 registriranih subjekata, od kojih je najviše obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG). Struktura nositelja ukazuje na starenje populacije, a prisutni su izazovi poput klimatskih promjena i visokih troškova. Iako je broj ekoloških proizvođača u porastu (oko 100), količina i raznovrsnost proizvodnje još nisu zadovoljavajuće. Donji Kraljevec, rodno mjesto Rudolfa Steinera, ima potencijal za poticanje razvoja biodinamičke proizvodnje. Kroz povezivanje s turizmom, poljoprivreda može jačati lokalnu samodostatnost, osigurati ponudu autentičnih proizvoda i razviti agroturističke sadržaje. Održiva poljoprivreda izravno doprinosi očuvanju tla, bioraznolikosti i ruralnog krajolika. Povezano s GSTC kriterijima B3 i D5.

2.13. Kulturna baština

Kulturna baština Međimurja obuhvaća arheološka nalazišta, povijesne građevine i 17 nematerijalnih dobara, uključujući Međimursku popevku (UNESCO). Značajni arhitektonski lokaliteti su: povijesna jezgra Čakovca, Stari grad Zrinskih u Čakovcu, kurija Terbotz, kaštel Feštetić i ostaci samostana sv. Jelene u Šenkovcu. Graditeljska baština često je izložena degradaciji, a arheološka nije do kraja istražena i interpretirana stoga zahtijeva aktivno očuvanje i valorizaciju. Kulturni identitet dodatno obogaćuju manifestacije, folklor, tradicijski zanati i lokalna glazbena baština. Uključivanje baštine u turističke proizvode jača identitet destinacije i stvara dodatnu vrijednost za posjetitelje i stanovnike. Povezano s GSTC kriterijima C1, C2 i C3.

Kartogram 3 Lokacije zaštićene nepokretne kulturne i prirodne baštine

3. ANALIZA STANJA TURIZMA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

U poglavlju se prikazuje detaljna analiza postojećih kapaciteta i ostvarenih turističkih pokazatelja Međimurske županije. Obuhvaćeni su turistički proizvodi, infrastruktura, karakteristike posjetitelja i resursno-atraksijska osnova, s ciljem utvrđivanja potencijala i izazova za daljnji razvoj.

3.1. Turistički proizvodi i usluge

Turistički proizvodi i usluge čine osnovu konkurentnosti destinacije. Ovaj dio sadrži pregled turističkih proizvoda na čijem razvoju radi TZ Međimurske županije u suradnji s LTZ-ima, komercijalnim i javnim sektorima te koji su tržišno valorizirani. U tabeli 1 prikazani su:

Tablica 2 Ključni turistički proizvodi Međimurja prema važnosti razvojnog potencijala

VAŽNOST	PRIMARNI	SEKUNDARNI		TERCIJARNI	
Odmor (glavani, vikend, izleti)					
Zdravstveni turizam	Wellness	Medicinski wellness		Lječilišni turizam	
Outdoor aktivnosti	Cikloturizam	Pješačenje	Adrenalinski sportovi	Ribolov	Sportovi na vodi
Enogastronomija	Turizam vina	Gastro turizam			
Kulturni turizam	Povijesne znamenitosti	Etno baština	Događanja	Duhovni turizam	
Poslovni turizma					
Poslovni turizam	Poslovni skupovi	Team building		Poslovna putovanja	
Sportske pripreme	Nogomet	Rukomet	Speedway	Ribolov	Gimnastika
Posebni proizvodi					
Posebni proizvodi	Tranzit	Letenje balonima		Tematski parkovi	

Izvor: SMPT MŽ 2020. IztZg, revizija autor studije

Zdravstveni turizam

Zdravstveni turizam u Međimurskoj županiji značajno se razvija zahvaljujući Termama Sveti Martin, jednoj od vodećih destinacija kontinentalnog wellnesa. Smještene na 27 hektara prirodnog okoliša, Terme raspolažu s 151 hotelskom sobom, 6 suiteova i 98 apartmana te nude 1.800 m² modernog wellness prostora. Ključna prednost je termalna voda temperature 37,5 °C, pogodna za prevenciju i rehabilitaciju, što dodatno podupire djelovanje Poliklinike Lumbalis s individualiziranim zdravstvenim programima. Terme 2024.g. bilježe stalni rast dolazaka i noćenja uz prosječne ocjene gostiju između 8,6 i 9,2 od 10. Kao prva hrvatska destinacija s EU Ecolabel, GTS i Green Key certifikatima Terme ističu održivost, inovaciju i kvalitetu. Njihova ponuda kombinira rekreaciju, zdravlje i gastronomiju tijekom cijele godine. Ostvaruju više od 65 % ukupnih noćenja u lokalnoj zajednici, čime značajno doprinose razvoju županije kao konkurentne zdravstveno-turističke regije s europskim potencijalom. Ovaj proizvod uz prirodu je osnovni je motiv dolaska gostiju u Međimurje.

Sportsko rekreativni turizam

Međimurska županija razvila je prepoznatljivu ponudu sportsko-rekreativnog turizma temeljenog na prirodnim resursima i aktivnostima na otvorenom. Biciklističke staze (880 km) uključujući „Međimurje Cyclist Welcome“ sustav i pješačke rute „S cipelcugom“ (115 km) omogućuju aktivno istraživanje prirodnih i kulturnih krajolika. Adrenalinski centri poput Accredo centra nude paintball, zip-line, quad vožnje i druge aktivnosti privlačeći mlađe i team-building skupine. Rijeke Mura i Drava te akumulacijska jezera nude odlične uvjete za rekreativni ribolov, veslanje i promatranje prirode. Ključni sportski objekti uključuju: SRC Mladost s atletskom i nogometnom infrastrukturom, Terme Sveti Martin sa sportskim igralištima i dvoranom te Hotel Panorama s otvorenim i zatvorenim igralištima. Pod upravljanjem sportskih klubova i JLS-a uređena su i dostupna mnogobrojna tenis igrališta (oko 100 terena), nogometna igrališta, dvorane za dvoranske sportove te drugi tereni i borilišta. Međimurje je 2022. godine proglašeno Europskom regijom sporta. Sportski turizam u Međimurju pokazuje visok stupanj integracije s lokalnom zajednicom. Sportske udruge, škole i općine aktivno sudjeluju u organizaciji događaja, čime se doprinosi društvenoj inkluziji i zdravlju zajednice. Infrastruktura je dostupna lokalnom stanovništvu, čime se povećava njena iskoristivost i održivost.

Kulturni turizam

Središnja atrakcija kulturnog turizma Međimurja je Stari grad Zrinskih u Čakovcu s Muzejom Međimurja i multimedijalnim postavom „Riznica Međimurja“. Od 30-ak crkava baroknog i gotičkog stila turističi je dijelomično valorizirana crkva sv. Jeronima u Štrigovi. Nematerijalna baština uključuje UNESCO-om zaštićenu međimursku popevku te još 16 zaštićenih nematerijalnih dobara koja su interpretirana u Riznici Međimurja. Ekomuzej Međimurje u organizaciji TZMŽ s 10-ak baštinskih lokalita prepoznat je kao inovativni kulturno-turistički koncept koji povezuje prirodnu, kulturnu i nematerijalnu baštinu Međimurja u jedinstveni interpretacijski sustav. Manifestacije poput Porcijunkulova, Fašnika, Jazz faira i drugih, značajan su dio kulturno turističke ponude. Djelovanje Centra dr. Rudolfa Steinera i njegove rodne kuće u Donjem Kraljevcu doprinosi edukativnoj i kulturnoj dimenziji ponude. Ovaj prizvod je još u fazi razvoja i predstavlja sekundarni motiv dolaska u destinaciju. Značajan doprinos njegovu jačanju bit će uređenje kaštela Feštetić u Pribislavcu u interpretacijski centar međimurske kulinarikete i uređenje IC Palača međimurske popevke u Donjoj Dubravi, što se očekuje u prvoj polovici 2026.g.

Poslovni turizam

Glavni kapacitet za poslovni turizam čine Terme Sveti Martin koje nude moderno opremljene kongresne dvorane kapaciteta do 500 osoba, uz smještaj, wellness, sportsku i gastronomsku ponudu. Hotel Castellum raspolaže s multifunkcionalnom dvoranom za manje poslovne skupove do 80 sudionika. Poslovne skupove organizira i Hotel Panorama Prelog. Kao pomoćni kapaciteti u ponudi su dvorane Muzeja Međimurja Čakovec, te centara za kulturu Čakovec, Prelog, Mursko Središće i Štrigova. Dodatnu vrijednost za poslovne skupove čine komplementarni sadržaji u destinaciji: vinska cesta, adrenalinski parkovi, restorani i kulturno turistička ponuda. Spoj poslovne funkcionalnosti i autentične lokalne ponude čini Međimurje kvalitetnom regijom za održiva i kreativna manja poslovna događanja.

Sportske pripreme

Županija je u kontekstu kontinentalne Hrvatske postala prepoznatljiva destinacija za sportske pripreme zahvaljujući modernoj infrastrukturi, prirodnim resursima i komplementarnim sadržajima. SRC Mladost u Čakovcu nudi atletske i nogometne terene, dvorane, bazene, kuglanu i streljanu, dok Gimnastički centar Sport Hub u Nedelišću omogućuje vrhunske uvjete za gimnastiku, fitness i atletiku. Terme Sveti Martin kombiniraju smještaj, wellness, bazene i polikliniku Lumbalis s dvoranom i obližnjim nogometnim terenom. DG Sport u Prelogu značajan broj gostiju ima na rukometnim pripremama, a prilagođen je i sportašima s invaliditetom. Cijela regija obiluje biciklističkim i pješačkim rutama, savršenim za kondicijsku pripremu. Pristupačna veličina, mirno okruženje, kvalitetna prehrana i mogućnost regeneracije čine Međimurje zanimljivim za pripreme profesionalnih i amaterskih sportskih timova.

Tranzit

Međimurje ostvaruje značajan broj noćenja od tranzitnih gostiju iz Poljske, Češke, Mađarske i baltičkih zemalja zahvaljujući svom povoljnom geografskom položaju uz glavne prometne pravce između srednje Europe i Jadrana. Regija nudi mogućnost kratkog odmora u mirnom, prirodnom okruženju. Obiteljski smještaj te mali hoteli nude sadržaje za jednodnevne ili vikend-pauze. Eno-gastro ponuda s autohtonim specijalitetima, sigurnost, čistoća i održivost regije posebno privlače goste koji putuju vlastitim prijevozom. Najveći broj gostiju čine obitelji na propotovanju do jadranskih destinacija.

Potencijalni novi turistički proizvodi

Međimurska županija kontinuirano razvija svoju turističku ponudu u skladu s načelima održivosti i diversifikacije. Analiza postojećih resursa ukazuje na mogućnost uvođenja novih proizvoda koji odgovaraju suvremenim trendovima i zahtjevima tržišta. Tri identificirana smjera razvoja uključuju letenje balonima na vrući zrak, duhovni turizam s interpretacijom sv. Jeronima te tematski park za tranzitne posjetitelje na graničnom prijelazu Goričan.

- Letenje balonima već se povremeno prakticira u području Marine Prelog, ali postoji prostor za razvoj organiziranih programa – panoramskih letova uz vođenje, povezivanje s vinorodnim predjelima i posebnim prigodnim sadržajima. Proizvod je niskog utjecaja na okoliš i odgovara profilima turista koji traže iskustveni doživljaj i boravak u prirodi (GSTC kriteriji D1, D3).
- Drugi potencijal leži u razvoju duhovnog i kulturno-interpretacijskog turizma kroz obnovu i interpretaciju figure sv. Jeronima, s naglaskom na povezivanje lokalne legende, kulturne rute i edukativnih sadržaja. Predviđa se uspostava centra koji bi obuhvaćao multimediju, radionice i integraciju u školsku i kulturnu ponudu (C1, C7, A6).
- Na tranzitnom pravcu prema Mađarskoj, tematski park kod Goričana mogao bi funkcionirati kao informacijsko-odmorišna točka za kratkotrajne posjete. Sadržaji bi uključivali interaktivne instalacije, degustacijski punkt, info-centar i dječje igralište. Takav proizvod odgovara potrebama tranzitnih turista i povećava vidljivost destinacije (A2, B1, A10).

Analiza turističkih proizvoda i usluga GSTC

Snage

- Raznolikost ponude: Međimurje nudi uravnotežen portfelj proizvoda – zdravstveni, sportsko-rekreacijski, kulturni, poslovni i tranzitni turizam, s visokom razinom komplementarnosti.
- Zdravstveni turizam: Terme Sveti Martin sa certificiranom kvalitetom i održivosti (EU Ecolabel, Green Key) te stručnim zdravstvenim sadržajem značajno doprinose imidžu i noćenjima (65 % ukupnih).
- Sportska infrastruktura: SRC Mladost, Sport Hub, DG Sport i druge jedinice pružaju profesionalne uvjete za pripreme i rekreaciju.
- Kulturna baština i manifestacije: Snažno valorizirana nematerijalna baština (UNESCO), muzeji i festivali.
- Održivost i lokalno partnerstvo: Aktivno uključivanje lokalnih zajednica, etno gastronomski proizvodi.

Izazovi

- Neravnomjerna prostorna distribucija ponude – kulturni i gastro sadržaji koncentrirani su u urbanim zonama i sjeverozapadnom dijelu županije.
- Nedostatak strukovnih udruga u gastronomiji (npr. Udruga kuhara, sommeliera...) ograničava standardizaciju i promociju.
- Ograničen kapacitet za velike MICE događaje – nedostaju velike multifunkcionalne dvorane i hotelske sobe.

Najveći dio tranzitnih gostiju u prolazu prema jadranskim destinacijama se ne zadržavaju – nedovoljno tematskih stop-paketa za privlačenje duljih posjeta.

Sezonalnost i slaba vidljivost nekih aktivnosti (ribolov, adrenalin, edukativni turizam).

Preporuke

- Unaprjeđenje promocije tematskih turističkih ruta (wellness, eno-gastro, sakralna baština, outdoor).
- Poticanje ruralnog razvoja i ponude u istočnim i južnim dijelovima županije kroz mikro-inicijative i edukaciju.
- Korištenje statistike i pokazatelja tržišnog učinka za daljnju segmentaciju i razvoj proizvoda.
- Osnivanje strukovnih udruženja ugostitelja radi jače promocije lokalne baštine.
- Razvoj ponude za tranzitne goste – tematske postaje, jednodnevni wellness/gastro paketi, digitalna orijentacija.

3.2. Smještajni kapaciteti

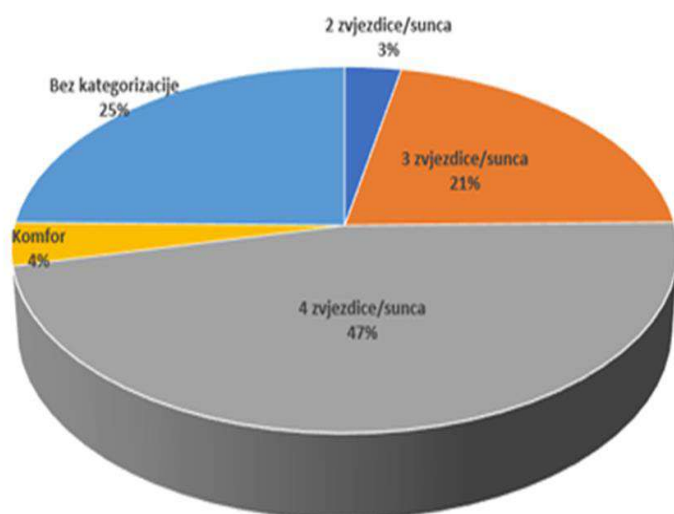
Sukladno podacima sa sustava e-Visitor Hrvatske turističke zajednice, na području Međimurske županije na dan 31.12.2024. godine poslovala su 248 smještajna objekta što je povećanje broja smještajnih objekata od 9% u odnosu na 2023.g., s ukupno 975 smještajne jedinice i 2.441 ležaja što je povećanje za 3% u odnosu na 2023.g. Navedeni rast se odnosi se na kategorije kuća za odmor i apartmana. U strukturi kapaciteta prema vrsti objekata dominiraju hoteli (5) s 326 smještajnih jedinica i 639 ležaja. U istraživanju zadovoljstva gostiju TOMAS 2022/23. prosječna ocjena smještaja bila je 6,1 od 7. Prosječna ocjena svih smještajnih objekata izlistanih na portalu Booking.com krajem 2024. godine bila je 9,4 od 10 što ukazuje na visoko zadovoljstvo gostiju uslugom smještaja.

Tablica 3 **Struktura smještajnih objekata i kreveta prema vrsti i kategoriji 31.12.2024.**

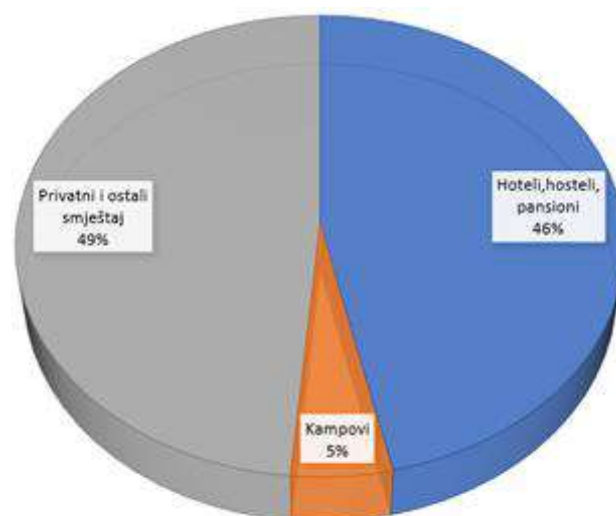
Objekt Kategorija	Podvrsta objekta	Broj smještajnih jedinica	Broj kreveta	% Kreveta
2 sunca	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	14	26	
2 sunca	Objekti u domaćinstvu	1	2	0,08%
2 zvjezdice	Objekti u domaćinstvu	8	17	0,70%
2 zvjezdice	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	12	25	1,02%
3 sunca	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	7	22	0,90%
3 sunca	Objekti u domaćinstvu	3	12	0,49%
3 zvjezdice	Hoteli	95	180	7,37%
3 zvjezdice	Objekti u domaćinstvu	98	289	11,84%
3 zvjezdice	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	57	157	6,43%
3 zvjezdice	Restorani	4	6	0,25%
4 sunca	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	1	2	0,08%
4 sunca	Objekti u domaćinstvu	14	42	1,72%
4 sunca	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	6	12	0,49%
4 zvjezdice	Hoteli	231	459	18,80%
4 zvjezdice	Kampovi	25	75	3,07%
4 zvjezdice	Objekti u domaćinstvu	51	159	6,51%
4 zvjezdice	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	115	306	12,54%
5 zvjezdica	Objekti u domaćinstvu	2	8	0,33%
Komfor	Hoteli	29	61	2,50%
Komfor	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	12	24	0,98%
Nema kategorizacije	Nekomercijalni smještaj	30	57	2,34%
Nema kategorizacije	Objekti u domaćinstvu	16	38	1,56%
Nema kategorizacije	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	143	462	18,93%
Ukupno		974	2.441	100,00%

Izvor: E vizitor

Grafikon 4 Struktura kreveta prema kategorizaciji

Grafikon 5 Struktura kreveta prema vrsti objekta

Obrada: autor studije

Analiza smještajnih kapaciteta prema GSTC

prema kriterijima GSTC konkretno u okviru kriterija A4 – Praćenje i upravljanje turističkim pritiscima, B1 – Dizajn i usluge smještaja i C4 – Zadovoljstvo posjetitelja pokazuje:

Snage

- izuzetno visoka ocjena na Booking.com (9,4/10) i TOMAS istraživanju (6,1/7).
- pokazuje visoku razinu gostoljubivosti, urednosti i profesionalnosti.
- 4 zvjezdice – najkvalitetniji segment – bilježi visoku popunjenost (47,33%), što ukazuje na potražnju za višom kvalitetom Popunjenost i sezonalnost
- prosječna popunjenost kreveta: 28,01 %, što je znatno niže od nacionalnog prosjeka (48,42%), ali znatno bolje od panonske Hrvatske (14,5%) i nešto bolje od središnje Hrvatske (21,7%) .
- velik udio smještaja s 3–4 zvjezdice (63%): Ukazuje na potencijalno dobru razinu kvalitete i usluge.
- velika većina objekata radi tijekom cijele godine – niska sezonalnost raznolikost i struktura smještaja
- kombinacija hotela, kampova, OPG-ova i privatnog smještaja omogućuje prilagodbu različitim tržišnim segmentima (aktivni turizam, obiteljski odmor, wellness, eko turizam...).
- prisutnost OPG objekata s kategorizacijom „sunca“ važna za ruralni i održivi turizam. Značajan udio održivih smještajnih objekata
- 60% kreveta je uključeno u neki oblik održivog certificiranja – značajan pokazatelj osviještenosti i usklađenosti sa GSTC kriterijima (B4, D3, D4).

Izazovi i nedostaci

- velik udio nekategoriziranog i niskokategoriziranog smještaja. Nema kategorizacije: 18,93% kreveta (najveća pojedinačna skupina), što ukazuje na slabu tržišnu prepoznatljivost i potencijalno niže standarde.
- niskokategorizirani objekti (2 sunca/zvjezdice) i 3 sunca/zvjezdice imaju niske stope popunjenosti (7–19%) - neravnomjerna kvaliteta i iskorištenost kapaciteta
- OPG i 3 sunca objekti (važni za autentičnu ponudu) imaju vrlo niske stope popunjenosti (6–7%). Neravnomjerna protorna raspoređenost kapaciteta
- 2025 kreveta odnosno 84% koncentrirano je na području JLS-a Sv. Martin na Muri (911), Čakovec (339), i ostalih JSL na prostoru Gornjeg Međimurja dok se 389 kreveta odnosno 16% nalazi protoru istočno i južno od Čakovca tj. Donjem Međimurju.

Preporuke za unaprjeđenje smještajne ponude

1. Unaprijediti kategorizaciju i standardizaciju
 - Smanjiti udio nekategoriziranih objekata kroz edukaciju, poticaje i administrativnu podršku.
 - Potaknuti prijelaz prema kvalitetnijim kategorizacijama (3 i 4 zvjezdice/sunca).
2. Jačati vidljivost i iskorištenost OPG i ruralnog smještaja
 - Provoditi ciljane kampanje promocije autentičnog i održivog smještaja (OPG, 2–4 sunca).
 - Uključiti ih u lokalne manifestacije, rute i eko-certifikate (npr. Good Travel Seal, EU Ecolabel, Green Key...).
3. Sustavno nadzirati i poticati održivi smještaj
 - Jasnije mapirati certifikate održivosti po tipu, opsegu i vjerodostojnosti.
 - Uvesti lokalne oznake kvalitete i održivosti temeljene na GSTC i nacionalnim kriterijima za nekategorizirane objekte.
4. Diverzificirati i podići kvalitetu ponude
 - Potaknuti razvoj specijaliziranih objekata (wellness, bike-friendly, eko-lodge, boutique smještaj).
 - Fokus na rekonstrukciju i modernizaciju srednje kategoriziranih objekata (posebno 3 zvjezdice/sunca).
5. Povećati prosječnu popunjenost
 - Razvoj cjelogodišnjih i tematskih turističkih paketa
 - Digitalna vidljivost i online prodaja slabije popunjenih objekata
 - Ciljano oglašavanje kvalitetnijih, ali slabije popunjenih kategorija
 - Poticaji za produženje boravka
 - Aktivna redistribucija posjetitelja prema manje razvijenim područjima (Donje Međimurje)
 - Usklađivanje ponude s ciljnim tržištima i gostima.

Ukupan broj ležajeva u Međimurju do 2030. trebao bi rasti oprezno i fazno, prateći realnu potražnju i nosivost prostora. Trenutnih oko 2.441 kreveta relativno je malo (u 2024. ostvareno je oko 229 tisuća noćenja), što implicira da još postoji prostor za rast prije nego se dosegnu ekološka ili društvena ograničenja. Ipak, nekontrolirani rast nije poželjan – GSTC i nacionalna strategija zagovaraju kvalitetu ispred kvantitete. Stoga se preporučuje planirati porast na otprilike **3.200** ležajeva ukupno do 2030. (što je povećanje od max. 31% u odnosu

na sada). Ova brojka smatra se održivom uz pretpostavku disperzije kapaciteta i jačanja cjelogodišnjeg turizma. Uz 3.200 kreveta i povećanje prosječne popunjenosti (zahvaljujući boljoj strukturi), Međimurje bi moglo doseći preko 350 tisuća noćenja godišnje do 2030., ravnomjernije raspoređenih tijekom godine (što je i nacionalni cilj za kontinentalni turizam). Važno je kako će ti novi kapaciteti biti raspoređeni geografski. Preporuka je izbjeći koncentraciju isključivo u jednoj zoni; sada Sveti Martin na Muri prednjači (više od 40% kreveta), dok su ostali dijelovi Međimurja slabije pokriveni. Do 2030. trebalo bi potaknuti razvoj mikro-destinacija unutar županije: npr. područje uz rijeku Muru/Dravu (kamping i eko-lodge objekti), okolica Čakovca (gradski heritage hotel, hostel za mlade), Međimurska vinska cesta (boutique hoteli i vinske kuće za odmor), Donje Međimurje (wellness hotel u Draškovcu, ruralne kuće, biciklistički B&B, hostel za mlade Kotoriba) itd. Time će se turistički promet disperzirati, što smanjuje pritisak na jedno mjesto i širi gospodarsku korist. Prostorni plan županije treba predvidjeti zone za turističku namjenu – male objekte uklopljene u prostor, bez narušavanja krajobraza. Primjeri poput Wachaua i Cilenta pokazuju da turizam može rasti unutar okvira zaštite prirode i kulturne baštine, ako se kapaciteti kontroliraju.

Preporučena struktura smještajnih objekata u MŽ za 2030. (ciljno stanje) prema GSTC standardima:

Vrsta smještaja	Ciljani udio ležajeva	Preporučena kategorija / kvaliteta
Hoteli i sličan smještaj	50% od ukupnih ležajeva	Pretežno 4★, uz 5★ boutique resort(e) (wellness). npr. dodatni mali wellness hotel u Toplicama ili vinski-hotel
Kampovi i glamping	5–10%	Kategorija 4★ kamp standard; eko-certificirani. npr. manji kamp na Muri/Dravi za cikloturiste
Obiteljski smještaj (sobe, apartmani, kuće)	25–30%	Registrirani 3–4★ objekti s lokalnim oznakama kvalitete poticati Cyclist welcome, ADFC bike and bed i GTS certifikate
Seoski turizmi (OPG, agroturizam)	10%	Službeno kategorizirani OPG smještaj (ruralna kuća) visoke kvalitete, npr. 4 “suncokreta”
Ostalo (hosteli, spec. objekti)	5%	Npr. omladinski hostel – jednostavnije kategorije, osigurati minimalne standarde i održivo upravljanje

Zaključak

Na temelju provedenog istraživanja i komparativnih primjera, Međimurska županija do 2030. trebala bi težiti umjerenom rastu kapaciteta uz značajnu transformaciju strukture. Preporučena struktura (50% hoteli, ~30% obiteljski, 10% agro, 10% kamp/ostalo) osigurala bi konkurentnost i ispunila kriterije održivosti. Ukupan broj od oko 3.200 ležajeva ocjenjuje se dostatnim i održivim – dovoljno da podupre rast turističkog prometa i investicija (ciljano >350.000 noćenja), a ipak ispod praga koji bi ugrozio okoliš ili kvalitetu života lokalnog stanovništva.

3.3. Ugostiteljske usluge

Sukladno podacima Upravnog odjela za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam u Međimurskoj županiji, krajem 2024. godine na području Županije ukupno je djelovalo 414 objekata izvan smještajnog ugostiteljstva. Od toga 134 objekta ili 32% registrirano za ponudu hranu i pića od kojih je tek , a objekata 280 ili 68% na usluživanje pića. Ugostiteljska ponuda dominantno je koncentrirana u Čakovcu što upućuje na lokalni karakter njihove tržišne orijentacije.

Valorizirajući bogatu eno-gastronomsku tradiciju Međimurja, na području županije djeluju dva restorana čija kvaliteta prerasta lokalne okvire, to su Mala hiža Mačkovec - Michelin preporuka, Terbotz Železna Gora – razne nacionalne nagrade za kvalitetu. Trenutno je 6 objekata uvršteno u oznaku kvalitete tradicijske gastro ponude Okusi tradicije Međimurja koja je dio nacionalne mreže restorana koji nude jela bazirana na tradicijskoj kuhinji. Raspoređenost objekata prati turističku potražnju, no manje ih je u ruralnim sredinama, osobito u istočnom i južnom dijelu županije.

Kulinarstvo Međimurja predstavlja važan dio nematerijalne kulturne baštine te ima snažan potencijal za razvoj održivog i autentičnog turizma. Na nacionalnoj razini prepoznata su jela: međimurska gibanica – desert, a na regionalnoj razini: pretepena juha, mesto s tiblice, zlevenka, jela od buče, sir turoš pečena patka s heljdinom kašom i druga. Od karakterističnih namirnica izvan regije po kvaliteti i autentičnosti prepoznati su i brendirani : krumpir, bučino ulje, međimurska piletina (picek). Zaštitu geografskog podrijetla ima meso s tiblice za čiju je zaštitu osnovana Udruga za zaštitu tradicionalnih međimurskih proizvoda. Uz navedenu udruhu djeluju i udruge proizvođača: krumpira, uzgajivača svinja, udruha medara, proizvođača rajčice, proizvođača kozijeg mlijeka i jaretine, i druge. Županijska ustanova dr. R. Steiner promovira i potiče razvoj biodinamičke poljoprivrede. Unazad nekoliko godina izadano je nekoliko kuharica (Recepti međimurskih sokačica) i monografija Međimurska gibanica no nema kontinuiranih publikacija ili online portala koji promoviraju i razvijaju kulturu stola. Rukopisna knjižica kulinarskog umijeća čakovečkog dvora Zrinskih iz 17. stoljeća što govori o dugoj tradiciji i bogatstvu kulinarskog umijeća. Trenutno ne djeluju strukovne udruge vezane za kulinariju. U Prelogu djeluje Srednja škola Prelog koja obrazuje širok spektar ugostiteljskih kadrova i ima veoma dobre obrazovne rezultate, no nažalost najkvalitetniji učenici odlaze na rad u inozemstvu ili u jadranske destinacije.

Gornje Međimurje je 2016. godine proglašeno Europskom destinacijom izvrsnosti (EDEN) za lokalnu gastronomiju i turizam.

2026. godine Međimurska županija završiti će obnovu Kaštela Feštetić u Prelogu koji će osigurati infrastrukturne uvjete za djelovanje interpretacijskog centra međimurske gastronomije te Međimurske kulinarske akademije.

Tablica 4 **Ugostiteljski objekti u MŽ prema vrstama 31.12.2024.g.**

SKUPINA	VRSTA	BROJ OBJEKATA
Restorani	Ukupno	98
	Restoran i caffe bar	23
	Restoran i pripremaonica obroka	5
	Gostionica	2
	Gostionica i pripremaonica obroka	1
	Grill	2
	Pečenjarinica	1
	Pizzeria	10
	Pizzeria i bistro	1
	Bistro	21
	Slastičarnica	7
	Objekt brze prehrane	23
Objekti jednostavnih usluga	Ukupno	25
	Objekt jednostavnih usluga u kosoku	8
	Objekt jednostavnih usluga na klupi	7
	Objekt jednostavnih usluga na kolicima	7
Catering objekti	Ukupno	3
	Pripremaonica obroka	3
Barovi	Ukupno	288
	Kavana	22
	Kavna i pripremaonica obroka	2
	Noćni bar	1
	Noćni bar i caffe bar	15
	Disco club	1
	Caffe bar i disco cklub	2
	Caffe bar i bistro	1
	Lounge bar	2
	Pivnica	2
	Buffet	1
	Caffe bar i objekt jednost usluga u kiosku	2
	Krčma	1
	Beach bar	1
	Klet	3
	Kušaonica	3
Sveukupno		414

Dio međimurske ugostiteljske ponude čini i enološka ponuda koja se temelji na Međimurskoj vinskoj cesti. MVC se profilirala kao jedan od najsustavnije razvijenih vinsko-turističkih proizvoda u kontinentalnoj Hrvatskoj te po svojoj kvaliteti ravnopravno konkurira na vinskoj

sceni Hrvatske i susjednih slovenskih regija. MVC obuhvaća približno 30 obiteljskih vinarija, većinom smještenih u Gornjem Međimurju, koje uz plasman vina nude i organizirane degustacije, edukativne ture te gastronomski sadržaj. U 14 vinarija razvijena je kompletna enoturistička ponuda, što uključuje vođene degustacije, posluživanje tradicionalnih narezaka i toplih jela, te povremene kulturno-zabavne sadržaje. Kapaciteti proizvodnje vina u profesionalnim vinarijama kreću se od 30.000 do 350.000 litara godišnje, što pozicionira regiju unutar kategorije boutique proizvodnje s naglaskom na kvalitetu i podrijetlo. Na površini od približno 1000 hektara vinograda, uzgaja se više od 20 vinskih sorti, što doprinosi visokoj bioraznolikosti i otpornosti vinogradarskog sustava. Najvažnije sorte uključuju pušipel – sortu zaštićenu oznakom izvornosti, sauvignon, muškati, traminac i silvanac zeleni. Prema podacima iz znanstvene literature, kontinuirana međunarodna prepoznatljivost potvrđena je kroz više od 300 osvojenih Decanter medalja u posljednjem desetljeću. Osim proizvodne i uslužne funkcije, ponuda vinske ceste obuhvaća i kulturne i edukativne sadržaje. Primjer je Vinarija Lovrec, koja uz ekološku proizvodnju nudi i etnološku zbirku u autentičnim vinskim podrumima, čime se doprinosi očuvanju lokalne baštine (C1, C7). U destinaciju je 2025. godine integriran i Centar za posjetitelje Pušipel, s ciljem unaprjeđenja interpretacije, edukacije i promocije lokalne vinske scene. Pored stalne ponude, četiri ključna vinska festivala (Vincekovo, Urbanovo, Mlado i Martinje) dodatno strukturiraju sezonsku potražnju i omogućuju promociju regije na nacionalnoj razini. Vidikovac Mađerkin breg etabliran je kao istaknuta točka rute s panoramskim vizurama i funkcijom privlačenja dnevnih posjetitelja. Uz provedbu mjera kvalitete usluge, digitalizaciju i tematsko brendiranje, Međimurska vinska cesta ima kapacitet za daljnji razvoj kao integrirani proizvod održivog turizma, u skladu s kriterijima GSTC-a (D1–D4, A6, A10). Poseban fokus treba staviti na jačanje promotivnih alata na inozemnim tržištima, povezivanje s ruralnim i wellness turizmom te praćenje okolišnih i društvenih učinaka.

Analiza ugostiteljskih usluga prema GSTC kriteriju

B3 – Podrška lokalnim poduzetnicima i fer trgovini te povezanim kriterijima

Snage

Kriterij	Naziv	Analiza snage
B3	Podrška lokalnim poduzetnicima	Snažna baza OPG-ova, vinskih podruma i gastronomske ponude lokalnog karaktera. Postoji niz proizvođačkih udruga. U funkciji je oznaka <i>Okusi tradicije Međimurja</i> (6 restorana).
C3	Nematerijalna baština	Kulinarstvo je dio nematerijalne kulturne baštine. Povijesna važnost – prva kulinarska knjiga pisana na tlu današnje Hrvatske.
C4	Tradicionalni pristup	Tradicionalna jela i proizvodi uključeni u vinsku cestu i festivale i evente
D2	Upravljanje posjetiteljima u prirodi	Vinska cesta s 30-ak vinarija ima interpretacijski centar i pateće atarkcije (Centar Pušipel, Mađerkin breg).
A7	Promocija i informiranje	Vinska cesta i restorani s oznakama kvalitete vidljivo promovirani (web, festivali, manifestacije). Centar za posjetitelje Kaštel Feštetić u izgradnji za promociju kulinarstva.

Izazovi i preporuke

Kriterij	Naziv	Identificirani izazov	Preporuka
B3	Podrška lokalnim poduzetnicima	Nedostatak eko proizvođača hrane i vina (100, amo 1 eko vinarija)	Subvencije i edukacije za OPG-ove za prijelaz na ekološku proizvodnju
B2	Radna snaga i karijere	Odlazak obrazovanih ugostitelja u inozemstvo	Razviti regionalni sustav stipendiranja i mentoriranja mladih kadrova, kreirati sustav beneficije mimo plaća.
C3	Nematerijalna baština	Ne postoji strukovna udruga za kulinarsvo	Osnovati klaster kulinarike/ugostitelja na razini županije
D9	Gospodarenje otpadom	Nema sustavne politike upravljanja otpadom u ugostiteljstvu	Uvesti „zelene certifikate“ i kontrolu otpada u restoranima
A4	Uključivanje poduzetnika	Slaba integracija ugostitelja iz ruralnih dijelova	Potaknuti umrežavanje ugostitelja kroz Eko regiju i Slow food oznaku.

Razvoj eko-regije: Kao službena članica svijetske organizacije saveza bio distrikta *-Eko-regija Međimurje* treba konkretizirati principe biodistrikta. To podrazumijeva **povećanje udjela ekološke poljoprivrede** i kratkih lanaca opskrbe unutar županije. Preporučuje se sklapanje sporazuma između lokalnih vlasti, proizvođača hrane, turističkih subjekata i stanovništva o održivom upravljanju resursima, po uzoru na talijanske biodistrikte. Aktivnosti uključuju poticanje OPG-ova na ekološku certifikaciju, uspostavu lokalnih tržnica i trgovina gdje turisti i građani mogu kupiti izravno od proizvođača, te povezivanje ruralnog turizma s poljoprivredom (npr. posjeti farmama, radionice na selu, kušanja vina na gospodarstvima). Time će koristi turizma ostati u lokalnoj zajednici, a Međimurje se profilirati kao destinacija organske hrane.

Uvođenje Slow food oznake za restorane koji žele dobiti Slow Food oznaku moraju promicati lokalne, sezonske i tradicionalne namirnice, izbjegavati industrijske proizvode i koristiti održive metode nabave. Uključivanje u mrežu zahtijeva ispunjenje kriterija transparentnosti porijekla namirnica, edukaciju osoblja i sudjelovanje u lokalnim inicijativama. Za Međimurje se preporučuje certificiranje restorana koji već surađuju s OPG-ovima, promiču autohtona jela (npr. tiblaci, jela od heljde) i nude edukativna gastronomska iskustva. Aktivnosti bi trebale uključiti uključivanje obrazovnih ustanova, turističkih zajednica i LAG-ova te razvoj gastro-turističkih itinerera. Time se doprinosi očuvanju bioraznolikosti, tradicijske gastronomije i ruralne ekonomije, u skladu s ciljevima GSTC kriterija B1 i C1.

Nematerijalne stimulacije radnicima u ugostiteljstvu (prema GSTC kriteriju B2) koje jačaju njihovu dobrobit i lojalnost uključuju: fleksibilne smjene radi usklađenja privatnog i poslovnog života, uključivanje zaposlenika u odluke o jelovniku i nabavi, interne edukacije o održivosti i baštini, priznanja za inovacije (npr. javne pohvale, certifikati), osiguranje obroka s lokalnim proizvodima, mentorstvo za profesionalni razvoj i uključivanje u lokalne kulturne manifestacije. Time se doprinosi zadovoljstvu, motivaciji i smanjenju fluktuacije, u skladu s ciljem pravednog zapošljavanja i razvoja kapaciteta.

3.4. Turističke agencije i turističko vođenje

Prema podacima Upravnog odjela za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam, odsjeka za obrt i poduzetništvo, na području Međimurske županije djeluje 10 turističkih agencija s 12 poslovnica. Agencije su u najvećoj mjeri orijentirane na organiziranje i posredovanje putovanja izvan Međimurja. Tri agencije kreiranju incoming pakete i djelomično su zainteresirane za djelovanje na principima DMC no suočavaju se s nedostatkom kadrova i nedostatkom kapitala za ulaganje u razvoj i promociju proizvoda.

Nedostatak kapacitiranog DMC-a je značajan izazov za ukupnu destinaciju jer je otežano pozicioniranje destinacije i kreiranje integrirane ponude.

U Međimurju je do 2024. oko 125 osoba prošlo obuku za licencirane turističke vodiča od čega procjenjujemo da je 15-tak aktivnih, dok za samo 4 osobe to predstavlja profesiju. Evidentna je nedostatak profesionalnih animatora pogotovo izvan resorata Termi Sv. Martin koje angažiraju vanjske izvođače. Turistički vodiči djeluju kroz Udrugu vodiča MŽ koja organizira edukacije i druge projekte unapređenja turističkog vođenja.

Preporuke za unaprjeđenje

Područje	Preporuka	GSTC kriterij
DMC kapaciteti	Uvesti financijske potpore za razvoj i rad DMC agencija (npr. putem županijskih mjera ili EU fondova)	A3.1, B1.1
	Razviti edukacijski program za DMC menadžere i operativno osoblje (prodaja, partnerstvo, održivi razvoj)	B1.3, A5
	Potaknuti formalizirano partnerstvo TZMŽ–LTZ–DMC za kreiranje zajedničkih proizvoda i promocija	A4, A1.2
Turističko vođenje	Osnažiti Udrugu vodiča MŽ kao platformu za edukaciju i stručno usavršavanje	C1.2, B1.3
	Uvesti subvencije za tematske edukacije (kulturni turizam, storytelling, prirodna baština)	C2.1
	Potaknuti kvalifikaciju novih vodiča i animatora u suradnji s obrazovnim institucijama	B1.3, A5
Zapošljavanje i motivacija	Razviti sezonske programe zapošljavanja vodiča i animatora u suradnji s OPG-ovima, muzejima, centrima prirode	B1.1, B1.3

3.5. Turistička resursno-atraksijska osnova

Resursno-atraksijska osnova turizma predstavlja skup prirodnih, kulturnih, društvenih i infrastrukturnih elemenata područja koji imaju potencijal da privuku i zadrže turiste. TZMŽ je 2016. godine uspostavila registar resursno-atraksijske osnove koji je ažuriran i digitaliziran te je dostupan na www.tzm.hr. U nastavku donosimo pregled resursne osnove i tržišno prepoznatih i dostupnih turističkih atrakcija koje su kategorizirane prema:

- Značaju resursa/atrakcije za turizam županije iskazana kao sposobnost/potencijal privlačenja potražnje: međunarodni, nacionalni, regionalni, lokalni
- Tržišne spremnosti resursa/atrakcije za prihvata turista, odnosno prema razini uređenosti i turistificiranosti pojedinih resursa i atrakcija: spremno, djelomično spremno, nije spremno-resurs (nije moguće posjećivati)
- Kategoriji zaštite: međunarodni registar, nacionalni registar pri Ministarstvu kulture, L-lokalna – prostorni plan JLS ii sl.)
- Kategoriji zaštite: međunarodni registar, nacionalni registar (npr. Ministarstvu kulture) lokalna (prostorni plan JLS ii sl.)
- Dostupnost za osobe s invaliditetom (OSI): D – dostupno (fizički, informacijski), djelomično dostupno (moguće koristiti ali nema svih elemenata), nedostupno (nije moguće koristiti za OSI)

Tablica 5 **Pregled turističkih resursa i atrakcija**

1) Reljef

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis
Gornje Međimurje	Međunarodno / Spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Dostupno	Mozaični vinogrdarski kraljolik, blagi brežuljci 344 m/nm
Donje Međimurje	Međunarodno / Spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Dostupno	Mozaična polja i šumarci između rijeke

2) Rijeke i jezera

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis
Rijeka Mura	Međunarodni / spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Djelomična dostupnost	Zaštićeni značajni krajobraz,
Rijeka Drava	Međunarodni / spremno	Regionalni park / UNESCO / Natura 2000	Djelomična dostupnost	Ribolov, plovidba, promatranje ptica, ispiranje zlata
Akumulacijsko jezero Dubravsko	Nacionalni / djelomično spremno	Natura 2000	Djelomična dostupnost	17 km ² , ribolov, sportovi na vodi, šetnice

Akumulacijsko jezero Varaždinsko	Nacionalni / djelomično spremno	Natura 2000	Djelomična dostupnost	10 km ² , ribolov, sportovi na vodi, biciklizam
-------------------------------------	---------------------------------------	-------------	--------------------------	--

4) Zaštićena prirodna baština

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis
Regionalni park Mura-Drava	Međunarodni / spremno	UNESCO Rezervat biosfere, Natura 2000	Djelomična dostupnost	Široka područja rijeka i močvara, promatranje ptica,
Bedekovićeve grabe	Regionalni / djelomično spremno	Spomenik prirode	Nedostupno	Stanište rijetkih leptira (veliki zagasiti livadni plavac)
Značajni krajobraz rijeka Mure	Međunarodni / spremno	Natura 2000	Djelomična dostupno	Vlažna staništa, bogata fauna, biciklističke staze
Perivoj Zrinskih Čakovec	Regionalni / spremno	Spomenik parkovne arhitekture	Dostupno	Povijesni park uz Stari grad Zrinskih
Platana u Nedelišću	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Simbol mjesta
Gupčeva lipa u Donjem Vidovcu	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Lokalni kulturni znak
Hrast lužnjak u Kuršancu	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Djelomično dostupno	Dendrološki značaj
Ginko Donja Dubrava	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Botanički relikv
Tulipanovac Vučetinec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Botanički relikv
Dvije platane Sveti Urban	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Lokalna znamenitost
Dvije glicinije Čakovec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Botanički relikv
Stablo magnolije Pribislavec	Regionalni / spremno	Spomenik prirode	Dostupno	Botanički relikv

5) Arheološki lokaliteti

Naziv resursa	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Čakovec	Regionalni značaj / Djelomično spremno	E – evidentirano dobro	Nedostupno	Nalazišta u zoni Starog grada i povijesne jezgre, arheološki slojevi različitih razdoblja.
Pustakovec (P-1390)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Lokalitet s ostacima iz rimskog i srednjovjekovnog razdoblja.
Črečan	Lokalni značaj /	E – evidentirano	Nedostupno	Višeslojno

	Nije spremno	dobro		arheološko nalazište s tragovima naselja.
Lokalitet Črečan (E)	Lokalni značaj / Nije spremno	E – evidentirano dobro	Nedostupno	Pojedinačne arheološke zone unutar katastarskog područja Črečan.
Donji Vidovec – Bistrečko polje (E)	Regionalni značaj / Nije spremno	E – evidentirano dobro	Nedostupno	Naselja i nalazi iz prapovijesti i antike.
Domašinec	Lokalni značaj / Nije spremno	E – evidentirano dobro	Nedostupno	Tragovi naselja i grobova iz prapovijesti.
Turčišće – Dvorište – Gradišće (P-2795)	Regionalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Kompleksno nalazište iz rimskog razdoblja.
Turčišće – Gradišće II (P-2869)	Regionalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Nastavak lokaliteta Gradišće s dodatnim slojevima.
Turčišće – Dvorište – Močvare (P-3830)	Regionalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Arheološki dokazi života uz močvarna područja.
Gorica (P-2897)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Naselja iz ranijih povijesnih razdoblja.
Igla – kota 143 (P-2780)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Prapovijesni i rimski ostaci.
Nedelišće – Gradišće (Z-7566)	Nacionalni značaj / Nije spremno	Z – trajna zaštita	Nedostupno	Istaknuto arheološko nalazište od nacionalne važnosti.
Stara Ves (Z-7568)	Nacionalni značaj / Nije spremno	Z – trajna zaštita	Nedostupno	Višeslojno nalazište s kontinuitetom naseljenosti.
Prelog – Ferenčica (P-1399)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Ostaci rimskih građevina.
Preseka – Veliko kamenje (P-4675)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Tragovi prapovijesnih grobova.
Sveti Juraj u Trnju – Uz župnu crkvu (P-3141)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Arheološki ostaci u blizini crkvenog kompleksa.
Sveti Martin na Muri (Z-7526)	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Z – trajna zaštita	Nedostupno	Ostaci rimskog municipija Halicanum.
Šenkovec – Čestinka	Lokalni značaj /	P – preventivna	Nedostupno	Naselje i nalazišta

(P-2891)	Nije spremno	zaštita		raznih epoha.
Ostaci pavlinskog samostana Sv. Jelene (E)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	E – evidentirano dobro	Nedostupno	Ruševine srednjovjekovnog samostana.
Štrigova – Štrigovčak (P-2597)	Regionalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Višeslojno arheološko nalazište.
Železna Gora – Trnovčak (P-4676)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Tragovi prapovijesnog naselja.
Goričan – Okolek (P-4866)	Lokalni značaj / Nije spremno	P – preventivna zaštita	Nedostupno	Tragovi antičkog naselja.
Goričan – Župnikov vrt (E)	Lokalni značaj / Nije spremno	E – evidentirano dobro	Nedostupno	Manje arheološko nalazište.
Nekropola pod tumulima I i II (P-4473; P-5813) Goričan	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	P – preventivna zaštita	Djelomično dostupno	Uređeni arheološki park tumula – edukacijski sadržaji i staze –

6) Crkve, kapele, pilovi i ostali nepokretni sakralni spomenici

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis
Crkva sv. Jeronima i nekadašnja pavlinska rezidencija, Štrigova	Nacionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesno i sakralno središte Štrigove
Crkva sv. Nikole s franjevačkim samostanom, Čakovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Značajna franjevačka baština
Crkva Presvetog Trojstva, Nedelišće	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Barokna crkva u centru Nedelišća
Crkva sv. Martina, Sveti Martin na Muri	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Župna crkva uz granicu s Mađarskom
Kapela sv. Jelene, Šenkovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Ostaci nekadašnjeg pavlinskog samostana
Crkva sv. Jakova i pil sv. Obitelji, Prelog	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Barokna crkva i pil
Crkva Uzvišenja Svetog Križa, Vratišinec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Župna crkva s tradicijom
Crkva Svih Svetih, Dekanovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Manja povijesna crkva
Crkva Sv. Jurja Mučenika i župni dvor, Sveti Juraj u Trnju	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Župni kompleks s pilom
Crkva sv. Leonarda, kurija župnog dvora i pil sv. Obitelji	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Kompleks sakralne arhitekture
Crkva Marije Kraljice i sv. Ladislava, Mursko Središće	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Središnja crkva grada
Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije, Macinec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesni sakralni objekt
Crkva sv. Martina, Podturen	Regionalni /	Kulturno	Dostupno	Župna crkva

	spremno	dobro		Podturena
Crkva sv. Marka Evanđelista i župni dvor, Selnica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Sakralni kompleks
Crkva sv. Margarete, Kapelščak	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Manja crkva u vinorodnom području
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Belica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Barokna crkva u Belici
Crkva sv. Lovre, Cirkovljan	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Župna crkva naselja
Crkva sv. Jakova, Čukovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesna župna crkva
Crkva sv. Magdalene i pil sv. Trojstva	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Crkva s pilom u dvorištu
Crkva sv. Roka, Draškovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Sakralno središte mjesta
Crkva sv. Vida i župni dvor, Donji Vidovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesni kompleks
Crkva sv. Katarine, Gornji Mihaljevec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Barokna crkva
Crkva Sedam Žalosti Blažene Djevice Marije i sv. Križa, Kotoriba	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Župna crkva Kotoribe
Crkva Sv. Jurja i župni dvor, Lopatinec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Sakralni kompleks
Crkva Porođenja Marijinog i župni dvor, Mala Subotica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Barokna crkva s dvorištem
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i Crkva sv. Križa, Sveti Križ	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Dvije crkve u naselju
Crkva sv. Marije Magdalene i župni dvor, Štrigova	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Glavna župna crkva
Crkva sv. Roka, Novo Selo Rok	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Sakralni objekt u Novom Selu
Poklonac sv. Florijana, Draškovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Mali sakralni spomenik
Pil sv. Florijana, Štrigova	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesni pil
Pil sv. Roka, Štrigova	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesni pil
Poklonac sv. Trojstva, Pribislavec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Mali pil
Pil sv. Trojstva, Belica	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Pil u centru mjesta
Pil sv. Mihovila Arkandela, Čakovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesni pil u gradu
Pil s likom Trpećega Krista	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Mali sakralni spomenik
Kameni pil sv. Trojstva, Čakovec	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Povijesni pil
Pil Svetoga Trojstva, Kotoriba	Regionalni /	Kulturno	Dostupno	Pil u centru Kotoribe

	spremno	dobro		
Židovsko groblje, Mihovljan	Regionalni / spremno	Kulturno dobro	Dostupno	Memorijalni kompleks

7) Kulturne ustanove

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis
Muzej Međimurja Čakovec	Nacionalni / spremno	-	Dostupno	Stalni i povremeni postavi, zbirke, multimedijalni postav Riznica Međimurja
Muzej Croata insulanus Prelog	Regionalni / djelospremno	-	Dostupno	Naiva, keramika, etnografska zbirka, suvremena umjetnost
Centar za kulturu Čakovec	Regionalni / spremno	-	Dostupno	Koncertna, kazališna i kino dvorana, galerija
Centar za kulturu Prelog	Regionalni / spremno	-	Dostupno	Kino i kazališna dvorana
Centar za kulturu Mursko Središće	Regionalni / spremno	-	Dostupno	Kino i kazališna dvorana
Centar za kulturu Štrigova	Regionalni / spremno	-	Dostupno	Kino i kazališna dvorana, galerija

8) Ruralna graditeljska baština

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Tradicionalne kuće u Črečanu (10-ak)	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Djelomično Dostupno	Primjeri tradicijskog graditeljstva međimurskih sela
Rekonstruirani drveni riječni mlin na Muri u Žabniku	Međunarodni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Interpretacija tradicijskog mlina; dio Ekomuzeja Međimurje.
Tradicionalno imanje u Podturnu (privatno vlasništvo)	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Očuvana tradicijska kuća i gospodarski objekti.
Tradicionalne kleti i preše u Gornjem Međimurju (10 lokacija)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Karakteristična arhitektura vinogradarskih objekata.
Tradicionalno imanje u Donjem Hrašćanu (privatno vlasništvo)	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Primjer ruralne arhitekture i života.
Preša, podrum i etnografska zbirka obitelji Lovrec, Sv Urban	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Interpretacija vinogradarstva i etnografije.

9) Zaštićena nematerijalna kulturno-povijesna baština

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Međimurska popevka	Međunarodni značaj / Spremno	UNESCO	Dostupno	Tradicijska vokalna baština; Interpretacija u Riznici Međimurja.
Medičarski obrt za sjevernu Hrvatsku	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	UNESCO	Dostupno	Umijeće izrade licitara i medičarskih proizvoda.
Tradicijsko ločnarstvo (sjeverozapadna Hrvatska)	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	UNESCO	Dostupno	Izrada tradicijskih čamaca – ločnja.
Umijeće izrade drvenih igračaka	Nacionalni značaj / Nema aktivnih nositelja	UNESCO	Dostupno	Nema nositelja u Međimurju, ali dio nacionalne baštine.
Umijeće izrade čipke na batiće (Sveta Marija)	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Tradicija izrade čipke u Svetoj Mariji.
Izrada tradicijske pokladne maske Pikač	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Tradicijske maske; interpretirane i druge (lafre Turčišće, čaple Podturen).
Svetomarska toponimija	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Lokalni dijalekt i nazivlja; interpretacija u Riznici Međimurja.
Umijeće sviranja cimbal	Nacionalni značaj / Spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Živa glazbena tradicija u Međimurju i Podravini.
Umijeće vađenja zlata – zlatarenje	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Ispiranje zlata na Dravi; u izgradnji interpretacijski centar Donji Vidovec.
Umijeće izrade božićnih jaslca	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Dio šireg područja sjeverozapadne Hrvatske.
Umijeće sviranja tambura farkašica	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Tradicijski glazbeni instrument.
Umijeće pletenja cekara od kukuruzne komušine	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Korištenje prirodnih materijala u izradi uporabnih predmeta.
Tradicijska vještina skelarenja na Muri, Dravi	Nacionalni značaj / Spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	6 aktivnih skela, interpretacija u

i Savi				Skelarskoj kući Sv. Martin na Muri.
Umijeće ukrašavanja „črnih“ pisanica	Nacionalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Izrada karakterističnih uskrasnih jaja.
Kotoripska grupa govora	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Dijalekt i govorna baština; interpretacija u Riznici Međimurja.
Štrigovska grupa govora	Lokalni značaj / Djelomično spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Dijalekt i govorna baština; interpretacija u Riznici Međimurja.
Hrvatske tradicije slavljenja sv. Martina biskup	Nacionalni značaj / Spremno	Nacionalna zaštita	Dostupno	Blagoslov mošta u vino na 11.11.

10) Ostala kultura života i rada

Naziv resursa/atracije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnosti za OSI	Kratki opis / Napomena
Enogastronomija Međimurja	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Autohtona sorta Pušipel, Međimurska vinska cesta, tipična jela: trganci, sir turoš, pretepena juha, meso z tiblice, gibanica.
„Naftno polje Pekel“, Peklenica	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Dostupno	Prvo industrijsko nalazište nafte u svijetu.
Labirinti Badličan	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	9 tematskih labirinata u šumi.
Legende i usmena kazivanja iz Međimurja	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Dostupno	Pozoji (zmajevi), legenda o sv. Jeronimu, Pesjanek i Murska dekla – interpretacija u Riznici Međimurja.

11) Centri za posjetitelje i interpretacijski centri

Naziv resursa/atracije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost OSI	Kratki opis / Napomena
Centar za posjetitelje Ekomuzej Međimurje (Čakovec)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Info desk, interpretacija eko baštine, dvorana za evente.
Centar za posjetitelje Med dvemi vodami (Križovec)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Interpretacija prirodne baštine rijeka Mure i Drave.
Matulov grunt (Frkanovec)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Tradicijska kuća s prešom, obilazak uz najavu.
Mlinarska hiža (Žabnik)	Regionalni značaj /	-	Nedostupno	Interpretacija

	Spremno			mlinarstva.
Skelarska kuća (Sv. Martin na Muri)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Interpretacija tradicije skelarenja.
Spomen-dom rudarstva Cimper (Mursko Središće)	Regionalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Obilazak uz najavu.
Centar dr. Rudolfa Steinera (Donji Kraljevec)	Nacionalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Izložbe, radionice, predavanja.
Old time zbirka Šardi (Selnica)	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Dostupno	Privatna zbirka straih vozila, obilazak uz najavu.

12) Važnije tradicionalne manifestacije

Naziv resursa/atrakcije	Značaj Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Vinske i kulinarske				
Vincekov pohod – više lokacija	Međunarodni/ Spremno	-	Nije dostupno	hodnje vinogradima 1.mj.
Urbanovo Štrigova	Međunarodni/ Spremno	-	Dostupno	festival vina 3 vikenda 5/6.mj.
Ficko Selnica	Regionalno/ Spremno	-	Dostupno	festival rakija 6.mj.
Jazz u vinograd Robadje	Međunarodni/ Spremno	-	Dostupno	glazbeno vinski i kulinarski festival 8. mj.
Mamični kolači	Regionalno/ Spremno	-	Dostupno	izložba domaćih kolača 10 mj.
Mlado	Regionalno/ Spremno	-	Dostupno	i festival – promocija mladih vina 10.mj.
Gulašijad Sv. Martin na Muri	Regionalno/ Spremno	-	Dostupno	festival /takmičenje 10.mj.
Martinje – više lokacija	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Tradicionalni pučki festival 11.11.
Povijesne i etno tradicijske				
Međimurski fašnik -više lokacija	Regionalni/ Spremno	-	Dostupno	Pokladne povorke s vrhuncem u Čakovcu
Smotra povijesnih postrojbi	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Postrojavanje povijesnih postrojbi
Dani šibe i ribe Kotoriba	Lokalni/ Spremno	-	Dostupno	Pučka veselica i prezent obrta pletenja šibe
Halicanum fest Žabnik	Lokalni/ Spremno	-	Dostupno	Evociranje rimske povijesti
Dani Pikača Selnica	Lokalni/ Spremno	-	Dostupno	Promocija tradicionalne pokladne maske
Porcijunkolovo Čakovec	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Koncerti, stari zanati, zabavni programi
Svetomartinski Krampuslauf	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Povorka maski vezana za pučka vjerovanja
Advent – više lokacija	Regionalno/ Sprmno	-	Dijelomično dostupno	Koncerti, gastronomija, vjerski događaji
Sportsko-rekreativne				
Košarkaški turnir	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Veteranski turnir u

Vincekovo	Spremno			košarci
BIMEP – cijela MŽ	Regionalni/ Spremno	-	Nedostupno	rekreativna biciklijada
C2C bike riede	Međunarodni/ Spremno	-	Nedostupno	Biciklistička utrka kroz Međimurje
Croatia classic tourist trophy rally	Međunarodni/ Spremno	-	Dostupno	Utrka old timer vozila
Rukometni turinir Pozoj Čakovec	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Turinir za mlade
Festival balona Prelog	Međunarodni/ Spremno	-	Dostupno	Međunarodni festival i nacionalni kup
U 36 Dunjkovec	Međunarodni/ Spremno	-	Djelomično dostupno	Međunarod. Turinir za mlade
Međimurski Rally – Gornje Međimurje	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Auto utrka za nacionalnu ligu
Automobilističke izložbe				
Trash&burn meeting Sv. Martin	Međunarodni/ Spremno	-	Djelomično dostupno	Međunarodni festival roky billy i amer.k.
Traktorijada Sv. Urban	Regionalni/ Spremno	-	Nedostupno	Festival i povrka starih trakotra
Truck show Nedelišće	Nacionalni/ Spremno	-	Nedostupno	Izložba kamiona
Glazbeni festivali i umjetničke kolonije				
Festival Međimurske popevke	Reginalni/ Spremno	-	Dostupno	Smotra izvornih međimurskih pjesama
Memorijal J. Štolcera Slavenskog	Reginalni/ Spremno	-	Dostupno	Koncerti i tribine na temu dijela J.Š.Slavensk
MEF – Lj. Kuntarič Čakovec	Reginalni/ Spremno	-	Dostupno	Koncert popularne glazbe
Umjetnička kolonija Štrigova	Reginalni/ Spremno	-	Dostupno	Likovna izložba i kolonija umjetnička
Štrigovske noći Štrigova	Reginalni/ Spremno	-	Dostupno	Koncerti, zabavni programi
Koncert u Zmajevom vrtu Železna Gora	Reginalni/ Spremno	-	Djelomično dostupno	Koncert ozbiljne glazbe na otvorenom
Forestland Brezje	Međunarodni/ Spremno	-	Djelomično dostupno	Tehno glazbeni festival, 2 dana na otvorenom
Ljeto uz Muru Mursko Središće	Reginalni/ Spremno	-	Dostupno	Konceri zabavne glazbe i zabavni sadržaji
Jazz fair Čakovec	Nacionalni/ Spremno	-	Dostupno	Festival jazz glazbe s dugom tradicijom
Božićni koncert Nedelišće	Regionalni/ Spremno	-	Dostupno	Prigodni koncert s uglatnim gostima

13) Zdravstveno-turistički i sportsko-rekreacijski objekti

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Terme Sv. Martin na Muri	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Wellness centar, Beauty centar, Lumbalis Centar zdravlja, bazeni i smještaj.
Gimnastički centar	Nacionalni značaj	-	Dostupno	Gimnastička dvorana,

Sport Hub Nedelišće	/ Spremno			fitness, wellness, pripreme sportaša.
SRC Mladost Čakovec	Nacionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Stadion, bazeni, kuglana, streljana, športski sadržaji.
Sportsko-rekreacijski centar DG Sport Prelog	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Dvorane, sportski tereni, rekreacija osoba s invaliditetom.
Sportsko-rekreacijska zona Prelog	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično Dostupno	Kamp, marina, fitness, igrališta, letjelište.
Adrenalinski centar Accredo Lopatinec	Međunarodni značaj / Spremno	-	Djelomično Dostupno	Paintball, streličarstvo, zorbing, stijena, team building.
Paintball klub Pozoj Donja Dubrava	Lokalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Paintball, odbojka na pijesku, rafting čamci.
Adrenalinski park PG Geler Mali Mihaljevec	Lokalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Zip-line, quad poligon, dječja igrališta.
Gradski bazeni Marija Ružić Čakovec	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Bazeni – unitarnji i vanjski, sauna, teretana, fitness
Teniski tereni Franjo Punčec	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Tenis igrališta i klupski protori javno vlasništvo
Streljana Čakovec	Regionalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Sportska streljana za međunarodna takmičenja
Park Mladost Prelog	Lokalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Treninzi, turniri i rekreacija u različitim sportovima
Teniski klub Prelog	Lokalni značaj / Spremno	-	Dostupno	Treninzi, turniri i rekreacija
SRC Zalešće M. Središće	Lokalni značaj / Spremno	-	Djelomično Dostupno	Sportski i rekreativni ribolov, piknik
Ribnjak Šuder graba (Kotoriba)	Regionalni / djelomično spremno	-	Djelomično Dostupno	Ograničena dostupnost
Ribnjak u Otoku kod Preloga	Regionalni / djelomično spremno	-	Djelomično Dostupno	Ograničena dostupnost

14) Zračne luke i letjelišta

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Zračna luka Pribislavec / Aeroklub Međimurje	Nacionalni značaj / Spremno	-	Djelomično Dostupno	Panoramski letovi, škole letenja, mitinzi.
Letjelište Nedelišće	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dotupno	Panoramski letovi ultralakim letjelicama.
Letjelište Marina Prelog	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dotupno	Letovi balonom na vrući zrak, sportsko letenje.

15) Trkališta za moto sport

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Karting centar Belica	Nacionalni značaj / Spremno	-	Djelomično Dostupno	Nacionalno licencirana staza za profesionalne

				utrke.
Speedway stadion Millenium Donji Kraljevec	Međunarodni značaj / Spremno	-	Dostupno	Speedway Grand Prix, globalna natjecanja.

16) Turističke staze, putovi i ceste

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Međimurje Cyclist Welcome (11 biciklističkih staza)	Međunarodni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Označene kružne i tematske rute, najam bicikala.
Pješačke staze S cipelcugom -10 staza, 115 km	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Označene pješačke staze kroz prirodu i naselja.
Međimurska vinska cesta	Nacionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Oko 30 km kroz vinograde, 14 kušaonica interpretacijski centar Pušipel.

17) Vidikovci i panoramske točke

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Vidikovac Mađerkin breg	Nacionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Panoramski pogled na 4 zemlje, orgulje, ugostiteljska ponuda.
Panoramska točka iznad Termi Sv. Martin	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Neuređeno, privatno vlasništvo.
Panoramska točka Rasadnik Vukanovec	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Nedostupno	Neuređeno, privatno vlasništvo.
Panoramska točka kod škole Železna Gora	Lokalni značaj / Djelomično spremno	-	Djelomično dostupno	Javno vlasništvo, neuređeno.

18) Proizvodi s oznakom podrijetla

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnos za OSI	Kratki opis / Napomena
Meso z tiblice	Nacionalni / Spremno	Zaštićeno zemljopisno podrijetlo	Dostupno	Tradicionalna mesna delicija.
Vino Pušipel	Nacionalni / Spremno	Zaštićeno zemljopisno podrijetlo	Dostupno	Tradicionalna sorta vina Međimurja.

19) Transportna sredstva

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Hop-on hop-off bus Čakovec	Regionalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Privatni prijevoznik Rudi express d.o.o.
Turistički vlakić Sveti Martin na Muri	Regionalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Privatni prijevoznik, panoramske ture.

20) Jahališta i farme s životinjama

Naziv resursa/atrakcije	Značaj / Tržišna spremnost	Razina zaštite	Dostupnost za OSI	Kratki opis / Napomena
Farma jelena lopatara Perhoč, Jurovčak	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Razgledavanje i hranjenje jelena, degustacija specijaliteta.
Farma Ponyland	Regionalno/ Sšremno	-	Djelomično dostupno	Jahanje i druženje s ponijima i magarcima
OPG Ema Prokeš, Črečan	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Rekreativno jahanje.
Konjički klub Nedelišće	Regionalni značaj / Spremno	-	Djelomično dostupno	Sportsko i rekreativno jahanje.
Konjički klub Sv. Križ	Regionalni značaj / Spremno	-	Nedostupno	Sportsko i rekreativno jahanje.

Analiza resursno-atraksijske osnove prema GSTC

U okviru sveobuhvatnog pregleda turističkih resursa Međimurske županije identificirano je ukupno **192** resursa i atrakcije koji se klasificiraju prema vrsti, tržišnoj spremnosti, razini zaštite i pristupačnosti za osobe s invalidnošću. Analiza pokazuje značajnu raznolikost, ali i prisutnost razvojnih nesrazmjera u pogledu valorizacije i održivosti.

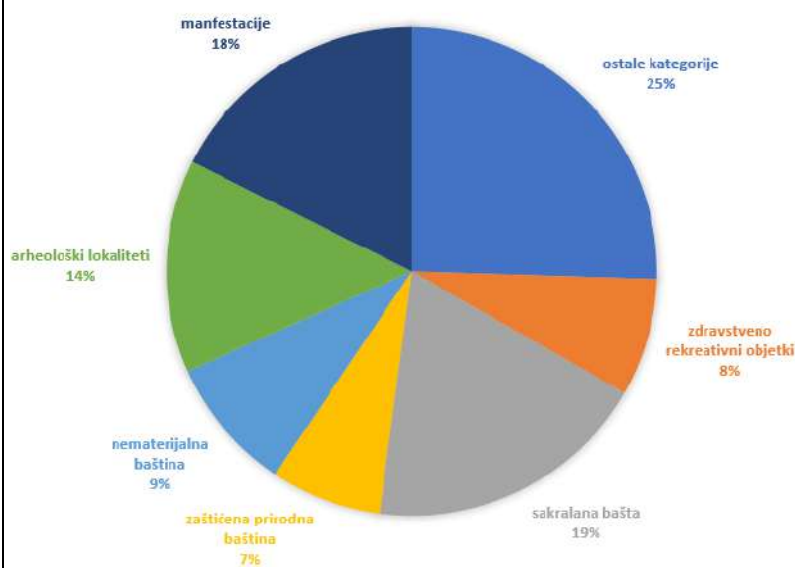
Najzastupljenije kategorije su:

- sakralna baština (36 resursa, 18,7%),
- manifestacije (34, 17,7%)
- arheološki lokaliteti (27, 14%).
- zaštićena prirodna baština (14),
- nematerijalna kulturna baština (17),
- zdravstveno-rekreativni objekti (15)
- te manji udjeli ostalih oblika atrakcija (reljef, rijeke, kulturne ustanove, staze i vidikovci).

Prema kriteriju dostupnosti za OSI: 63% resursa je u potpunosti pristupačno osobama s invaliditetom, 16% djelomično, a 21% je nedostupno.

U pogledu formalne zaštite, oko 6,25% resursa ima status međunarodne zaštite (UNESCO, Natura 2000), 41,14% ima status nacionalne zaštite (ministarstva kulture, zaštite okoliša, a % 52,61% resursa/atrakcija nije uključeno u neki od vidova zaštite.

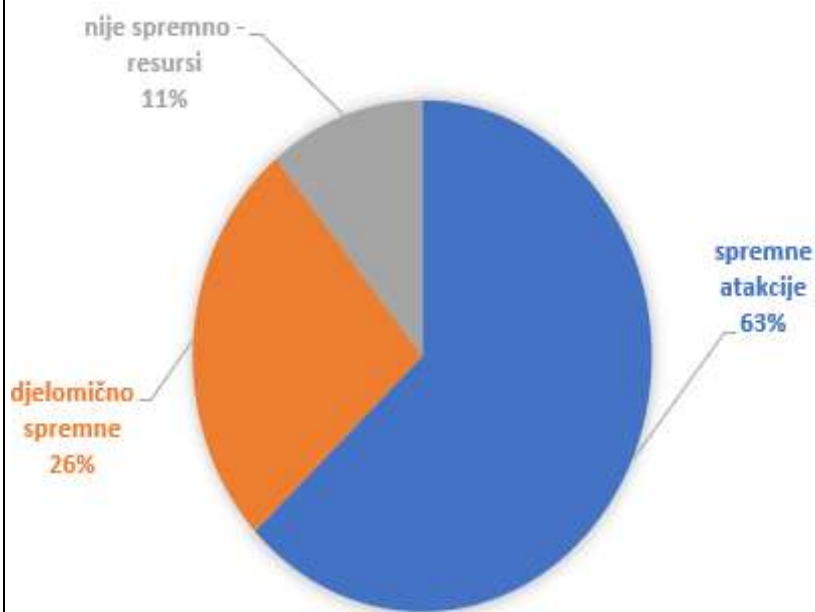
Grafikon 6 *Struktura resursa i atrakcija prema vrstama*

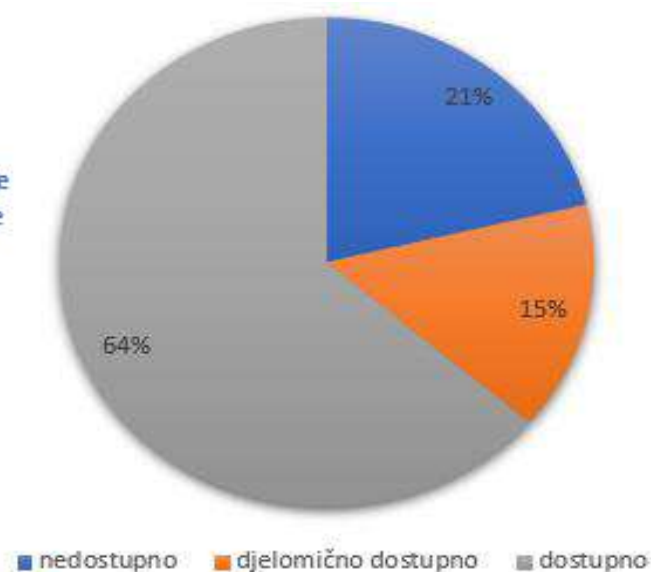
Grafikon 7 *Struktura stupnja zaštite*

Grafikon 8 *Struktura tržišne spremnosti*

Grafikon 9 *Struktura dostupnosti za OSI*

Obrada: autor studije

Prema GSTC kriterijima za destinacije, ključni elementi održivog razvoja odnose se na učinkovito upravljanje resursima (A1–A3), valorizaciju kulturnih i prirodnih dobara (C1–C3, D1–D2), inkluzivnost i pristupačnost (B8), te interpretaciju i edukaciju (A6, C7). Rezultati analize pokazuju djelomičnu usklađenost s ovim zahtjevima:

- Postoji pozitivan trend u zaštiti prirodne i kulturne baštine, ali je prisutna velika koncentracija lokaliteta bez zakonske zaštite.
- Tržišna spremnost je visoka u kategorijama poput kulturnih atrakcija i manifestacija, ali niska kod arheoloških lokaliteta i ruralne baštine.
- Pristupačnost za OSI populaciju zadovoljava osnovne standarde, ali nije dosljedno implementirana na svim tipovima sadržaja.

Izazovi

1. Nedovoljna formalna zaštita značajnog broja lokaliteta može dovesti do degradacije vrijednih kulturnih i prirodnih resursa.
2. Nepotpuna infrastruktura i interpretacija ograničavaju tržišnu funkcionalnost brojnih lokaliteta.
3. Niska dostupnost određenih resursa za osobe s invaliditetom nije u skladu s inkluzivnim turizmom i obavezama iz GSTC kriterija B8.
4. Fragmentacija i nedovoljna vidljivost resursa bez integracije u tematske turističke proizvode smanjuju potencijal za održivo upravljanje.

Preporuke

- Provoditi inventarizaciju i klasifikaciju resursa u skladu sa zakonskim i konzervatorskim standardima (C1, D1).
- Ulagati u dostupnost infrastrukture i signalizaciju posebno za OSI skupine, kako bi se povećala univerzalna pristupačnost (B8).
- Unaprijediti interpretaciju i digitalnu prezentaciju resursa u skladu s kriterijima A6 i C7
- Poticati suradnju s lokalnim dionicima i certificiranje atrakcija prema priznatoj GSTC shemi (A4).
- Razviti integrirane tematske rute i proizvode koji objedinjuju prirodnu, kulturnu i enogastronomsku baštinu.

Zaključak

Unatoč pozitivnim pomacima u zaštiti i promociji kulturne i prirodne baštine, destinacija se suočava s nizom izazova koji ograničavaju održivo upravljanje i inkluzivni pristup. Nedostatak formalne zaštite, slaba interpretacija i ograničena pristupačnost umanjuju vrijednost brojnih lokaliteta. Potrebno je strateški pristupiti inventarizaciji, digitalizaciji i pristupačnosti baštine, uz snažniju integraciju u tematske proizvode. Suradnja s lokalnim zajednicama i usklađivanje s GSTC kriterijima ključno je za očuvanje identiteta destinacije i razvoj kvalitetne, inkluzivne i održive turističke ponude.

3.6. Obilježja turista u destinaciji

U 2024. godini na području Međimurske županije ostvareno je:

- 101.648 dolazaka što je 4% više u odnosu na 2023.g
- 229.802 noćenja odnosno 4% više nego 2023.g.

U strukturi prema zemlji porijekla gostiju

- 45,59% dolazaka činili su strani gosti, a 50,68 % domaći gosti
- 50,68 % noćenja ostvarili su strani gosti, a 49,32% domaći gosti

U okviru svog nacionalnog TOMAS HRVATSKA 2022./2023. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj Institut za turizma Zagreb proveo je posebno istraživanje Obilježja turističke potražnje u Međimurskoj županiji kojim su obuhvaćeni pokazatelji o: demografskom profilu, motivaciji dolaska, izvorima informiranja, obilježjima putovanja, boravku u destinaciji i zadovoljstvu ponudom te prosječnoj potrošnji. U nastavku donosimo rezultate istraživanja.

Demografski profil turista

- 45 godina u prosjeku; 55% gostiju je u dobi od 30 do 49 godina; 35% su stariji od 50 godina, a 11% mlađi od 30 godina; gosti hotela u prosjeku su nešto stariji (46 godina) od onih u obiteljskom smještaju (44 godine); s obzirom na zemlju porijekla, prosječno najstariji gosti su Talijani (55 godina), Austrijanci (54 godine) i Slovenci (50 godina); u prosjeku najmlađi gosti su oni iz Slovačke i Češke (40 godina) i Poljske (41 godina); gosti u ljetnoj sezoni 2022. mlađi su, u prosjeku, od gostiju u ostalom razdoblju (43 prema 46 godina).
- 21% gostiju ima fakultetsko obrazovanje (ispodprosječno u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske koji iznosi 45% i Sjeverne Hrvatske koji iznosi 29%); iznadprosječni udio fakultetski obrazovanih gostiju u Županiji je zabilježen tijekom ljetne sezone 2022. (25% prema 18% u ostalom razdoblju), te među gostima iz Njemačke (45%).
- 34% gostiju ima mjesečne primanja kućanstva veće od 3.000€ (ispodprosječno u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske koji iznosi 46% i Sjeverne Hrvatske koji iznosi 45%); najveća primanja ima podjednak udio gostiju u hotelima i onih u obiteljskom smještaju; nešto veći udio gostiju s najvišim primanjima je u ljetnoj sezoni 2022. u usporedbi s ostalim razdobljem.
- 44% gostiju dolazi u Županiju samo s partnerom, 30% s članovima obitelji; samo s partnerom češće u Županiju dolaze gosti koji odsjedaju u obiteljskom smještaju (50% prema 41% hotelskih gostiju); među hotelskim gostima je znatno zastupljeniji dolazak bez pratnje (20% prema 6% u obiteljskom smještaju).

Motivacija dolaska u destinaciju

- Za 77% gostiju odmor je glavni razlog putovanja (iznadprosječno u odnosu na Kontinentalnu Hrvatsku gdje taj udio iznosi 50% i regiju Sjevernu Hrvatsku koju zbog odmora posjećuje 63% turista); odmor je kao razlog posjeta zastupljeniji u obiteljskom smještaju

(90%) u odnosu na hotele (67%); 15% gostiju hotela u Županiji je zbog poslovnih razloga. 14 Obilježja turističke potražnje u Međimurskoj županiji: Završni izvještaj

- 62% gostiju kao motiv dolaska u destinaciju navodi wellness/toplice; slijedi motiv upoznavanja/uživanja u prirodi (36%), ruralnim područjima (27%) te gastronomija (23%); svi navedeni motivi iznadprosječno su istaknuti u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske, ali i regije Sjeverna Hrvatska.
- S obzirom na vrstu smještaja, gosti obiteljskog smještaja u većoj su mjeri od hotelskih gostiju motivirani wellnessom/toplicama, prirodom i ruralnim područjima.
- S obzirom na sezonu, posao je nešto istaknutiji razlog posjeta Županiji izvan ljetne sezone (12% prema 7% u ljetnoj sezoni).
- Wellness/boravak u toplicama iznadprosječno motivira Nijemce, Čehe i Slovake, Slovence i domaće goste; prirodu kao motiv dolaska navode iznadprosječno Česi i Slovaci, Poljaci i Austrijanci; ruralna područja više od prosjeka privlače Nijemce, Slovence i domaće goste; gastronomiju kao motiv dolaska u većoj mjeri ističu Austrijanci i Slovenci.

Lojalnost

- 20% inozemnih gostiju Županije su prvi put u Hrvatskoj; Županija je privukla iznadprosječan broj 'novih' gostiju u odnosu na prosjek Sjeverne Hrvatske koji iznosi 12%; više 'novih' inozemnih gostiju je u hotelima (26%) u odnosu na obiteljski smještaj (11%); izrazito vjerni inozemni gosti, oni koji su u Hrvatskoj bili već sedam i više puta zastupljeniji su u razdoblju izvan ljetne sezone (44% prema 24% u ljetnoj sezoni 2022).
- 46% gostiju bilo je prvi put u turističkom mjestu u kojem su anketirani; najvjerniji gosti destinaciji u kojoj su anketirani u Županiji su Slovenci – njih 71% već su je posjetili tri ili više puta.
- Od gostiju koji su već posjetili turističko mjesto (njih 54%), većini je prijašnji posjet bio tijekom posljednjih pet godina (89%).

Izvori informiranja

- 76% gostiju Županije informacije o destinaciji prikuplja putem interneta (iznadprosječno u odnosu na prosjek Kontinentalne Hrvatske i regije Sjeverna Hrvatska), tek 9% se oslanja na preporuke rodbine ili prijatelja, a 8% na prijašnji boravak (znatno manje u odnosu na prosjek Kontinentalne i Sjeverne Hrvatske, s obzirom na zemlju porijekla, internet su za prikupljanje informacija najviše koristili gosti iz Poljske, Slovačke i Češke te Njemačke).
- Na internetu su najviše puta posjećivane stranice online turističkih agencija (56%) pa stranice smještajnih objekata (31%).
- Za vrijeme boravka u destinaciji gosti informacije prikupljaju najčešće putem mrežnih stranica smještajnih objekata ili turističkih atrakcija te mrežnih stranica hrvatskih turističkih zajednica/ureda (nacionalne, lokalnih), 48% i 44%, redom – znatno više u odnosu na prosjek Kontinentalne i Sjeverne Hrvatske; na društvene mreže se oslanja 12% gostiju, manje od prosjeka Kontinentalne Hrvatske i više od prosjeka Sjeverne Hrvatske.

Obilježja putovanja

- Gotovo svi gosti su unaprijed rezervirali smještaj u Županiji; najčešće se smještaj rezervira jedan do četiri tjedna prije putovanja (54%); 29% gostiju rezervira smještaj manje od tjedan dana prije dolaska; 'last minute' rezervacija u prosjeku se nešto češće koristi nego li na razini prosjeka Sjeverne Hrvatske (17%) pa i Kontinentalne Hrvatske (24%).
- Rezervacija smještaja je podjednako ostvarena posredstvom turističke agencije (49%, 37% online, a 12% osobnim kontaktom s agencijom) i izravno sa smještajnim objektom (45%, 18% online, a 27% osobnim kontaktom s objektom); posredstvom turističke agencije smještaj se češće rezervira tijekom ljetne sezone (58% u odnosu na 43% u ostalom razdoblju); usluge turističke agencije, bilo online ili osobnim kontaktom, znatno češće koriste inozemni od domaćih gostiju.
- 22% gostiju koristi uslugu noćenja bez uključene usluge hrane (35% u obiteljskom smještaju), noćenje s doručkom koristi 33% gostiju, polupansion 43%; čak 65% gostiju obiteljskog smještaja u okviru smještaja koristi i uslugu pripreme hrane – 37% samo doručak, 26% polupansion i 2% puni pansion. • Gosti najčešće dolaze osobnim automobilom (91%) pa zrakoplovom (6%).

Boravak u Međimurskoj županiji

- Gosti koji borave u Županiji u prosjeku ostvare 5,3 noćenja u Hrvatskoj, a 3,1 noćenje u destinaciji u kojoj su anketirani; boravak u turističkom mjestu na području Županije nešto je kraći od prosječnog boravka u mjestu na razini Kontinentalne Hrvatske (3,4 noćenja), a nešto duži od prosječnog boravka u Sjevernoj Hrvatskoj (2,8 noćenja); boravak u Županiji nešto je duži tijekom ljetne sezone (3,5 noćenja) u odnosu na ostalo razdoblje (2,8 noćenja); najduži boravak u turističkom mjestu u Županiji u prosjeku ostvaruju Talijani (4,4 noćenja).
- Tijekom boravka u Hrvatskoj 23% gostiju Županije boravi u dva, a 1% u tri ili više komercijalnih smještajnih objekata; gosti Županije koji borave u ljetnoj sezoni nešto su mobilniji (33% gostiju boravi u više od jednog smještajnog objekta za razliku od 18% gostiju izvan ljetne sezone).
- Glavne aktivnosti gostiju u Županiji su korištenje wellness/spa usluga (70% gostiju), odlazak u restorane (25%), posjet seoskim domaćinstvima (21%), razgledavanje gradova (20%); 11% obilazi vinske ceste, a oko 10% posjećuje toplice; gosti u obiteljskom smještaju nešto su aktivniji u gotovo svim aktivnostima od hotelskih gostiju; gosti izvan ljetne sezone nešto češće koriste wellness/spa usluge i češće posjećuju seoska domaćinstva; u gotovo svim ostalim aktivnostima češće sudjeluju gosti tijekom ljetne sezone.
- 46% gostiju odlazi na samostalno organizirane izlete (češće izvan ljetne sezone te gosti u obiteljskom smještaju); tek nešto manje od 1% gostiju odlazi na izlete organizirane posredstvom turističke agencije.
- Tijekom boravka u Županiji turisti za kretanje po destinaciji najčešće koriste svoj osobni automobil (75%), zatim lokalni javni prijevoz (17%), a 16% turista ne koristi niti jedno prijevozno sredstvo već se kreće isključivo pješice.

Zadovoljstvo ponudom

- Vrlo visok stupanj zadovoljstva gosti Međimurske županije su iskazali za 14 od 29 elemenata; na vrhu su osobna sigurnost, ljepota mjesta, prirode i krajolika, gostoljubivost lokalnog stanovništva, gastronomska ponuda i atmosfera/ugodaj; za dodatnih 12 elemenata gosti su iskazali visok stupanj zadovoljstva – među njima su smještajni objekt, lokalni javni prijevoz, označavanje znamenitosti, ali i ponuda sportskih sadržaja, zabave, biciklističke staze i drugi elementi; na začelju ljestvice zadovoljstva su mogućnosti za kupnju, informacije/edukacija u zaštićenim prirodnim područjima i pješačke staze.
- Gosti Međimurske županije zadovoljni su svojim ukupnim boravkom – 79% gostiju je ukupni boravak ocijenilo najvišim ocjenama (ocjenama 6 i 7 na skali od 1 – jako loše do 7 – odlično).
- Gosti koji su u Međimurskoj županiji boravili u razdoblju izvan ljetne sezone bili su u prosjeku znatno zadovoljniji svim elementima ponude.
- 71% gostiju Županije će s velikom vjerojatnosti preporučiti destinaciju u kojoj su boravili prijateljima, rodbini i kolegama (ocjene 8, 9 i 10 na skali od 0-nije vjerojatno da ću preporučiti do 10-jako je vjerojatno da ću preporučiti); znatno veću vjerojatnost preporuke iskazali su gosti izvan ljetne sezone (84% prema 51% u ljetnoj sezoni).

Prosječni dnevni izdaci u Međimurskoj županiji

- 146 eura iznosi prosječna dnevna potrošnja gosta u Međimurskoj županiji (više od prosjeka Kontinentalne Hrvatske i prosjeka Sjeverne Hrvatske).
- S obzirom na vrstu smještaja, prosječna dnevna potrošnja gostiju u hotelima iznosi 158 eura, a u obiteljskom smještaju (kućanstvima) 133 eura; prosječna dnevna potrošnja gostiju koji su boravili tijekom ljetne sezone 2022. godine iznosila je 121 euro, a onih koji su boravili u ostalom razdoblju 160 eura; najveću prosječnu dnevnu potrošnju imali su Talijani (222 eura) pa Nijemci (163 eura).
- 49% izdataka odnosi se na uslugu smještaja, 20% na uslugu hrane i pića u ugostiteljskim objektima, 18% na uslugu trgovine i 12% na sve ostale destinacijske usluge.
- Gosti u Županiji većinom plaćaju karticama (83%); kartično plaćanje iznadprosječno je zastupljeno u odnosu na Kontinentalnu i Sjevernu Hrvatsku.

U tabeli 6 prikazane su ocjene zadovoljstva turističkom ponudom destinacije turista za 29 kriterija prema zemljama dolaska turista.

Tablica 6 **Pregled stupnja zadovoljstva turističke ponude destinacije prema zemljama porijekla**

Rang* / Rank*	Elementi ponude/ Elements of tourism supply	Ukupno/ Total	Hrvatska/ Croatia	Inozemni turisti/ Foreign tourist	Inozemni turisti/ Foreign tourists					
					Slovenija/ Slovenia	Austrija/ Austria	Njemačka/ Germany	Poljska/ Poland	Italija/ Italy	Slovačka i Češka/ Slovakia and Czech Republic
1.	Osobna sigurnost/ Personal safety	90,9	91,6	90,3	96,8	95,2	83,2	88,7	95,2	63,7
2.	Ljepota mjesta/ Beauty of the destination	90,4	90,7	90,1	98,5	94,3	93,6	92,5	92,0	65,9
3.	Ljepota prirode i krajolika/ Beauty of nature and landscape	89,5	88,1	90,7	97,8	95,1	93,6	89,2	94,1	70,6
4.	Gostoljubivost lokalnog stanovništva/ Hospitality of the local population	89,4	92,3	86,4	94,6	77,4	94,2	92,0	86,7	57,9
5.	Atmosfera, ugođaj/ Atmosphere, mood	89,4	89,9	89,1	98,4	93,7	79,5	93,5	100,0	61,5
6.	Besplatni internet u destinaciji/ Free Internet in destination	89,4	87,7	90,9	93,1	78,5	83,8	93,3	100,0	72,2
7.	Uređenost mjesta/ Extent to which destination is cared for and maintained	87,6	85,2	89,6	96,8	89,3	93,5	81,0	93,3	62,0
8.	Gastronomska ponuda u mjestu/ Gastronomic offer in destination	87,2	90,5	84,5	94,8	81,1	86,9	71,5	96,2	60,8
9.	Prometna dostupnost destinacije/ Traffic accessibility of the destination	87,1	86,9	87,2	95,0	94,7	78,3	86,3	89,9	63,9
10.	Informacije u destinaciji/ Information available in the destination	86,9	90,9	83,2	94,7	63,1	93,5	78,8	93,2	48,0
11.	Ekološka očuvanost prostora/ Ecological preservation of the place	86,5	86,2	86,9	94,6	90,9	79,8	88,0	97,8	69,5
12.	Događanja i manifestacije/ Events	85,0	86,6	84,1	84,6	73,9	90,7	53,7	100,0	61,5
13.	Promet u mjestu/ Traffic in destination	83,3	85,4	81,2	96,3	73,5	62,7	64,5	91,5	61,8
14.	Kultura i umjetnost/ Culture and art	82,3	64,7	90,7	96,2	93,7	100,0	100,0	100,0	56,5
15.	Smještajni objekt/ Accommodation facility	79,6	81,6	77,2	88,9	89,1	71,1	39,2	67,8	59,1
16.	Lokalni javni prijevoz/ Local public transport	77,8	93,9	70,7	91,5	89,6	57,5	16,5	76,8	70,4
17.	Označavanje znamenitosti/ Marked heritage sites	76,9	82,3	74,0	79,9	58,2	28,5	70,2	71,5	25,5
18.	Prilagođenost destinacije djeci/ Destination suitable for children	75,6	79,0	72,8	94,1	73,7	90,0	66,8	100,0	68,0
19.	Čistoća plaža/ Beach cleanliness	75,2	100,0	70,7	69,3	71,4	0,0	100,0		40,2
20.	Ponuda organiziranih izleta u okolicu/ Offer of organised trips/excursions to surrounding area	72,0	75,9	67,3	82,9	70,8	77,4	58,1	72,8	49,0
21.	Zabava/noćni život/ Entertainment/nightlife	71,9	83,9	62,0	79,4	60,0		67,3	91,4	40,1
22.	Prilagođenost destinacije osobama s posebnim potrebama/ Destination adapted to people with special needs	71,5	75,1	67,9	83,6	76,3	55,5	50,1	80,7	57,1
23.	Sportski sadržaji/ Sports facilities	71,2	79,3	64,7	78,1	58,8	45,8	0,0	100,0	50,6
24.	Opremljenost/uređenost plaža/ Beach equipment/how fixed up	70,8	100,0	68,0	82,3	100,0	48,9	83,1		0,0
25.	Biciklističke rute i staze/ Cycling routes and paths	70,7	81,9	64,9	61,6	72,1	46,7	100,0	66,0	17,7
26.	Mogućnosti kvalitetnog kretanja pješice u destinaciji/ Destination is pedestrian friendly	70,2	67,0	73,4	89,8	67,2	60,2	83,2	100,0	36,8
27.	Pješačke staze/ Walking paths	69,1	73,3	66,2	83,4	73,0	31,6	59,2	69,8	46,2
28.	Informacije/edukacija u zaštićenim prirodnim područjima/ Information/education in protected nature areas	63,2	84,5	55,0	61,8	56,6	88,9	68,1	66,4	37,1
29.	Mogućnost za kupnju/ Shopping options	61,2	57,6	64,8	82,2	60,6	56,1	74,1	100,0	70,2
30.	UKUPNI BORAVAK/ OVERALL STAY	79,0	81,7	77,0	90,7	72,0	77,7	46,3	94,1	72,9

* Rang prema zbroju postotaka za ocjene 6 i 7 na skali od 1 (jako loše) do 7 (odlično)/

Rank according to proportion of marks 6 and 7 on the scale from 1 (very bad) to 7 (excellent).

Stupanj zadovoljstva: Iznad 80% (vrlo visok); 70% do 80% (visok); 60% do 70% (srednji); 50% do 60% (nizak); ispod 50% (vrlo nizak)/

Satisfaction level: Above 80% (very high); 70% to 80% (high); 60% to 70% (average); 50% to 60% (low); under 50% (very low).

Stupanj zadovoljstva/ Level of satisfaction: Vrlo visok/ Very high Visok/ High Srednji/ Middle Nizak/ Low Vrlo nizak/ Very low

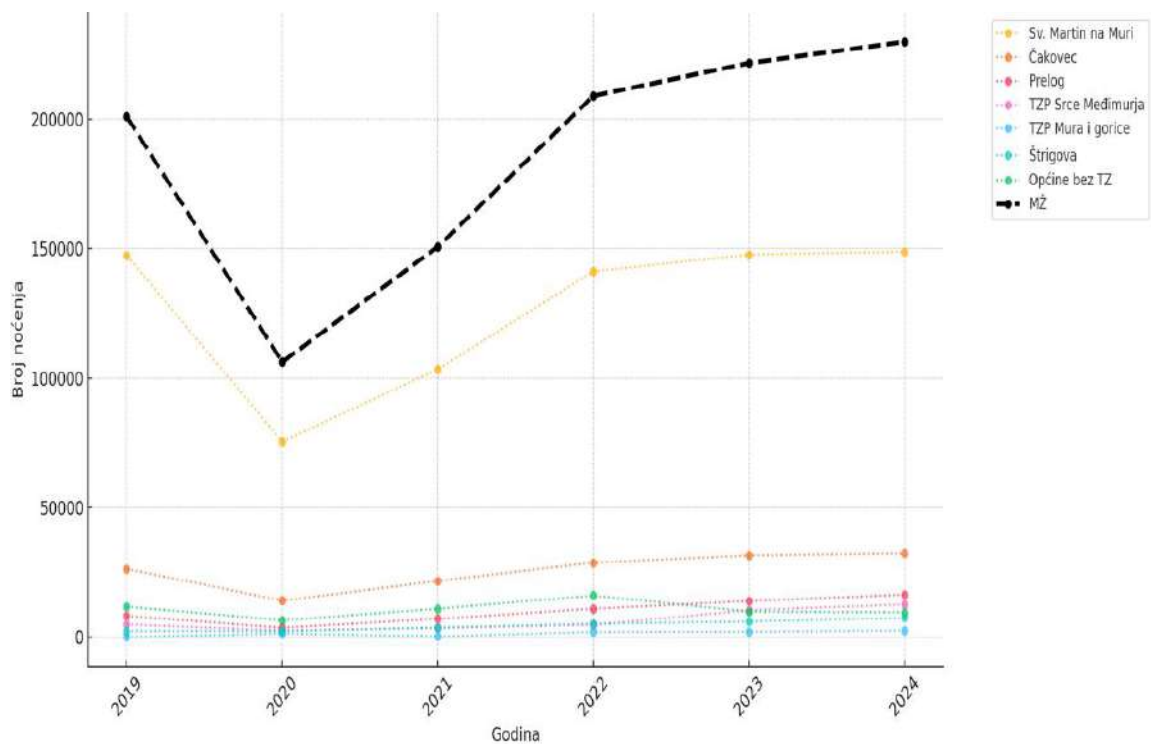
Izvor: TOMAS istraživanje IZTZG 2022/23.g.

Tablica 7 **Broj noćenja 2019-2024. ostvarenih prema LTZ**

Turistička zajednica	Godina						% u strukturi 2024.	Indeks 2024/2023
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		
Sv. Martin na Muri	147.380	75.410	103.370	141.189	147.675	148.731	65%	101
Čakovec	26.309	14.069	21.670	28.757	31.585	32.383	14%	103
Prelog	8.131	3.622	7.054	10.984	13.908	16.401	7%	118
TZP Srce Međimurja	4.881	2.571	3.554	4.705	10.412	12.615	6%	121
TZP Mura i gorice	62	1.405	377	2.014	2.130	2.584	1%	121
Štrigova	2.384	2.343	3.689	5.183	5.989	7.475	3%	125
Općine bez TZ	11.782	6.518	10.959	16.044	9.869	9.613	4%	97
Međimurska županija	200.929	106.204	150.672	208.876	221.568	229.802	100	104

Izvor: E Vizitor

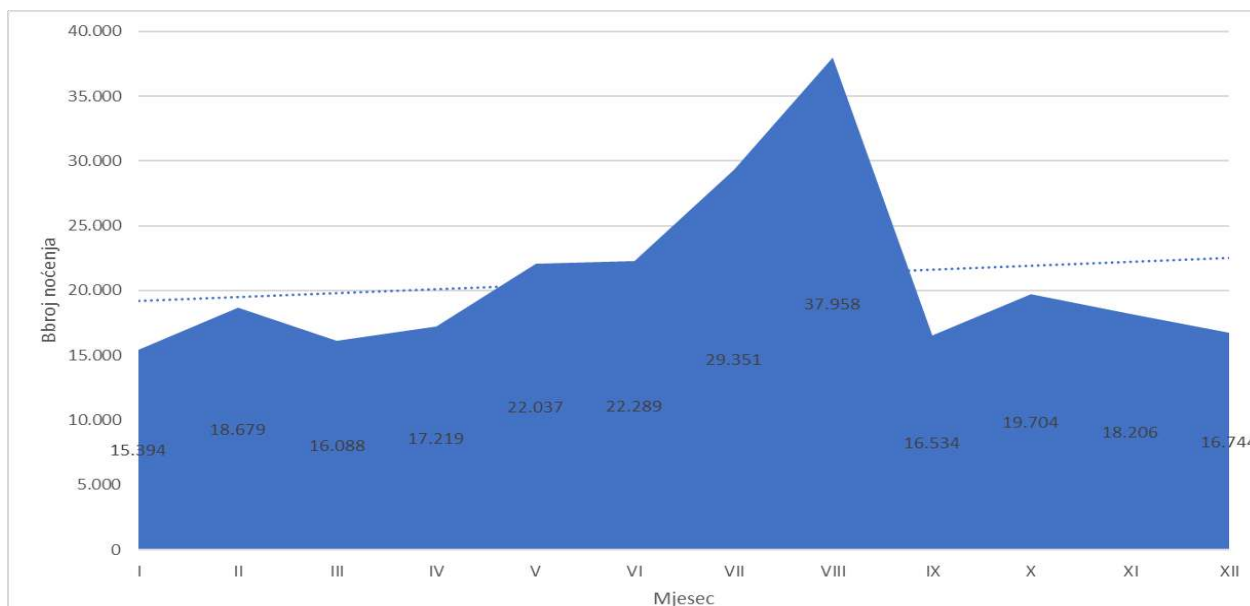
Grafikon 10 **Broja noćenja prema LTZ za razdoblje 2019-2024.g.**

Obrada: autor studije

Vidljivo je da TZO Sv. Martin na Muri ima značajno veći broj noćenja (65% 2024.g.) tijekom svih promatranih godina što sugerira neravnomjerni raspored kapaciteta i turističke razvijenosti. Potrebno je provoditi mjere za ravnomjerniji razvoj smještajnih kapaciteta i disperziju gostiju na cijeli prostor županije.

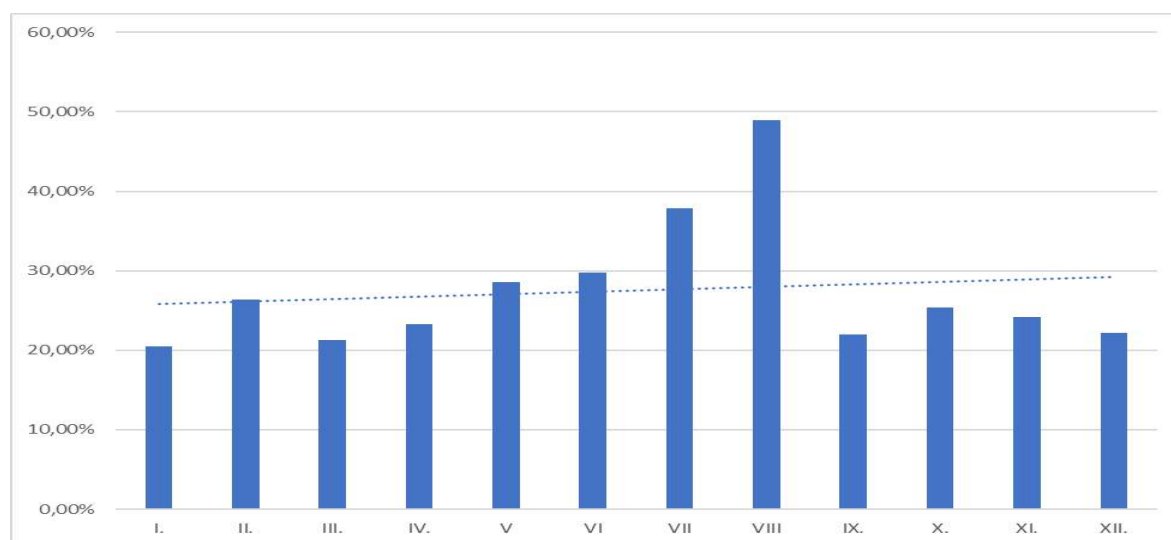
Grafikon 11 **Broj noćenja prema mjesecima u 2024.g. za Međimursku županiju**

Obrada: autor studije

Kada razmatramo pojavu sezonalnosti u destinaciji vidljivo je odskakanje broja noćenja srpanj-kolovozu u odnosu na ostatak turističke godine. Prosječan broj noćenja bio je 16.744. Mjesec s najmanjim brojem noćenja bio je siječanj 15.394, dok je mjesec s najvećim brojem noćenja bio kolovoz s 37.958 noćenja. S obzirom da je u kolovozu ukupna popunjenost svih kapaciteta iznosila 48,96 % konstatiramo da postoji značajan prostor i potreba rast broja dolazaka i noćenja u destinaciju čak i u vršnim mjesecima da bi se osigurala bolja iskoristivost kapaciteta.

Grafikon 12 **Postotak popunjenosti svih smještajnih kapaciteta od 1. do 12. mj. 2024.g.**

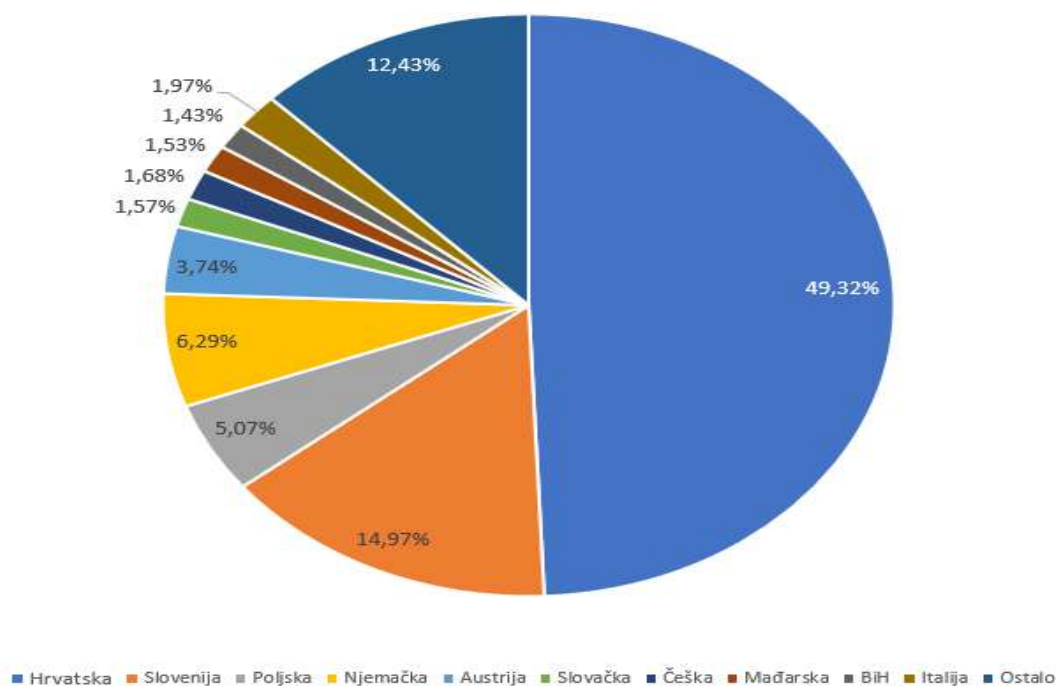
Obrada: autor studije

Tablica 8 **Broj dolazaka i noćenja u 2023. i 2024. godini**

Godina	01.01.2024.- 31.12.2024.		01.01.2023.- 31.12.2023		Indeks	
Država	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Hrvatska	55.308	113.338	51.600	107.647	107,06	105,29
Slovenija	14.460	34.401	13.765	34.032	105,05	101,08
Poljska	5.707	11.645	5.368	13.059	106,32	89,17
Njemačka	4.082	14.444	3.916	14.216	104,24	101,60
Austrija	4.065	8.586	3.910	8.513	103,96	100,86
Slovačka	2.288	3.615	2.567	4.482	89,13	80,66
Češka	2.093	3.858	2.564	6.146	81,63	62,77
Mađarska	1.730	3.523	1.791	3.525	96,59	99,94
BiH	1.412	3.291	1.195	2.994	118,16	109,92
Italija	1.411	4.534	1.368	4.304	103,14	105,34
Ostalo	9.092	28.567	7.770	22.650	117,01	126,12

Izvor.: e-Vizitor

Grafikon 13 **Struktura noćenja gostiju prema zemlji porijekla 31.12.2024.g.**

Obrada: autor studije

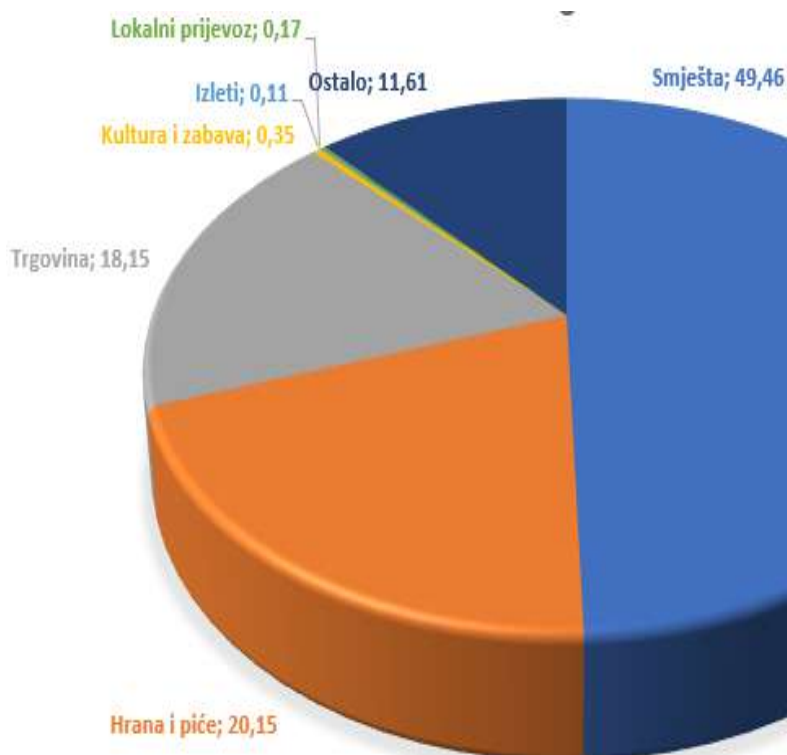
Tablica 9 **Prosječna dnevna potrošnja turista 2022/2023.g. prema zemlji turista**

Prosječni dnevni izdaci/ Average daily expenditures	Ukupno/ Total	Hrvatska/ Croatia	Inozemni turisti/ Foreign tourist	Inozemni turisti/ Foreign tourists					
				Slovenija/ Slovenia	Austrija/ Austria	Njemačka/ Germany	Poljska/ Poland	Italija/ Italy	Slovačka i Češka/ Slovakia and Czech Republic
Prosječni dnevni izdaci ukupno/ Total average daily expenditure	145,59	123,44	164,26	141,47	156,18	163,16	155,52	222,44	141,89
Smještaj/ Accommodation	72,01	68,63	74,85	70,71	74,27	61,92	72,76	99,28	65,71
Hrana i piće u restoranima i barovima/ Food&beverages in bars and restaurants	29,26	21,68	35,66	26,39	29,62	40,91	35,31	48,21	31,51
Usluge trgovine/ Shopping	26,43	18,06	33,48	22,05	27,79	44,49	39,74	46,94	32,09
Kultura i zabava/ Culture and entertainment	0,51	0,35	0,65	0,36	3,53	0,37	0,44	0,81	1,16
Sport i rekreacija/ Sport and recreation	0,19	0,01	0,34	0,05	1,73	0,86	0,13	0,00	0,43
Izleti/ Excursions	0,16	0,04	0,27	0,02	0,00	0,00	0,85	0,00	0,00
Lokalni prijevoz/ Local transport	0,12	0,03	0,19	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostalo/ Other	16,91	14,64	18,83	21,74	19,24	14,62	6,28	27,20	10,98

Napomena: Usluga smještaja uključuje i hranu u okviru smještaja (noćenje s doručkom, polupansion, puni pansion, all-inclusive); Lokalni

Izvor: TOMAS 2022/23 IztZg

Tablica 10 **Struktura prosječne dnevne potrošnje gostiju 2022/2024.g.**

Obrada grafikona : autor studije

Analiza obilježja turista prema s GSTC

1. Obujam i struktura turističkog prometa

Rast dolazaka (+4%) i noćenja (+4%) 2024. u odnosu na 2023.

Domaći turisti: 50,68% noćenja, strani turisti: 45,59% dolazaka, noćenja 50,68%.

Vrhunci turističke godine izraženi su uljetnim mjesecima (kolovoz: 37.958 noćenja), ali i tada maksimalna popunjenost samo 49% što daje velik prostor za rast dolazaka i noćenja.

Izazovi:

- Ograničena iskoristivost smještajnih kapaciteta, čak i u vršnim mjesecima.
- Neravnomjerna distribucija noćenja (65% u TZ Sv. Martin na Muri).

Preporuke:

- Razvijati cjelogodišnju ponudu s naglaskom na zdravlje, prirodu i gastronomiju.
- Potaknuti ravnomjerniji razvoj destinacija unutar županije – podržati nove kapacitete i proizvode u zabačenijim područjima (TZP-ovi, ruralni krajevi).

2. Demografski profil i motivi dolaska

Gosti u prosjeku 45 godina; stariji gosti iz IT, AT i SLO, mlađi iz SK, CZ i PL.

Odmor glavni motiv (77%), osobito u obiteljskom smještaju (90%).

Dominantni motivi: wellness/toplice (62%), priroda (36%), ruralni ambijent (27%), gastronomija (23%).

Izazovi:

- Relativno nizak udio fakultetski obrazovanih gostiju (21%) i niže primanja kućanstava.
- Dominacija wellness ponude može dovesti do preopterećenja specifičnih lokaliteta (npr. Sv. Martin).

Preporuke:

- Razvijati tematski diverzificirane ponude za različite dobne skupine i profile gostiju.
- Jačati kulturne i edukativne elemente ponude za privlačenje obrazovanijih i višepotrošnih gostiju.

3. Lojalnost i ponašanje turista

20% stranih gostiju prvi put u Hrvatskoj, 46% prvi put u destinaciji.

Slovinci pokazuju visoku lojalnost (71% dolazaka 3+ puta).

79% gostiju izrazito zadovoljno boravkom, 71% spremno preporučiti destinaciju.

Izazovi:

- Nizak postotak „povratničkih“ gostiju među inozemcima, osobito u ljetnim mjesecima.
- Niža razina preporuka u ljetnoj sezoni (51%) u odnosu na izvansezonsku (84%).

Preporuke:

- Fokusirati se na programe lojalnosti, npr. za povratnike i ambasadore destinacije.
- Promovirati destinaciju kroz autentične priče i iskustva, osobito izvan sezone.

4. Informiranje i kanali rezervacije

76% gostiju koristi internet za informiranje (OTA, smještaji, TZ stranice).

Rezervacije podjednako idu preko agencija (49%) i direktno (45%).

91% gostiju dolazi osobnim automobilom.

Izazovi:

- Slaba prisutnost destinacije u osobnim preporukama (9%) i ponavljanim dolascima.
- Ovisnost o automobilskom prometu – niska multimodalna pristupačnost.

Preporuke:

- Uložiti u edukaciju i digitalne kampanje s naglaskom na storytelling.
- Potaknuti povezanost s javnim prijevozom i promociju e-mobilnosti u destinaciji.

5. Boravak i aktivnosti u destinaciji

Prosječan boravak: 3,1 noćenje, najduži Talijani (4,4).

70% koristi wellness/spa, 25% restorane, 21% posjećuje ruralna domaćinstva.

Samostalni izleti vrlo popularni (46%), agencijski gotovo nepostojeći.

Izazovi:

- Kratko trajanje boravka i ograničena produljena angažiranost gosta.
- Nedovoljna agencijska ponuda lokalnih iskustava i tura.

Preporuke:

- Razviti paket aranžmane i autentične izlete (vino, selo, priroda).
- Potaknuti suradnju između smještaja i lokalnih ponuđača iskustava.

6. Potrošnja i ekonomski učinak

Prosječna dnevna potrošnja: 146 €, najviše Talijani (222 €).

49% ide na smještaj, 20% na hranu/piće, 18% na trgovinu.

83% plaćanja se vrši karticama.

Izazovi:

- Nizak udio destinacijski vezanih usluga (12%) u ukupnoj potrošnji.
- Trgovina i smještaj odnose većinu potrošnje – nizak multiplikator lokalnog učinka.

Preporuke:

- Promicati lokalne proizvode i suvenire unutar smještaja.
- Uvesti sustav destinacijskog vaučera koji potiče trošenje na iskustva u destinaciji.

Zaključak

Međimurska županija ima:

- visoku razinu zadovoljstva gostiju, kvalitetan wellness i prirodni proizvod,
- potencijal za rast u izvansezonskom i ruralnom turizmu, ali i
- izazove u raspodjeli prometa, dužini boravka, motivacijskoj raznolikosti i multiplikaciji lokalne koristi.
- **Strateški fokus u skladu s GSTC:**
 - monitoring ponašanja i potrošnje turista (A3, B1),
 - osnaživanje lokalnih iskustava i proizvoda (B3),
 - održiva mobilnost i smanjenje utjecaja prometa (D2, A10).
 - upravljanje sezonalnošću (A8),

3.7. Javna turistička infrastruktura

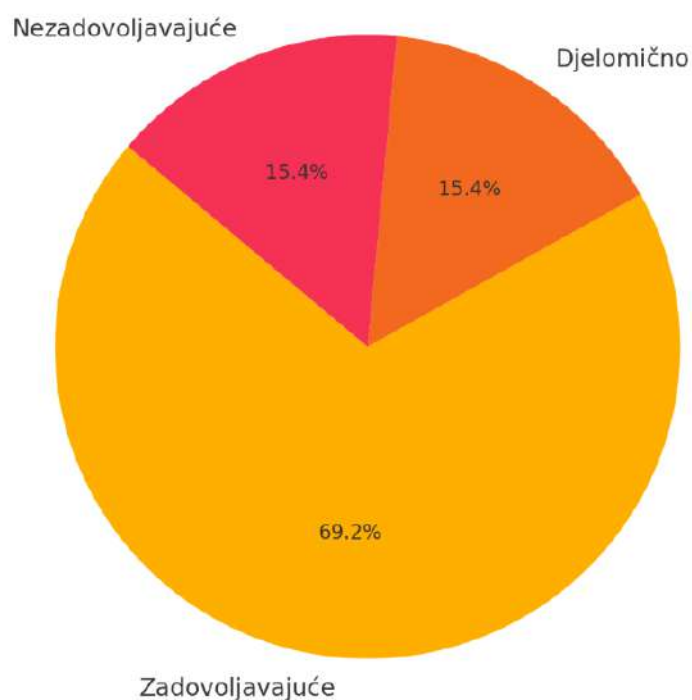
U skladu s Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN126/21) u nastavku je donijet pregled iste po vrstama, lokaciji i vlasništvu odnosno upravljačkim ovlastima. Također opisano je trenutno stanje navedene infrastrukture s obzirom na kriterije: funkcionalnosti, održavanja, fizičke i informacijske dostupnosti. Ocjene stanja su: zadovoljavajuće, potrebno održavanje, potrebno opremanje, rekonstrukcija u tijeku, nezadovoljavajuće .

Tablica 11 *Pregled javne turističke infrastrukture 31.12.2024.*

VRSTA	NAZIV I LOKALITET	VLASNIŠTVO/ UPRAVLJANJE	TREKUTNO STANJE
Biciklističke rute	Mreža „Međimurje CyclistWelolcme“ obuhvaća 800 km označenih biciklističkih ruta na području cijele MŽ, 45međunarodnih: - EV 13 Eurovelo , Ruta željezne zavjese, 23 km paneuropejska - R1 Drava ruta, 59,5 km, međunarodna - R2 Mura ruta 66,8 km, međunarodna - R3 Cyclistin a network, međunarodna - Hapy bike 15 km 10 lokalnih	TZMŽ	Zadovoljavajuće
Pješačke staze	Mreža „S cipelcugom“ obuhvaća 10 označenih staza ukupne dužine 115 km	Planinarsko društvo Bundek M. Središće	Zadovoljavajuće
Dvorci i kurije	Stari grad Čakovec - muzej Kaštel Feštetić Pribislavec Palača Hischel Donja Dubrava	Muzej Međimurja Čakovec Međimurska županija Općina D. Dubrava	Potrebno opremanje (palača zahtjeva uređenje postava) u Rekonstrukciji u Rekonstrukciji
Vidikovci	Vidikovac Mađerkin breg	Općina Štrigova – JP Štrikom Štrigova	Zadovoljavajuće u cijelosti
Centri za posjetitelje	Ekomuzej Međimurje Čakovec Med dvema vodama Križovec	TZMŽ JU Međimurska	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće

	Centar dr. Rudolf Steiner Donji Kraljevec	priroda Ustanova dr. R. Steiner	Porebno opremanje
Interpretacijski centri	Centar Pušipel Štrigova Mlin na Muri i Mlinarska hiža Žabnik Skelarska kuća Sv. Martin na Muri Željeznička stanica Dunjkovec – zbirka Štrekari Spomen dom rudarstva „Cimper“ Mursko Središće Rudarska hiža – tradicijska kuća M. Središće	TZO Štrigova TZO Sv. Martin na M. Općina Sv. Martin M. TZP Srce Međimurja Grad M. Središće Grad M. Središće	Zadovoljavajuće Nezadovoljavajuće – nema snižavanja čvora nije u funkciji
Info ploče i turistička signalizacija	1504 kom cestovnih „smeđih“ putokaza 10 kom info tabli 14 kom pozdravnih tabli	TZMŽ LTZ	Potrebna obnova
Plovila	Riječne skele na rijeci Muri uz naselja: Sveti Martin na Muri, Žabnik, Mursko Središće, Križovec, Podturen, Novakovec	Općine: Sv. Martin na Muri i Podturen, Grad M. Središće	Zadovoljavajuće
Arheološka nalazišta	Nekropola pod tumulima Goričan – rekonstrukcija grobišta iz starijeg željeznog doba	Općina Goričan	Zadovoljavajuće
Parkirališta	Parkiralište Muzeja Međimurje Čakovec Parkiralište kod Mlina na Muri Žabnik Parkiralište na Marini Prelog	MMČ Općina Sv. Marti M. Grad Prelog	Zadovoljavajuće
Sanitarni čvorovi	Javni sanitarni čvor kod Centra za kulturu Štrigova Javni sanitarni čvor na šetnici sv. Barbare u M. Središću Javni sanitarni čvor u Marini Prelog	Općina Štrigova Grad M. Središće Grad Prelog	Zadovoljavajuće
Sportski objekti i igrališta	SRC Mladost Čakovec Park Mladosti G. Mihaljevec	JGP Mladost Čakovec Općina G. Mihaljevec	Zadovoljavajuće
Rodne kuće	Rodna kuća dr. Rudolfa Steinera Donji Kraljevec	Ustanova dr. R. Steiner	Zadovoljavajuće

Grafikon 14 **Struktura javne turističke infrastrukture prema stanju održavanja**

Analiza javne turističke infrastrukture GSTC

1. Opća ocjena dostupnosti i održavanja

- Funkcionalnost i dostupnost: Većina infrastrukture je u zadovoljavajućem stanju, a u nekim slučajevima (Dvorac Zrinskih, biciklističke i pješačke staze, sportski i kulturni centri) infrastruktura je i prilagođena osobama s invaliditetom (OSI), što je u skladu s kriterijem B8 – Pristupačnost za sve.
- Upravljanje i vlasništvo: Većina objekata je u vlasništvu javnih tijela (TZMŽ, općine, gradovi, javne ustanove), što omogućuje primjenu načela javnog interesa, održivosti i transparentnosti u skladu s kriterijima A1 – Destination management odgovornost i A9 – Propisi prostornog uređenja i upravljanje razvojem
- Održavanje i dostupnost informacija: Info-centri i interpretacijski centri (Čakovec, Štrigova, Sv. Martin na Muri) funkcioniraju u cijelosti i često su usklađeni s lokalnim i kulturnim kontekstom (C3 – Nematerijalna baština i C6 – Upravljanje posjetiteljima na kulturnim lokalitetima).

2. Identificirani izazovi i preporuke (po vrstama infrastrukture)

A) Info ploče i signalizacija

- Stanje: Djelomična oštećenja i izbljeđeni znakovi.
- Preporuka:
 - Redovna revizija i zamjena putokaza.
 - Uvođenje QR kodova i digitalne signalizacije.

- GSTC kriterij: A7 – Promocija i informiranje

B) Dvorci i kurije (npr. Zrinski Čakovec, Kaštel Feštetić, Palača Hischel)

- Stanje: u rekonstrukciji ili potrebna rekonstrukcija (palača Zrinski)
- Preporuka:
 - Izraditi projektnu dokumentaciju za Palaču dvorca Zrinskih
 - Uključiti lokalnu zajednicu u proces očuvanja.
 - GSTC kriteriji: C1 – Zaštita kulturne baštine , C7 – Interpretacija lokaliteta

C) Signalizacija i interpretacija prirode (biciklističke/pješačke rute)

- Stanje: Zadovoljavajuće s manjim nedostacima u signalizaciji.
- Preporuka:
 - Redovito obnavljati fizičke oznake i digitalizirati vodiče.
 - Uskladiti s promocijom održivih oblika kretanja D2 – Upravljanje posjetiteljima na prirodnim lokalitetima,

D) Arheološka nalazišta i kulturna baština

- Stanje: Arheološki lokaliteti su identificirani ali nisu uređeni za posjećivanje, osim Nekropole pod tumulima koja je djelomično obnovljena i dostupno.
- Preporuka:
 - Uspostava interpretacijskih centara, povezanih s edukacijskim sadržajem.
 - Razvijati kulturne rute koje povezuju baštinske objekte.
 - GSTC kriteriji: C1, C3, C6.

E. Sanitarni čvorovi i parkirališta

- Stanje: U funkciji, zadovoljavajuće.
- Preporuka:
 - Sustavno označavanje lokacija, uključujući info za OSI.
 - Dodavanje info-tabli s QR kodovima i integracija s mobilnim aplikacijama.
 - GSTC kriterij: B8 – Dostupnost za sve, A7 – Promocija i informiranje.

3. Usklađenost s Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21)

Sukladno Pravilniku:

- Vrste obuhvaćene – sve su obuhvaćene i sukladne propisanim kategorijama.
- Stanje održavanja: dokumentirano stanje omogućuje prioritetno planiranje obnove, što odgovara članku 7. Pravilnika koji propisuje da se financiranje dodjeljuje prema utvrđenim deficitima i strateškom značaju.

Zaključak

- **Obnova signalizacije i info-ploča (GSTC A7, D2).**
- **Funkcionalna aktivacija kulturnih objekata u rekonstrukciji (GSTC C1, C7).**
- **Digitalizacija interpretacije i pristupačnosti (GSTC B8, C3).**
- **Sustavno označavanje i kategorizacija infrastrukture dostupne OSI (B8).**
- **Plan održavanja kao dio godišnjeg operativnog plana (A3, A9).**

3.8. Komunalna infrastruktura

Gospodarenje otpadom

Međimurska županija ostvaruje najvišu stopu odvajanja otpada u Hrvatskoj – 57,2%, dok je stopa recikliranja procijenjena na 43–45%. Time daleko nadilazi nacionalni prosjek (38% oporabe, 37% recikliranja). Sustav uključuje prikupljanje, prijevoz, razvrstavanje i nadzor nad otpadom, čime se ispunjavaju kriteriji odgovornog upravljanja resursima (GSTC C6). Ključna javna poduzeća – Čakom, Prekom i Musekom – djeluju na županijskoj razini, pokrivajući urbano i ruralno područje. Sustav je usklađen s važećim zakonodavstvom i programima sanacije, dok se nadzorne aktivnosti provode kontinuirano. Infrastruktura za selekciju otpada i edukacija korisnika pridonose visokim stopama odvajanja. Ovakav pristup pridonosi i standardima C4 (Upravljanje otpadom) i C8 (Monitoring i ublažavanje utjecaja), ključnim za održivi turizam. Sustav gospodarenja otpadom predstavlja temelj očuvanja okoliša i kvalitetnog turističkog doživljaja, posebno u ruralnim i prirodno vrijednim područjima koja su osjetljiva na akumulaciju otpada.

Odvodnja

Sustav javne odvodnje pokriva 47 naselja i oko 20.000 priključaka, što znači 70% priključenosti u obuhvaćenim područjima. Organiziran je kroz sedam aglomeracija, među kojima su Čakovec i Novo Selo na Dravi u potpunosti izgrađeni. Ostale aglomeracije djelomično su funkcionalne, dok su u gornjem Međimurju u planu nove aglomeracije s pročištačima. Ova mreža omogućuje učinkovito prikupljanje i obradu otpadnih voda te štiti vodne resurse, što je usklađeno s GSTC kriterijima C3 (Voda – količina i kvaliteta) i C6 (Upravljanje infrastrukturom). Poseban naglasak stavljen je na zaštitu podzemnih i površinskih voda, osobito u osjetljivim krajobrazima uz Muru i Dravu. Modernizacija sustava planira se kroz EU projekte, a dodatni prioriteti su izgradnja pročištača i širenje mreže. Sustav odvodnje ima ključnu ulogu u zaštiti zdravlja lokalne zajednice i kvalitete okoliša, čime se podupire održivost turističke infrastrukture.

Vodoopskrba

Međimurski vodoopskrbni sustav obuhvaća 99% naselja i 84% domaćinstava, a opskrbljuje gotovo sve gospodarske subjekte. Glavni izvori su crpilišta Nedelišće i Prelog, dok Sveti Marija služi kao pričuvni izvor. Godišnje se koristi 8,5% dostupnih obnovljivih zaliha, uz aktivnu zaštitu izvorišta – uključujući otkup zemljišta i pošumljavanje u I. zoni zaštite. Kvaliteta vode je visoka, zahtijeva samo dezinfekciju, a kontrolu provodi akreditirani laboratorij. Planirana je modernizacija mreže: zamjena dotrajalih cijevi, smanjenje gubitaka vode ispod 20%, i proširenje nadzorno-upravljačkog sustava. Ovi naponi direktno pridonose kriterijima GSTC C3 (održivo korištenje vode), C6 (infrastruktura) i C8 (monitoring). Rast potrošnje zahtijeva dugoročnu kontrolu, osobito u turizmu. Uspješno očuvanje količine i kvalitete vode ključno je za održive oblike turizma – posebno wellness, prirodni i zdravstveni turizam – koji ovise o sigurnim i čistim vodoopskrbnim sustavima.

Električna mreža

Međimurska županija opskrbljuje oko 46.000 korisnika električnom energijom preko stabilne i izgrađene mreže. Održivost sustava povećava se korištenjem obnovljivih izvora: hidroelektrane Čakovec i Dubrava (160 MW) i solarna elektrana kod Svete Marije osiguravaju regionalnu pokrivenost zelenom energijom. Turistički objekti već sada imaju pristup električnoj energiji iz obnovljivih izvora, što je usklađeno s GSTC kriterijem C2 (energetska učinkovitost) i C6 (infrastruktura). Sustav podržava daljnji razvoj održivog smještaja, osobito u kontekstu eko-certificiranih objekata i smanjenja emisija CO₂. Uvođenje naprednih mreža, lokalne proizvodnje i skladištenja energije može dodatno poboljšati otpornost destinacije. Takva energetska strategija ne samo da podržava GSTC načela, već i pridonosi konkurentnosti destinacije među sve više energetske osviještenim posjetiteljima.

Plinoopskrba

Međimurska županija ima najrazvijeniju plinsku mrežu u Hrvatskoj – s najvećim brojem priključaka i modernom infrastrukturom. Glavni dovodi dolaze iz Varaždina i Koprivnice, a mreža pokriva većinu naselja i industrijskih zona. Sustav osigurava stabilnu i sigurnu distribuciju plina za kućanstva, poduzetnike i turističke objekte. Iako plin kao fosilno gorivo nije u potpunosti usklađen s klimatskim ciljevima, njegova učinkovitija i čišća primjena u odnosu na lož ulje ili ugljen čini ga prijelaznim rješenjem. U kontekstu GSTC kriterija C6 (infrastruktura), plinska mreža omogućuje sigurnost i udobnost, no dugoročno bi se trebala transformirati prema obnovljivim izvorima. Turistički sektor može kroz energetske audite i integraciju solarnih sustava postupno smanjiti ovisnost o plinu i smanjiti ugljični otisak destinacije.

Geotermalna energija

Međimurje raspolaže značajnim geotermalnim potencijalima, potvrđenima istražnim bušotinama Vučkovec-2 i Draškovec-1. Iako se geotermalna energija zasad ne koristi za električnu ili toplinsku energiju, u Prostornom planu županije predviđena je izgradnja elektrane do 20 MW u Draškovcu. Projekt je u pripremnj fazi, što predstavlja ključnu stratešku priliku za razvoj niskougljične destinacije. Korištenje geotermalne energije može smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima i podržati grijanje wellness objekata, hotela i bazena, u skladu s GSTC kriterijem C2 (obnovljiva energija) i C6 (planiranje infrastrukture). Uvođenje takvog sustava povećava otpornost destinacije, doprinosi klimatskoj neutralnosti i može se integrirati u zelene turističke proizvode – npr. wellness temeljen na lokalnim resursima. Geotermija nudi dugoročne koristi, no zahtijeva pažljivo planiranje kako bi se izbjegli negativni utjecaji na podzemne vode i okoliš.

Monitoring stanja okoliša

Međimurska županija provodi sustavni nadzor okoliša putem Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO), obuhvaćajući zrak, vode, tlo i otpad. Godine 2024. provedena su mjerenja emisija i sanacije odlagališta – sanirano je 59 lokacija, a na 33 traju radovi. Također se prati nelegalno ispuštanje tekućeg otpada, na što se promptno reagira inspekcijama. Ovaj pristup ispunjava GSTC kriterije C8 (mjerenje i ublažavanje utjecaja turizma) i C9 (zaštita prirodnih vrijednosti). Sustav nadzora omogućuje ranu identifikaciju problema i planiranje sanacijskih

mjera koje su važne za turizam temeljen na prirodi i kvaliteti okoliša. Fokus za iduće razdoblje je poboljšanje kvalitete zraka i vode, posebno u zaštićenim područjima. Monitoring osigurava transparentnost, jača povjerenje lokalnog stanovništva i posjetitelja, te je temelj za odlučivanje o održivom kapacitetu turističkog razvoja.

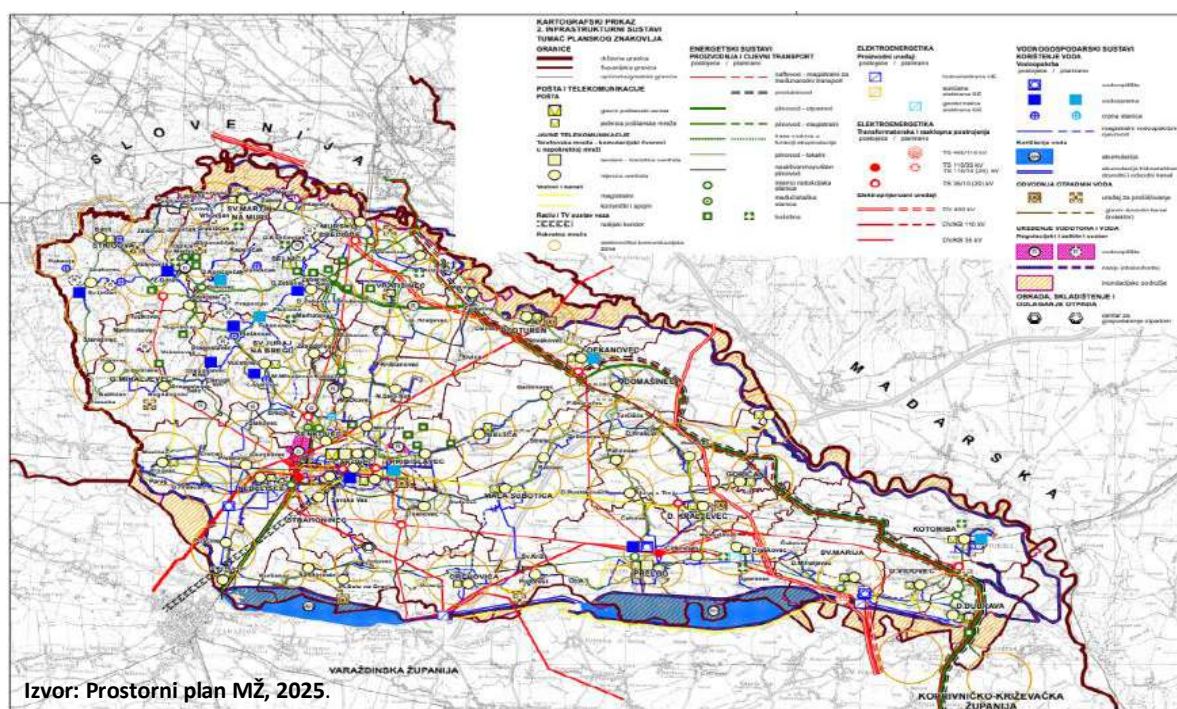
Svjetlosno onečišćenje

Međimurska županija 2024. pojačava kontrolu svjetlosnog zagađenja u skladu s prostornim planovima i ekološkim prioritetima. Posebna pažnja posvećuje se zonama osjetljivima na faunu – poput staništa ptica i šišmiša – gdje se uvode mjere za minimiziranje svjetlosnih emisija. U Čakovcu, LED rasvjeta u „Zelenoj oazi“ postavljena je s niskim refleksijama. Mjerenja intenziteta svjetla i analiza utjecaja na okoliš omogućuju prilagodbu sustava javne rasvjete. Ove mjere usklađene su s GSTC kriterijima C7 (upravljanje posjetiteljima) i C9 (očuvanje biološke raznolikosti). Održivo osvjetljenje pridonosi očuvanju prirodnog doživljaja noći, važnog za prirodni i astroturizam. Kontrola svjetlosnog zagađenja jača imidž destinacije kao odgovorne i brine o dobrobiti lokalne i divlje zajednice. Implementacija ovakvih mjera pozitivno utječe na ukupnu vizualnu i ekološku kvalitetu destinacije.

Zagađenje bukom

Zagađenje bukom prati se u okviru Programa zaštite okoliša 2022.–2025., posebno uz prometnice i gradska čvorišta poput autoceste A4. Mjerenja pokazuju povišene razine buke u urbanim zonama, što je potaknulo uvođenje mjera – smanjenje brzine, zaštitne barijere i prostorno planiranje. Predviđa se dodatno umrežavanje mjernih točaka i edukacija stanovništva o učincima buke. Ove aktivnosti odgovaraju GSTC kriterijima C8 (praćenje utjecaja turizma) i C9 (zaštita zdravlja i blagostanja). U destinacijama koje razvijaju wellness i prirodni turizam, mir je ključna vrijednost – stoga su mjere za smanjenje buke nužne za konkurentnost i prihvatljivost razvoja. Upravljanje bukom doprinosi i poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva te očuvanju pozitivnog imidža destinacije u očima posjetitelja.

Kartogram 4 **Infrastrukturni sustavi u Međimurskoj županiji 2025.g.**

Cestovni promet

Međimurska županija ima strateški prometni položaj – graniči s Mađarskom i Slovenijom te je presijecana autocestom A4 (Zagreb–Goričan), što je ključna veza srednje Europe s Jadranom. Na području županije nalaze se važni čvorovi Čakovec i Goričan. Cestovna mreža duga je 594 km, pretežno suvremenog kolnika, i omogućuje učinkovito povezivanje unutar županije te sa susjednim regijama. Kvaliteta mreže svrstava se u gornji nacionalni prosjek, što osigurava visoku vanjsku dostupnost. Međutim, unutarnja povezanost još ima izazove: slab javni prijevoz, nedovoljna mreža između manjih naselja i loše održavanje dijela lokalnih cesta.

Za turizam to znači ograničen pristup rubnim područjima, osobito bez vlastitog prijevoza. Poboljšanje lokalne povezanosti i jačanje javnog prijevoza (npr. biciklističko-autobusne linije, e-mobilnost) podržava GSTC kriterije C1 (upravljanje), C5 (nosivi kapacitet) i C6 (infrastruktura), osiguravajući inkluzivniji i održiviji turistički pristup destinaciji.

Željeznice

Područjem Međimurske županije prolaze tri željezničke pruge: M501 (međunarodni promet), R201 (regionalni) i L101 (lokalni), koje povezuju Čakovec s Mađarskom, Slovenijom i hrvatskim centrima. Čakovec i Kotoriba su stalni međunarodni željeznički granični prijelazi, dok stanica u Čakovcu ima važnu funkciju u regionalnom sustavu. Unatoč strateškom položaju, lokalna zajednica izražava nezadovoljstvo slabim putničkim linijama, niskom frekvencijom i nedovoljnom povezanošću s većim centrima. Modernizacija pruge M501 završena je 2024., povećavajući brzinu i udobnost putovanja, a planovi uključuju elektrifikaciju i obnovu lokalnih pruga te integraciju u šire europske prometne koridore. To je ključno za održivi turizam jer omogućuje pristupačnost bez osobnog automobila. Jačanje željezničke povezanosti podržava GSTC kriterije C1 (upravljanje), C5 (nosivi kapacitet) i C6 (infrastruktura), posebno u kontekstu smanjenja emisija i poticanja niskougličnih oblika dolaska u destinaciju.

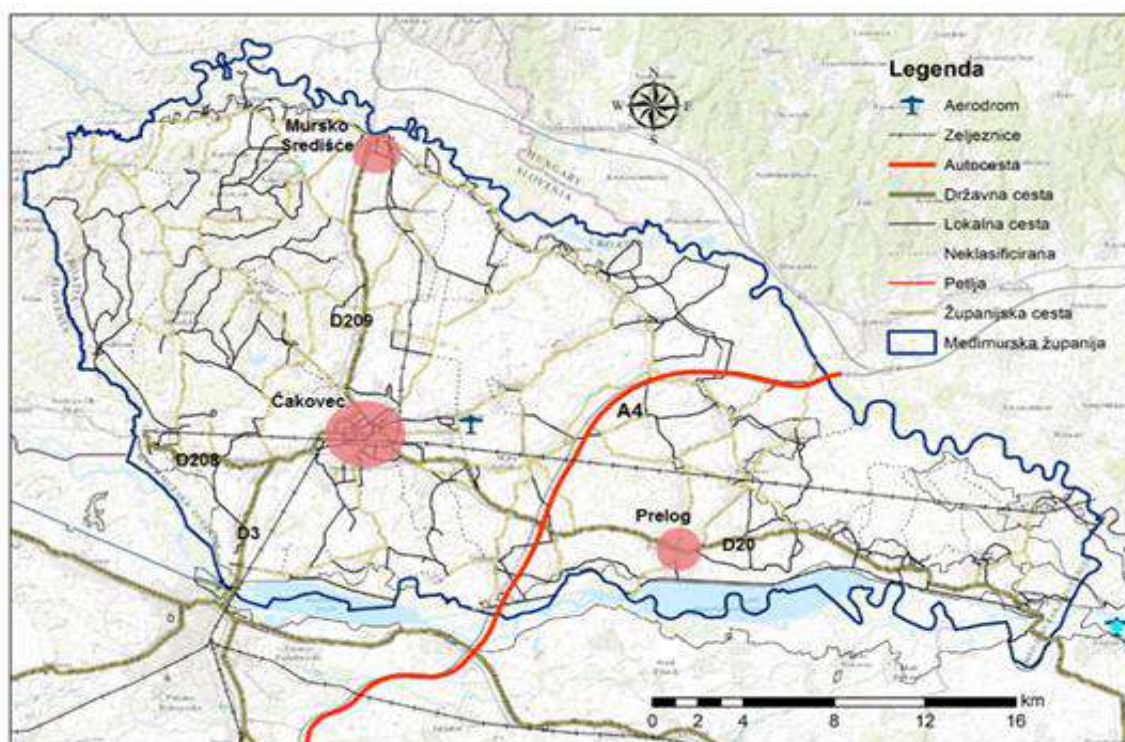
Zračni i riječni promet

Međimurska županija nema međunarodnu zračnu luku, ali posjeduje zračno pristanište u Pribislavcu za opću i povremenu zrakoplovnu upotrebu, koje se planira unaprijediti u tercijarnu (2C) kategoriju. Glavno zračno središte za regiju je Zračna luka Franjo Tuđman u Zagrebu, udaljena 91 km od Čakovca, s kojom županija ima solidnu cestovnu povezanost. Time je osigurana dostupnost međunarodnim gostima, no nedostaje integrirani zračni promet s destinacijom.

Rijeke Drava i Mura nisu klasificirane kao plovne prema EU standardima; plovidba je ograničena na čamce, što isključuje teretni i redovni prijevoz. Međutim, ove rijeke imaju potencijal za rekreativni i turistički riječki promet niskog intenziteta.

Ova prometna ograničenja utječu na atraktivnost destinacije u kontekstu dolazaka, a poboljšanja su potrebna za usklađenost s GSTC kriterijima C1 (upravljanje dostupnošću), C5 (nosivost) i C6 (transportna infrastruktura).

Kartogram 5 **Prometna infrastruktura**

Izvor: Prostorni plan MŽ, 2025.

Analiza komunalne infrastrukture prema GSTC

Sustav	Snage	Izazovi	Preporuke (GSTC)
Gospodarenje otpadom	Najviša stopa odvajanja otpada u RH (57,2%), razvijena infrastruktura i edukacija, aktivni komunalni sustav.	Nužno dodatno povećanje stope recikliranja, prilagodba zakonodavnim promjenama EU.	Uvesti monitoring utjecaja turizma na količinu otpada (C4, C8); poticati eko-certifikaciju smještaja vezano uz otpad (C6).
Odvodnja	70% priključenosti, razvijen sustav aglomeracija, aktivna izgradnja i planiranje pročistača.	Nepotpuna pokrivenost ruralnih područja, visoki troškovi izgradnje.	Ubrzati izgradnju planiranih aglomeracija i pročistača u turističkim zonama (C3, C6).
Vodoopskrba	Pokrenutost sustava 99%, visoka kvaliteta vode, održivo crpljenje izvora.	Povećanje potrošnje, gubitci na mreži.	Nastaviti modernizaciju, smanjiti gubitke i jačati zaštitu izvorišta u turističkim zonama (C3, C6, C8).
Električna mreža	Stabilna opskrba, dostupnost obnovljivih izvora (hidro, solarna	Potrebna veća integracija lokalne proizvodnje	Uključiti više turističkih objekata u korištenje OIE i certificirati energetske

	energija).	energije.	standarde (C2, C6).
Plinoopskrba	Najveća pokrivenost u RH, moderna mreža.	Plin kao prijelazno fosilno gorivo – klimatski izazovi.	Planirati postupni prelazak na OIE, poticati energetske audite u turizmu (C6).
Geotermalna energija	Dokazan potencijal, planirana elektrana do 20 MW.	Nedostatak operativne primjene, potrebne investicije.	Prioritizirati geotermiju za wellness turizam i niskougledne objekte (C2, C6).
Monitoring okoliša	Funkcionalan ISZO, sanacija odlagališta, aktivna kontrola emisija.	Nedostatak lokaliziranih turističkih indikatora.	Uvesti specifične indikatore za turizam (voda, zrak, otpad), jačati transparentnost (C8, C9).
Svjetlosno onečišćenje	Kontrola u osjetljivim zonama, prilagodba LED rasvjete.	Nedovoljna rasprostranjenost regulacije.	Standardizirati rasvjetu u ruralnim turističkim područjima (C7, C9).
Zagađenje bukom	Mjerenja u urbanim zonama, akcijski planovi u provedbi.	Povišena buka uz prometnice, nedostatak edukacije.	Uspostaviti trajni nadzor i zaštitu mira u turističkim zonama (C8, C9).
Cestovna povezanost	Dobra regionalna i međunarodna dostupnost, razvijena mreža.	Loš javni prijevoz, nepovezanost rubnih područja.	Unaprijediti intermodalni i javni prijevoz u ruralnim dijelovima (C1, C5, C6).
Željeznice	Strateški položaj, završena modernizacija M501.	Nerazvijen lokalni putnički promet, niska frekvencija.	Revitalizirati lokalne pruge, uključiti u turističke proizvode (C1, C5, C6).
Zračni i riječni promet	Blizina ZL Zagreb, potencijal za rekreativnu plovidbu rijekama i jezerima	Nedostatak redovnih linija javnog prometa prema ZL Zg	Razviti povezane modele prijevoza za dolaske turista razviti male riječne ture (C1, C5, C6).

Zaključak:

Infrastrukturni i okolišni sustavi Međimurske županije pružaju snažnu osnovu za održivi turizam u skladu s GSTC standardima. Visoka učinkovitost u gospodarenju otpadom, vodoopskrbi i obnovljivim izvorima energije nadopunjena je funkcionalnim monitoringom okoliša i prometnom povezanošću. Glavni izazovi uključuju slabu željezničku i javnu prometnu povezanost, potrebu za modernizacijom lokalnih mreža i ograničenu primjenu geotermalne energije. Preporučuje se jačanje održive mobilnosti, proširenje infrastrukture u turističkim zonama te aktivna integracija okolišnih standarda u razvoj turizma, čime se osigurava dugoročna otpornost i konkurentnost destinacije.

3.9. Stanje digitalizacije

Međimurska županija planski provodi digitalnu tranziciju kroz više strateških dokumenata. Ključni okvir je Plan razvoja Međimurske županije do 2027. godine, koji digitalizaciju prepoznaje kao jedan od temelja pametnog i održivog razvoja. Dokument obuhvaća digitalnu transformaciju javne uprave, razvoj širokopojasne infrastrukture, poticanje digitalnih kompetencija i modernizaciju javnih usluga. Plan predviđa daljnji razvoj širokopojasne mreže i implementaciju 5G tehnologije. Digitalna infrastruktura razvija se kroz PRŠI – Planove razvoja širokopojasne infrastrukture, izrađene za većinu općina i gradova. Projektima se omogućuje pristup brzom internetu i u ruralnim dijelovima županije, čime se potiče ravnomjeran razvoj i smanjuje digitalni jaz. U području javne uprave, plan predviđa digitalizaciju usluga za građane i poduzetnike, uvođenje pametnih rješenja (e-uprava, IoT sustavi za komunalne usluge) te jačanje informatičke opremljenosti ustanova. Posebna pažnja posvećuje se i digitalizaciji zdravstva, obrazovanja i socijalnih usluga. Digitalna transformacija gospodarstva potiče se kroz podršku malim i srednjim poduzećima u usvajanju novih tehnologija. Ključnu ulogu imaju razvojne institucije kao što su TICM, REDEA, Metalska jezgra i Regionalni centar kompetentnosti u Čakovcu, koji nude edukacije, projekte i infrastrukturu za inovacije i digitalna rješenja. U trenutku izrade PUD nije bilo javno dostupnih podataka o razini izvršenja navedenih planskih dokumenata.

U turizmu, digitalizacija je ključna za razvoj pametne destinacije. Masterplan razvoja turizma Međimurja te Stretški marketing plana turizma MŽ ističu digitalnu interpretaciju baštine, online promociju, e-upravljanje posjetiteljima i razvoj pametne infrastrukture kao temelj konkurentnosti. Ovi dokumenti usklađeni su s GSTC kriterijima održivosti, osobito u dijelovima koji se odnose na pametno upravljanje resursima, transparentnu komunikaciju i uključivanje zajednice. Svi navedeni dokumenti naglašavaju potrebu za sinergijom između digitalne i zelene tranzicije. Digitalizacija nije cilj sama po sebi, već alat za povećanje kvalitete života, učinkovitije upravljanje i konkurentnost županije. Navedeni strateški okviri jasno pozicioniraju Međimurje kao regiju koja digitalnu transformaciju provodi inkluzivno, održivo i u skladu s europskim smjernicama razvoja. Procjena digitalne povezanosti u Međimurskoj županiji otkriva dobro razvijenu širokopojasnu infrastrukturu te stabilne 4G/5G mobilne mreže, zahvaljujući nužnoj optičkoj nadogradnji u sklopu Nacionalnog plana do 2027. Na javnim mjestima, posebno u turističkim točkama, dostupnost Wi-Fi mreža raste kroz EU potporu, no još ne pokriva potpuno sve dijelove destinacije: urbanizirana središta imaju najbolje, dok ruralna područja tek ulaze u fazu potpune pokrivenosti. U Međimurskoj županiji 2024. primjenjuju se smartcity tehnologije poput pametne rasvjete, brojanja prometa i senzora u ruralnim i urbanim sredinama. Također intenzivno se postavljaju punionice za električne automobile i e-bicikle.

TZ Međimurske županije je uspostavila i ažurira Destinacijski informacijski sustav koji uključuje: centralni web portal www.visitmedimurje.com, specijalizirani poslovni web www.tzm.hr kao i nekoliko specijaliziranih stranica za: biciklizam www.medimurje-bike.com, pješačenje www.medimurje-walk.com, Ekomuzej Međimurje www.ekomuzej-medimurje.info, a u planu za 2025.g. je izrada posebne stranice za enogastronomiju.

TZMŽ je također prisutna na svim relevantnim kanalima društvenih mreža. Sve digitalne platforme povezane su kroz jedinstvenu bazu podataka koju uz TZMŽ mogu ažurirati i LTZ-i. DIS je online povezan u realnom vremenu s vanjskim touch screen jedinicama u Štrigovi, na vidikovcu Mađerkin breg, Termama Sv. Martin i kod Mlina na Muri u Žabniku. Navedene lokacije su ključne žarišne točke turističkog posjećivanja u Međimurju.

Terme Sveti Martin kao ključni komercijalni subjekt u turizmu Međimurja posjeduje napredni hotelski rezervacijski online sustav. On trenutno nije umrežen s destinacijskim info sustavima. Ostali hoteli imaju vlastite sustave koji također nisu umreženi s destinacijskim info sustavom. Prema podacima istraživanja TOMAS 2022/23. najveći dio gostiju vrše rezervacije putem globalni rezervacijskih sustava kao što s Booking, Airbnb i drugih. Prema dostupnim podacima tvrtka Rudi express trenutno razvija vlastiti info sustav koji bi sadržavao uvezivanje s postojećim informacijskim i rezervacijskim sustavima u Međimurju.

Ključni pokretač digitalnih vještina u Međimurju je Tehnološko-inovacijski centar Međimurje (TICM), koji organizira brojne besplatne radionice – od Microsoft Office alata do STEM/VR edukacija za djecu i odrasle kao i pedagoge inovativnim metodama za digitalnu nastavu. Također, Javno otvoreno učilište Čakovec provodi ženama ciljani projekte, kroz koji je dostupan besplatan online tečaj iz ICT i digitalnog marketinga te certificirani moduli za trajnu edukaciju. Uz to, lokalne udruge i županija financiraju radionice za djecu (robotika, VR, 3D print) koje su održane kroz ljeto na TICM-u i uz podršku Županije. Na taj način, županija potiče širok pristup digitalnim znanjima, povećavajući digitalnu pismenost svih generacija. Na području županije pojačano se radi na unapređenju kibernetičke sigurnosti u javnom i privatnom sektoru. Lokalni MSP-ovi mogu se prijaviti na poziv za financiranje podizanja razine kibernetičke zaštite, objavljen početkom ožujka 2025. godine, potičući njihovu digitalnu otpornost. Također sve veća pažnja posvećuje se edukaciji – nacionalni projekti poput *Digital4Security* razvijaju fleksibilne programe i mikro-certifikate u skladu s Europskim okvirom za kibernetičke vještine (ECSF), a stručnjaci održavaju javne online radionice i govore o sigurnosti informacijskih sustava na radiju i lokalnim događajima. Svi javni i većina komercijalnih subjekta imenovali su službenike za zaštitu podataka (DPO) sukladno GDPR-u te uspostavili Politiku zaštite podataka od 2018. Nisu dostupni detaljni podaci o provedbi za područje Međimurske županije.

Analize digitalne transformacije i pametne destinacije prema GSTC

Stanje i praksa

Međimurje je među vodećim hrvatskim regijama po sustavnom pristupu digitalizaciji. Plan razvoja Županije do 2027. godine digitalizaciju pozicionira kao temelj pametnog i održivog razvoja. Područja djelovanja uključuju:

- Razvoj širokopojasne infrastrukture i dostupnost brzog interneta i u ruralnim krajevima (PRŠI i 5G).
- Digitalizaciju javnih usluga (e-uprava, pametna rasvjeta, brojanje prometa).
- Razvoj digitalnih vještina i inkluzivne edukacije za sve dobne skupine.

- U turizmu: jačanje destinacijskog informacijskog sustava (DIS), razvoj specijaliziranih web stranica i interaktivnih info točaka.
- Pametne tehnologije primjenjuju se u rasvjeti, prometu, punionicama za e-vozila, digitalnoj promociji, e-rezervacijama i IoT sustavima.

Izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A5	Nisu svi sustavi integrirani – hoteli koriste odvojene rezervacijske sustave nepovezane s DIS-om.
A3 / A4	Nedostatak objedinjene analitike o digitalnom ponašanju posjetitelja u stvarnom vremenu.
A10	Nedostatna pokrivenost ruralnih područja Wi-Fi signalom i e-uslugama.
B3	Lokalni MSP-ovi tek ulaze u digitalnu transformaciju; potreban veći pristup znanju i sigurnosti.
D5	Smart city tehnologije nisu još implementirane na svim razinama; postoji prostor za više učinkovitih rješenja.

Preporuke za jačanje digitalne održivosti

Fokus	Preporuka
Integracija podataka i sustava	Umrežiti destinacijske i komercijalne sustave (npr. hoteli, atrakcije, javne usluge) za real-time praćenje i analitiku posjetitelja.
Pametna infrastruktura	Proširiti Wi-Fi pokrivenost ruralnim područjima; razviti mobilne aplikacije s digitalnim kartama i AR sadržajem za prirodne i kulturne atrakcije.
Podrška MSP-ovima	Uvesti lokalne vaučere za digitalnu transformaciju poduzeća u turizmu, ugostiteljstvu i trgovini.
Kibernetička otpornost	Nastaviti edukaciju i provedbu politike zaštite podataka kroz programe kao što je Digital4Security.
Zelena i digitalna sinergija	Pametne tehnologije koristiti i za uštede energije, npr. regulaciju rasvjeta i upravljanje resursima u objektima.
Pametno upravljanje posjetiteljima	DIS sustav povezati s brojačima prometa i pametnim senzorima za optimizaciju posjećenosti i smanjenje pritiska na atrakcije.

Zaključak

Digitalna transformacija u Međimurju snažno podupire ciljeve održivog razvoja, ali za postizanje pune usklađenosti s GSTC standardima potrebno je:

- jače integrirati postojeće digitalne resurse u jedinstveni sustav upravljanja,
- proširiti digitalnu dostupnost u ruralnim područjima,
- podržati lokalne dionike kroz pristup edukaciji, sigurnosti i digitalnim alatima.

3.10. Stanje pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj koje je objavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo U Međimurskoj županiji, na dan 16.9.2024. bilo je 16.689 osoba s invaliditetom od čega su 8.602 muškog spola (51,5%) i 8.087 ženskog spola (48,5%) te na taj način osobe s invaliditetom čine 15,9% ukupnog stanovništva Međimurske županije (. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 7.907 (47,4%), je u dobnoj skupini 20 - 64 godina Invaliditet je prisutan u svim dobnim skupinama, a u udjelu od 15,9% prisutan je i u dječjoj dobi, 0 - 19 godina. Ako se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Međimurska županija iznad prosjeka RH za prevalenciju u dječjoj dobi i za radnoaktivnu dobnu skupinu, a ispod prosjeka za dobnu skupinu 65+ i za ukupnu prevalenciju. U Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 2.853 osobe s većim brojem muških osoba (59%). Pristupačni turizam znači omogućiti ravnopravan pristup turističkim sadržajima, uslugama i interakciji za sve bez obzira na fizičke, senzorne ili kognitivne sposobnosti. U Međimurskoj županiji, iako postoje vidljiva poboljšanja, stanje još uvijek nije zadovoljavajuće osobito izvan urbanih središta. Dubinskom analizom dostupnosti pokazuje da je 32% turističkih atrakcija u cijelosti dostupno što nije zadovoljavajuće. Stanje dostupnosti prema ključnim područjima pokazuje:

Infrastruktura i fizička pristupačnost

- Hoteli i veći komercijalni objekti

Hotel Panorama u Prelogu - ima najznačajniji hotelski kapacitet za OSI u sjevernoj Hrvatskoj. Više od polovice soba (30) adaptirano je za goste s invaliditetom, uključujući šire kupaonice, pristupne rampe, dizala i vrata širine 90–100 cm. Objekt je prepoznat kao referentna lokacija i često ga koriste hrvatski i inozemni paraolimpijci za pripreme.

Terme Sveti Martin – opremljene su pristupnim rampama i prilagođenim sadržajima za osobe s invaliditetom. No bazenski kompleks nije u dostupan za OSI.

Ostali hoteli - zadovoljavaju zakonske minimume no i oni su često u stvarnosti upitno funkcionalni.

- Obiteljski i ostali smještajni objekti

Nema pouzdanih istraživanja i konkretnih podataka o trenutnom stanju. Potrebno je prikupljanje relevantnih podataka, uvođenje poticajnih mjera i edukacija iznajmljivača za unapređenje stanja.

- Kulturne institucije

Riznica Međimurja (Čakovec) – omogućuje pristup osobama s tjelesnim i senzornim poteškoćama koristeći taktilne tragove, zvučne vodiče, braille tekstove, educirano osoblje i prilagođene sadržaje za slijepe i slabovidne. Većina javnih institucija (centri za kulturu, knjižnice i sl.) ispunjavaju zakonske minimume. Većina lokaliteta koji su uređeni u sklopu Ekomuzeja Međimurje ne zadovoljava minimalne uvjete dostupnosti– pristupi su strmi, uski i bez sigurnih rješenja poput rampi ili rukohvata. Senzorni signalni elementi i povoljne površine rijetko su implementirani.

- Ruralne lokacije i prirodne atrakcije

Vinske ceste, OPG-ovi i vidikovci uglavnom nisu prilagođeni – pristupi su strmi, uski i bez sigurnih rješenja poput rampi ili rukohvata. Senzorni signalni elementi i povoljne površine rijetko su implementirani.

- Javni prijevoz

Ruralna autobusna linijska mreža ne nudi uniformno prilagođene prilaze ili vozila za osobe s invaliditetom. U urbanim središtima situacija je nešto bolja, ali standardizacija još izostaje.

Komunikacijska i digitalna pristupačnost

- Digitalne mape i alati

Projekt CE Spaces4All (Interreg Central Europe) razvija digitalne alate za mapiranje prepreka u ruralnim regijama i kreiranje lokalnih akcijskih planova pristupačnosti

- Web stranice i online materijali

TZ Međimurske županije ima izbornik pristupačnosti, ali stranice su samo djelomično usklađene s WCAG standardima – slike bez alt-teksta, premali fontovi i neadekvatna navigacija. Radovi na prilagodbi su u tijeku.

- Signalizacija i tiskani materijali

Na gradskim i turističkim lokacijama poput šetnica u Čakovcu i Svetom Martinu na Muri, Mruskom Središću prisutan je nedostatak taktilnih vodiča, kontrastnih oznaka te pristupačnih sanitarija. Promotivni materijali sadrže informacije o pristupačnosti objekata i ruta.

Pristupačnost turističkih usluga

- Ugostiteljstvo

Većina kafića i restorana nema prilagođene ulaze ili sanitarnu opremu za osobe s posebnim potrebama. Jelovnici su rijetko dostupni u digitalnom ili pristupačnom obliku (Braille, velika slova).

- Turističke manifestacije

Neki organizatori nude prilagođene sadržaje (rezervirana mjesta, zvučni najava), no većina događanja ne uključuje sustavno prilagođavanje usluga za posjetitelje s različitim potrebama.

Edukacija i svijest

Ne postoji strukturirani program za edukaciju turističkog osoblja o radu s osobama s invaliditetom. Niska je svijest o specifičnim komunikacijskim i uslužnim pristupima, osobito u obiteljskim OPG-ovima, smještajnim objektima i tijekom manifestacija.

Sudjelovanje i strateško planiranje

Osobe s invaliditetom do sada su rijetko bile uključene u razvoj ponude destinacije. Nedostaje strateški definirana pozicija i vođenje pristupačnog turizma (vodiči, ambasadori, konsultanti). Pristupačni elementi postoje prvenstveno po inicijativi pojedinih objekata, a ne kao integralni dio destinacijske strategije. Projekt CE Spaces4All (Interreg Central Europe), kojeg TZMŽ provodi od ožujka 2023. do veljače 2026., primjer je dobre prakse koji je omogućio: partnerstvo turističke zajednice, javnih institucija i osoba s invaliditetom, pilot aktivnosti na otklanjanju barijera na lokacijama: Prelog, Čakovec i Sveti Martin na Muri te potporu podizanja kvalitete usluga za OSI u Hotelima Panorama, Terme Sv. Martin i muzeju Riznica Međimurja Čakovec te uvođenje digitalnog alata za mapiranje fizičkih i komunikacijskih barijera.

Analiza pristupačnost destinacije za OSI prema GSTC

GSTC kriterij	Izazov
A5 / C5	Nedostatak konzistentne fizičke pristupačnosti u većini kulturnih i prirodnih lokaliteta te ruralnim OPG-ovima.
A5	Web stranice i materijali nisu u potpunosti usklađeni s WCAG standardima.
A8	Nedostatak pristupačnog javnog prijevoza i označenih pristupačnih ruta.
B2 / D1	Nema edukacije osoblja u turizmu za rad s OSI; niska svijest i nedostatak formalnog angažmana OSI u razvoju ponude.
A8 / B3	Većina ugostiteljskih objekata, manjih smještaja i manifestacija nije prilagođena osobama s invaliditetom.
A4 / D1	Nema formalnog strateškog tijela ni strateškog plana za poboljšanje pristupačnosti u turizmu. Inicijative se temelje na pojedincima ili projektima.

Preporuke za razvoj pristupačnog turizma

Područje	Preporuka
Fizička pristupačnost	Nastaviti provesti audit pristupačnosti u suradnji s osobama s invaliditetom. Izraditi kartu pristupačnih ruta, objekata i atrakcija.
Digitalna i komunikacijska pristupačnost	Dovršiti usklađivanje svih web stranica TZ-ova i promotivnih materijala s WCAG standardima; dodati informacije o pristupačnosti u sadržaje za posjetitelje.
Edukacija i svijest	Uvesti kontinuirane edukacije za turističko osoblje i dionike; surađivati s udrugama OSI na razvoju komunikacijskih alata i standarda.
Pristupačne manifestacije i usluge	Izraditi smjernice za organizaciju pristupačnih događanja i uključiti ih u kriterije javnih potpora.
Upravljanje i strateško planiranje	Izraditi strateški plan poboljšanja stanja dostupnosti za OSI. U okviru DMO strukture imenovati ambasadora pristupačnosti te integrirati pristupačnost u destinacijski menadžment.
Korištenje EU fondova	Iskoristiti dobre prakse (CE Spaces4All) za daljnje testiranje, nadogradnju digitalnih rješenja i uklanjanje barijera na ključnim lokacijama.

ZAKLJUČAK

Međimurska županija ima uvjete i pojedinačne primjere dobre prakse (npr. Hotel Panorama, Riznica Međimurja, projekt CE Spaces4All), no za punu usklađenost s GSTC pristupom potrebno je:

- sustavno planiranje i upravljanje pristupačnošću
- osnaživanje dionika kroz edukaciju
- korištenje pametnih alata i digitalnih rješenja za inkluzivan turizam

Održiva destinacija mora biti dostupna svima – fizički, digitalno i informacijski. Pristupačnost nije samo zakonska obveza, već prilika za povećanje kvalitete usluge, gostoljubivosti i tržišnog doseg Međimurja.

3.11. Stanje organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Usluge zdravstvene zaštite

Zdravstvena mreža Međimurske županije uključuje 26 ustanova i više od 100 ordinacija, čime je osigurana dostupnost primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite. Županijska bolnica i Dom zdravlja Čakovec ključne su ustanove s najširim spektrom usluga. Aktivna je jedna turistička ambulanta, a sustav redovne zaštite uspješno pokriva i potrebe posjetitelja. Ljekarne su dobro raspoređene po cijelom teritoriju. Ova infrastruktura osigurava brzu reakciju u slučaju zdravstvenih potreba turista te doprinosi sigurnosnoj i funkcionalnoj kvaliteti destinacije. Takav sustav odgovara zahtjevima GSTC kriterija B5 (sigurnost posjetitelja) i B6 (zdravlje i dobrobit), čime se podiže razina ukupne spremnosti destinacije na odgovorno i održivo upravljanje.

Poštanske i telekom usluge

Hrvatska pošta s 20 poslovnica i tri glavna teleoperatera (A1, HT, Telemach) čine osnovu komunikacijske i logističke infrastrukture županije. Poštanski uredi nude usluge paketa, računa i financijskih transakcija, dok se sve više koristi dostava putem paketomata. Telekom mreže pokrivaju sve gradove i većinu ruralnih naselja te nude 5G i širokopojasni pristup internetu. EU projekti dodatno ubrzavaju digitalnu povezanost. Ove usluge ključne su za komunikaciju turista, digitalnu interpretaciju sadržaja, e-prodaju i sigurnost. Time Međimurje ispunjava zahtjeve GSTC kriterija A6 (informacije za posjetitelje) i A9 (pristup informacijama i tehnologiji), osiguravajući ravnotežu između funkcionalnosti, pristupačnosti i održivosti destinacije.

Platni promet

Platni sustavi u Međimurskoj županiji uključuju visoku pokrivenost bankomatima, poslovnicama banaka i poštanskim uredima. Većina turističkih i komercijalnih objekata prihvaća debitne i kreditne kartice. Uvođenje eura pojednostavilo je novčano poslovanje, dok konverzija stranih valuta ostaje dostupna u bankama i pošti. Digitalna plaćanja, mobilno bankarstvo i aplikacije široko su prihvaćeni, čime se povećava brzina, sigurnost i transparentnost transakcija. Mreža podržava lokalno stanovništvo i posjetitelje te omogućuje lakše korištenje usluga tijekom boravka. Kvalitetan financijski servis povećava razinu zadovoljstva posjetitelja i ispunjava GSTC kriterij B1, koji naglašava dostupnost osnovnih usluga u destinaciji.

Obrazovne i sportske ustanove

Županija ima razvijenu mrežu škola i vrtića, a mnoge će uskoro prijeći na jednosmjensku nastavu. U Prelogu djeluje Srednja škola Prelaog, a u Čakovcu ekonomska i trgovačka škola koje školuju turistički i ekonomski kadar, a Međimursko veleučilište obrazuje stručnjake u sportu i turizmu. Sportska infrastruktura dostupna je i u urbanim i ruralnim sredinama, uključujući dvorane, bazene, staze i igrališta. Terme Sv. Martin nude animaciju djece turista, što dodatno unaprjeđuje ponudu. Županija nosi titulu Europske regije sporta, što potvrđuje strateško usmjerenje prema zdravom načinu života i turizmu. Ove usluge podržavaju GSTC kriterije B3 (lokalni razvoj) i B6 (dobrobit zajednice i zdravlje).

Policija i sigurnost

Policijska uprava međimurska osigurava visoku razinu sigurnosti u županiji. Generalno Međimurska županij spada u red najsigurnijih regija u RH. Statistički podaci pokazuju vrlo nisku učestalost kaznenih djela među turistima. Na terenu djeluje pet policijskih postaja koje provode preventivne i edukativne aktivnosti, posebno u suradnji s lokalnim institucijama. PUM se prilagođava novim sigurnosnim izazovima poput kibernetičkog kriminala i migracijskih pritisaka. Ocjena zadovoljstva osnovnom sigurnosti gostiju prema TOMAS istraživanju bilo je 90,9 od 100 što je izuzetno visoko. Za turizam je ključna brza reakcija i prepoznatljivost policije, što pozitivno utječe na osjećaj sigurnosti posjetitelja. Sustav pridonosi ukupnom dojmu destinacije kao sigurne i pouzdane, što je u skladu s GSTC kriterijem B5 koji zahtijeva mjere za zaštitu turista, lokalnog stanovništva i imovine.

Vatrogastvo i spašavanje

Sustav zaštite od požara u Međimurju temelji se na suradnji Javne vatrogasne postrojbe Čakovec i mreže dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD). JVP Čakovec opremljena je suvremenom tehnikom i osigurava 24-satnu pripravnost. Sustav je funkcionalan i prostorno ravnomjerno raspoređen. Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS) stanica Čakovec ima sve veću ulogu zbog rasta aktivnog turizma i sigurnosti u prirodi. Novi operativni centar HGSS-a dodatno osnažuje kapacitete za hitne intervencije. Sustav reagira brzo i stručno, što povećava povjerenje posjetitelja i zajednice. Požarni incidenti i potreba spašavanja turista u destinaciji su dodada bili izrazito rijetki. Funkcionalnost i pripravnost ove službe ispunjavaju zahtjeve GSTC kriterija B5 (sigurnost) i D2 (upravljanje na prirodnim lokalitetima).

Vjerske usluge

Međimurje je većinski katolička, ali otvorena i tolerantna sredina. Vjerski objekti dostupni su i turistima, a najposjećenije su crkve u Štrigovi, Čakovcu i Maloj Subotici. Vjerske zajednice redovito organiziraju mise, kulturne i duhovne događaje otvorene posjetiteljima. Duhovna komponenta i kulturna vrijednost sakralnih objekata predstavljaju važan dio identiteta destinacije. Ovi sadržaji upotpunjuju kulturnu i emocionalnu dimenziju turističkog doživljaja. Aktivna vjerska infrastruktura doprinosi inkluziji i multikulturalnosti, u skladu s GSTC kriterijem C1 koji naglašava važnost očuvanja lokalnih vrijednosti, običaja i kulturne raznolikosti u turizmu.

Javne površine i čistoća

Međimurska naselja sustavno ulažu u održavanje i uređenje javnih prostora: trgova, parkova, šetnica i biciklističkih staza. Čistoća i hortikultura prepoznatljive su značajke regije, a javni prostori doprinose estetici i kvaliteti boravka. Uređenost i dostupnost prostora podržava rekreaciju, boravak na otvorenom i cjelokupni dojam destinacije. Takva briga o prostoru odgovara GSTC kriterijima D1 (očuvanje krajolika) i A5 (praćenje iskustva posjetitelja). Kroz vizualni red, čistoću i zelene površine, Međimurje jača svoju prepoznatljivost kao uredna, kvalitetno upravljana i održiva destinacija.

Trgovine i prometna opskrba

Trgovine mješovite robe i specijalizirane prodavaonice dostupne su u svim gradovima i većini općinskih središta, što osigurava opskrbu lokalnog stanovništva i posjetitelja. Trgovački centri nalaze se u Čakovcu, Prelogu i Murskom Središću. Mreža benzinskih crpki dobro je razvijena i većina radi 24/7. Sustav punionica za električna vozila i e-bicikle u razvoju je, no zadovoljava sadašnje potrebe. Trgovine nedjeljom rade prema unaprijed određenom rasporedu. Ova funkcionalna infrastruktura osigurava pouzdanu svakodnevnu dostupnost roba i usluga, u skladu s GSTC kriterijima B1 (osnovne usluge) i D2 (pristupačnost).

Analiza stanja usluga u destinaciji

s naglaskom na ključne izazove i preporuke, u skladu s GSTC kriterijima:

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A7	Povećane broja turističkih ambulanti u vršnim sezonama i na udaljenim područjima – unatoč niskoj potrebi, može se očekivati rast potražnje.
B2 / B3	Neravnomjerna dostupnost dječjih vrtića i edukativnih centara u ruralnim dijelovima (iako u fazi rješavanja).
A10 / A7	Nedovoljna dostupnost osnovnih informacija turistima na više jezika u fizičkom prostoru (npr. u ljekarnama, institucijama, događanjima).
D1	Potrebno je dodatno informirati posjetitelje o sigurnosnim uslugama i postupcima u hitnim situacijama (posebno za aktivni turizam).
A7	Većina trgovačkih i ugostiteljskih sadržaja ne radi nedjeljama i praznicima, što može utjecati na turističko iskustvo.

Preporuke za unaprjeđenje usluga u destinaciji

Područje	Preporuka
Zdravstvene usluge za turiste	U vršnim sezonama razmotriti mobilne medicinske timove ili info točke o dostupnosti zdravstvenih usluga u turističkim zonama.
Višejezične informacije i dostupnost	Unaprijediti oznake, letke i online informacije u zdravstvenim, kulturnim i sigurnosnim institucijama.
Edukativna i dječja infrastruktura	Nastaviti širenje vrtića i neformalnih edukacija – uključiti ih i u turističku ponudu (obiteljski turizam).
Sigurnosna vidljivost	Kreirati letke i digitalne vodiče o ponašanju u kriznim situacijama (HGSS, požari, zdravlje) dostupne turistima.
Održivost trgovine i usluga	Promicati rad lokalnih tržnica, OPG-ova i pružatelja usluga koji koriste lokalne proizvode i uključuju zajednicu.

ZAKLJUČAK

Međimurska županija nudi široko dostupne, funkcionalne i sigurnosno stabilne javne i tržišne usluge koje čine čvrst temelj za održivi turizam. Dodatna pažnja u narednom razdoblju treba biti usmjerena na: ruralnu ravnotežu usluga, proaktivnu komunikaciju prema turistima, te sinergiju između usluga za stanovništvo i posjetitelje.

3.12. Stanje i potrebe ljudskih resursa

Međimurska županija suočava se s ozbiljnim izazovima u razvoju ljudskih resursa u turizmu, no istovremeno ima i značajne potencijale koje može iskoristiti. Turizam se sve više pozicionira kao značajan gospodarski sektor, no za njegov održiv i konkurentan razvoj ključna je dostupnost kvalificirane, lokalno ukorijenjene radne snage.

Glavni problemi uključuju demografsko opadanje, iseljavanje mladih i radno sposobnih osoba, te neusklađenost obrazovanja s potrebama tržišta rada. U 2024. u županiji je zabilježeno 2.061 nezaposlenih osoba, a udio mladih do 24 godine iznosio je čak 19,6% – jedan od najviših u Hrvatskoj. Zabrinjava i podatak da je udio osoba sa srednjom ili višom stručnom spremom među nezaposlenima najniži u zemlji (55,9%). Iako je broj zaposlenih porastao (9,5% više u 2024.), sektor turizma bilježi manjak radne snage, posebno za niže plaćene i fizički zahtjevnije poslove (npr. konobari, kuhari, pomoćno osoblje).

S druge strane, obrazovna struktura županije pruža dobar temelj – 14,5% srednjoškolaca upisano je u turističko-ekonomske programe, a Međimursko veleučilište (MEV) obrazuje stručnjake iz područja menadžmenta turizma i sporta. Ipak, HZZ preporučuje smanjenje upisnih kvota na tim studijima zbog prezasićenosti tržišta općim profilima. Nedostatak specijaliziranog kadra (vodiči, animatori, wellness terapeuti) ostaje izazov, ali i prilika za usmjeren razvoj obrazovanja.

Pozitivno je što u županiji djeluje niz otvorenih učilišta i programa cjeloživotnog obrazovanja, što omogućuje prekvalifikacije nezaposlenih i usavršavanje zaposlenih u turizmu. Takvi programi – od agroturizma do animacije – mogu povećati bazu lokalne radne snage.

Turizam u Međimurju ima nižu sezonalnost u usporedbi s jadranskim regijama – većina poslova su cjelogodišnja zaposlenja, osobito u wellness sektoru. Međutim, prosječne plaće su među najnižima u RH (1.217 € neto), što smanjuje interes radnika i otežava zadržavanje kadra. Plaće u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Međimurju zaostaju za regionalnim prosjektnim plaćama u regiji za turizam, posebno u ugostiteljstvu (okvirno 23 % niže u odnosu na prosjek županije). U kontekstu GSTC kriterija B7 (pravedna kompenzacija radnika u turizmu) i B2 (dobrobit zaposlenih), preporučuje se razvoj mjera poticanja koje unapređuju uvjete rada u tom sektoru – kroz suradnju s lokalnim turističkim dionicima, podršku edukaciji kadrova te stimulaciju nefinancijskih benefita (npr. obroci, fleksibilnost, edukacija)

Snage županije uključuju lokalnu obrazovnu infrastrukturu, projekte poput Metalske jezgre i Tehnološko-inovacijskog centra, koji posredno podržavaju razvoj kompetencija, te snažnu povezanost sporta, zdravlja i turizma (npr. Terme Sveti Martin). Baština, eno-gastro ponuda i prirodni resursi daju dodatnu osnovu za razvoj autentičnih, lokalno ukorijenjenih turističkih proizvoda.

Analiza potreba i razvoja ljudskih resursa

Utemeljene na dostupnim podacima i kriterijima GSTC standarda: B1 – Poticanje lokalnog zapošljavanja, B2 – Zadovoljenje osnovnih potreba i dobrobit zajednice, B4 – Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje, A10 – Otpornost i uključivost destinacije

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
B1 / B2	Odljev mladih i niska konkurentnost plaća u turizmu.
B4	Nedostatak specijaliziranih edukacija za operativna i interpretativna zanimanja.
A10	Lokalna radna snaga sve teže zadovoljava potrebe turizma, posebno u ruralnim područjima.
B4 / B1	Sustav mentorstva i praktičnih programa za nove kadrove u turizmu nije dovoljno kvalitetan.
B2/B7	Jezične barijere, kulturne razlike i potrebu za dodatnom edukacijom kako bi se osigurala kvaliteta usluge. Također, nedostatak sustavne podrške za integraciju može utjecati na radnu stabilnost i zadovoljstvo zaposlenika.

Preporuke

Područje	Preporuka
Obrazovanje i praksa	Razviti modularne programe osposobljavanja za specifična zanimanja (npr. animatori, interpretatori baštine, wellness terapeuti).
Privlačenje i zadržavanje kadra	Uvesti stimulativne modele sufinanciranja smještaja, prijevoza i dodataka za rad u turizmu te nefinancijskih beneficija.
Lokalizacija turizma	Jačati vezu između baštine, gastronomije i zapošljavanja kroz lokalne proizvode i obiteljski turizam.
Suradnja i mentorstvo	Razviti destinacijski sustav mentoriranja (DMO + obrazovne ustanove + poduzetnici).
Podrška cjeloživotnom učenju	Povećati dostupnost besplatnih prekvalifikacija uz potporu mjera HZZ-a i EU fondova.
Uključivanje strane radne snage	Temeljiti na poštivanju radnih prava, jednakom pristupu obuci i kulturnoj integraciji, u skladu s GSTC kriterijem B7 (pošteni uvjeti rada). Preporučuje se uspostava sustava mentorstva i jezične podrške kako bi se osigurala kvaliteta usluge i integracija u lokalnu zajednicu (B2). Važno je redovito pratiti zadovoljstvo i uvjete rada stranih radnika radi dugoročne održivosti sektora.

ZAKLJUČAK

Za održivi turizam, Međimurje mora jačati lokalne ljudske resurse kroz ciljane obrazovne politike, atraktivnije uvjete rada i povezivanje turizma s lokalnim identitetom i zajednicom. Održiva radna snaga temelj je dugoročne konkurentnosti destinacije.

3.13. Stanje komunikacijskih aktivnosti

Turistička zajednica Međimurske županije provodi komunikacijske aktivnosti u skladu s Strateškim marketing planom turizma MŽ, godišnjim media planom i E-marketing strategijom. komunikacijskih aktivnosti obuhvaćaju:

Turističko informacijski centar

Lociran u istočnom dijelu grada Čakovca, prometno je vrlo dobro dostupan, ima odgovarajuća parkirališna mjesta, označen je cestovnim putokazima iz svih prilazni smjerova, neposredno uz njega prolazi međunarodna biciklistička ruta koja povezuje terme Zalakaros u Mađarskoj i Čakovec. Uz njega je uređeno biciklističko odmorište s punjačima za e bicikle. TIC je opremljen svom potrebnom opremom za prihvata i kvalitetno informiranje turista, a vodi ga specijalizirani djelatnik – informator. TIC radi od 7 – 16 sati radnim danima, a prema potrebi i vikendima. Djelatnici ureda TZMŽ opslužuju i Centar za posjetitelje Ekomuzeja Međimurje koji djeluje u redovnom radnom vremenu i po najavi izvan redovitog radnog vremena i tijekom vikenda. TIC godišnje opslužuje oko 3.000 turista i lokalnih dionika.

Mrežene stranice

www.visitmedimurje.com su osnovni alat E-marketinga međimurskog turizma. Cilj stranica je da budu inspirativne, informativne i funkcionalne. Za svoju kvalitetu i dizajn u srpnju 2025. godine nagrađene su prestižnom međunarodnom nagradom A' Design Award u Como Italija. Osim image i informativnih sadržaja o Međimuju kao integralnoj turističkoj destinaciji stranice sadrže šest podstranica za sve destinacije koje pokrivaju lokalne turističke zajednice. Web je uvezan s specijaliziranim stranicama: www.medimurje-bike.com za cikloturizam, www.medimurje-walk.com za pješački turizam, www.ekomuzej-medimurje.info za kulturni turizam, www.eventinfo.com.hr specijalizirane za informacije od događanjima te www.tzm.hr koje su specijalizirane stranice namijenjene poslovnim korisnicima i drugoj zainteresiranoj javnosti. Centralni portal u cijelosti je preveden na njemački, engleski, slovenski i talijanski jezik, a izrađen je i landingpage na korejskom jeziku. Ostale web stranice su prevedene na engleski jezik, a stranica tzm.hr je isključivo na hrvatskom jeziku. TZMŽ je kvalitetno uredio i podwebstranice u sklopu nacionalnog portala www.croatia.hr koje su također prevedene na pet jezika. Sve navedene web stranice se dnevno ažuriraju i dio su Destinacijsko informacijskog sustava (DIS) koji je povezan na centralnu bazu podataka i na vanjske displeje locirane u Termama Sv. Martin, TIC TZO Sv. Martin na Muri u Žabniku, TIC TZO Štrigova i na vidikovcu Mađerkin breg. Baza DIS-a je djelomično otvorena javnosti, a djelomično se pristup daje na pojedinačni zahtjev zainteresiranih korisnika (zbog odredi o GDPR-u). U nastavku donosimo analizu web stranica:

Web stranica visitmedimurje.com kvalitetno promovira Međimurje kao održivu turističku destinaciju, s fokusom na prirodnu i kulturnu baštinu, lokalne proizvode i životni stil zajednice. Vizualno atraktivna i sadržajno bogata, stranica prikazuje destinaciju kroz tematske cjeline: priroda, baština, gastronomija, događanja i održivost.

Sadržajna relevantnost: Web stranica ističe očuvanu prirodu (rijeke Mura i Drava, Regionalni park Mura-Drava), nematerijalnu kulturnu baštinu (npr. međimurska popevka – UNESCO),

lokalne običaje, gastronomiju i proizvode (npr. međimurska gibanica, bučino ulje, vina). Istaknuti su lokalni festivali tijekom cijele godine, čime se potiče cjelogodišnji turizam i podupire zajednica. Rubrika "Održivost" jasno komunicira načela održivog razvoja i ponašanja gostiju. SEO i tehnički aspekti: Stranica ima logičnu navigaciju i korisnički prilagođene URL-ove. Višejezičnost i metapodaci su implementirani, no postoje problemi s mobilnom prilagodbom, veličinom fonta i kontrastom. Neke slike nemaju alt tekst, što umanjuje dostupnost i SEO učinkovitost. Preporučuje se optimizacija mobilnog prikaza, poboljšanje brzine učitavanja, i dosljedno korištenje alt oznaka. Pristupačnost: Web je djelomično usklađen s WCAG smjernicama. Ima posebnu stranicu o pristupačnom turizmu te navodi konkretne primjere pristupačnih sadržaja (npr. Riznica Međimurja, Terme Sveti Martin). Nedostaci uključuju loš kontrast i neprilagođene menije za tipkovnicu. Potrebno je dodatno informirati korisnike o dostupnosti pojedinih lokacija te povećati pristupačnost web dizajna.

Digitalne komunikacije

TZMŽ ima profile društvenih mreža: Facebook, Instagram, Pinterest, Tik Tok, You Tube, LinkedIn, Threads i X. Na svim kanalima TZMŽ provodi godišnje planiranje i koherentne promotivne aktivnosti, dnevno osvježava sadržaj na Facebooku i Instagramu dok se na ostalim kanalima sadržaji osvježavaju na tjednoj razini u skladu s planiranim kampanjama ili značajnim eventima. Najveći broj pregleda navedenih kanala bio je u razdoblju svibanj-lipanj 2025. godine kada je zabilježeno preko 2 milijuna pregleda. Digitalni kanali se najvećim dijelom usmjereni na hrvatsko govorno područje i potrebno ih je jezično prilagoditi za međunarodna tržišta minimalno na slovenskom i engleskom jeziku.

Offline komunikacije

TZMŽ redovito kreira i distribuira tiskane materijale: destinacijsku image brošuru doŽivi zeleno, turističku kartu, kartu biciklističkih ruta, kartu pješačkih ruta, katu Ekomuzeja Međimurje, brošuru Ekomuzej Međimurje, letak Ekomuzej Međimurje, brošuru Živi u pokretu za aktivno odmor, brošuru Okusi Međimurje za enogastro. TZMŽ je sunakladnik turističkog vodiča A5 formata. Navedeni tiskani materijali su dizajnirani u skladu s brend konstantama i izdaju se u šest jezičnih mutacija. Svi materijali izrađuju se na papiru s FSC standardima. Osim tiskanih materijala u skladu s brend konstantama nabavljaju se i poklon promo materijali: majice, platnene vrećice, keramičkimagnetići i drugi pokloni koji se izrađuju u suradnji s ustanovama koje zapošljavaju osobe s invalidnošću. TZMŽ je također izradio i nekoliko turističkih brošura na brailleovom pismu za slijepe i slabovidne osobe.

PR i prodajne aktivnosti

provode se u skladu s Strateškim marketing planom i godišnjim planom te obuhvaćaju: organizaciju tiskovnih konferencija, dvomjesečno se kreira i distribuira newsletter s informacijama o destinaciji i aktivnostima turističkih zajednica MŽ, u skladu s godišnjim planom rada provode se nastupi na turističkim sajmovima, B2B radionicama na domaćem i inozemnim tržištima, sudjeluje i suorganizira stručne i znanstvene konferencije te edukativne radionice s područja održivog turizma i srodnih tematika, provodi e mail marketing. U

suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom i samostalno TZMŽ organizira studijska putovanja domaćih i stranih novinara te famtripove za agente i turoperatore.

Prikupljanje i distribucija informacija

TZMŽ kontinuirano prikuplja, obrađuje i distribuira podatke o: turističkom prometu na razini destinacije, turističkoj ponudi komercijalnih i javnih ponuđača usluga, turistički zanimljivim događanjima, ostalim korisnim informacijama za turiste i lokalne stanovnike. Informacije za turiste prikupljaju se putem ispitivača u TIC-evima te online anketnih upitnika sukladno potrebama (npr. tijekom provedbe projekta), kao i kroz suradnju s lokalnim turističkim zajednicama i posjetiteljskim centrima. Muzeji i interpretacijski centri u sklopu EMM-a kontinuirano prikupljaju podatke o zadovoljstvu posjetitelja. Također prikupljaju se i analiziraju podaci o motivima dolaska i zadovoljstva gostiju kroz tržišna ispitivanja koje se provode svakih četiri godine za potrebe izrade strateških planova. Informacije se distribuiraju putem službenih web portala, društvenih mreža, newslettera, e-mail lista, objavama u lokalnim tiskanim i digitalnim medijima, distribucijom vlastitih tiskanih materijala.

Marketinško pozicioniranje

TZMŽ je izradila te kontinuirano i konzistentno komunicira sve svoje brend konstante. Za tu svrhu izrađen je i u elektroničkom obliku javnosti dostupan brandbook. Brend konstante (znak, slogan, boje, ikonske fotografije, poruke) komuniciraju se na dnevnoj razini putem svih vlastitih kanala komunikacija te kroz oglašavanje na domaćem i inozemnim tržištima. Oglašavanje se provodi u skladu s Strateškim marketing planom i godišnjim media planovima. Brend konstante kvalitetno su pozicionirane i prepoznatljive su na hrvatskom i slovenskom tržištu, dok su na ostalim inozemnim tržištima još nedovoljno prepoznate. TZMŽ značajne napore ulaže u izgradnju rejtinga Međimurja kao održive turističke destinacije te je 2023. godine kao prva regija u RH primila nagradu Green Destination sa srebrnim znakom. Međimurska županija jedina je hrvatska županija koja je na izboru Europske komisije European DestinationsofExcellence (EDEN) imala tri nacionalna pobjednika (Sveti Martin na Muri u 2007. i 2019., Gornje Međimurje u 2015.). TZMŽ je 2016. godine primila je Swiss TourismAward za promociju destinacije. 2019. godine Međimurje je proglašeno Najuspješnijom destinacijom kontinentalnog turizma RH na DHT-u. 2021. i 2024. Udruga hrvatskih putničkih agencija i agencija Wall 042 dodijelili su pet priznanja Simplythebest .: TZMŽ je od 2023. prva hrvatska certificirana Green Destinations

Nacionalna i međunarodna suradnja

Turistička zajednica Međimurske županije članica je LAG-a Međimurski bregi i doli, FIJEt Hrvatska – udruženje turističkih novinara Hrvatke.

TZMŽ razvija međunarodnu suradnju kroz strateška partnerstva, članstva i provedbu EU projekata s ciljem jačanja vidljivosti destinacije, razmjene znanja i održivog razvoja turizma. Poseban naglasak stavlja se na prekograničnu suradnju s regijama u Sloveniji i Mađarskoj osobito u okviru programa Interreg i CBC Hrvatska–Mađarska, Interreg Slovenia–Hrvatska gdje su realizirani projekti koji povezuju prirodnu i kulturnu baštinu. TZMŽ je partner u

brojnim europskim transnacionalnim programima, uključujući Interreg Danube Transnational Programme i Interreg Centrl Europe. U projektima se redovito uključuju lokalni dionici – škole, muzeji, javne ustanove i privatni sektor – čime se povećava društveni učinak i vidljivost rezultata.

TZMŽ je aktivna članica mreža i inicijativa kao što su **European Destinations of Excellence (EDEN)** i **Green Destinations**. Kroz ove mreže Međimurje se pozicionira kao destinacija održivog, tematskog i doživljajnog turizma, s naglaskom na kvalitetu života, prirodne vrijednosti i lokalnu gastronomiju. TZMŽ je pridružena članica Svjetske turističke organizacije **UNWTO** i Svjetske asocijacije turističkih novinara FIJET. TZMŽ pridonosi ispunjenju GSTC kriterija A4 (partnerstva i suradnja), A10 (upravljanje projektima), C1 (očuvanje kulturne baštine) i D1 (očuvanje okoliša), čime se osigurava dugoročna održivost turističkog razvoja u županiji.

Analize komunikacijskih aktivnosti

Ključni izazovi

GSTC kriterij	Izazov
A4 / D3	Nedovoljna mobilna pristupačnost web stranica i slabija usklađenost s WCAG standardima.
A5	Nedovoljna jezična prilagodba digitalnih kanala za strana tržišta.
D3	Informacije o održivosti nisu ujednačene kroz sve kanale; dostupnost podataka o pristupačnosti i inkluziji je djelomična.
A5	Ograničena međunarodna prepoznatljivost brenda i nedovoljna zastupljenost u globalnim tematskim platformama.

Preporuke

Područje	Preporuka
Web i pristupačnost	Poboljšati mobilnu optimizaciju, kontrast i alt-oznake te uskladiti sve web stranice s WCAG 2.1 standardima.
Jezici i tržišta	Sustavno prevesti digitalne kanale na engleski i njemački te uključiti francuski ili poljski za ciljane tržišne skupine.
Sadržaj i održivost	Ujednačiti komunikaciju o održivosti na svim platformama i uključiti više praktičnih savjeta za odgovorne posjetitelje.
Brendiranje i globalna vidljivost	Uključiti destinaciju u globalne kampanje održivog turizma i tematske mreže (npr. Green Travel, CycleTourism Europe).

3.14. Analiza konkurencije

Analizom elemenata konkurentnosti turizma, temeljenom na podacima istraživanja TOMAS Hrvatska 2022./2023., strateških dokumenata i izvještaja konkurentskih turističkih zajednica, sagledana je konkurentna pozicija Međimurske županije u odnosu na četiri susjedne županije Varaždinsku, Krapinsko-zagorsku, Koprivničko-križevačku i Zagrebačku i usporedive regije u Sloveniji, Austriji i Italiji.

Sjeverna Hrvatska

Varaždinska županija	Glavne atrakcije	– Povijesna jezgra Varaždina – Dvorac Trakošćan – Arboretum Opeka – Špancirfest (Varaždin) – Sv. Nedjelja (Ludbreg) – Lječilište V. Toplice	– Lepoglava –, čipka – Regionalni park Mura-Drava – Kalnik, Ivanščica, Ravna gora – Biciklističke rute – Vinske ceste
	Glavni turistički proizvodi	– Kulturni turizam – Zdravstveni turizam – Vjerski turizam	– Eno-gastronomija – Aktivni odmor (planinarenje, biciklizam, lov i ribolov)
	Broj kreveta 2024.	5.117	
	Broj noćenja 2024.	260 657	
Krapinsko-zagorska županija	Glavne atrakcije	– Svetište Majke Božje Bistričke – Muzej Krapinskih neandertalaca – Staro selo Kumrovec – Dvorci	– Toplice – Bregi – Maceljska gora, Ivanščica, Medvednica – Biciklističke staze
	Glavni turistički proizvodi	– Zdravstveni turizam – Vjerski turizam	– Eno-gastronomija – Aktivni odmor (planinarenje, biciklizam, lov i ribolov)
	Broj kreveta 2024.	4 236	
	Broj noćenja 2024.	429.436	
Koprivničko-križevačka županija	Glavne atrakcije	– Povijesna jezgra Križevaca – Hlebine i naivna umjetnost – Renesansni festival – Picokijada – Križevačko spravišće	– Regionalni park Mura-Drava – Đurđevački peski – Biciklističke staze – Konjička staza
	Glavni turistički proizvodi	– Aktivni odmor(biciklizam, lov i ribolov, jahanje)	– Eno-gastronomija – Manifestacije
	Broj kreveta 2024.	1.400	
	Broj noćenja 2024.	48.000	
Zagrebačka županija	Glavne atrakcije	– Vinske ceste – Dvorci i kurje – Samobor i fašnik – Biciklističke staze	– Žumberačka gora – Krašić i Dolina kardinala – Aerodrom F. Tuđman

Glavni turistički proizvodi	– Aktivni odmor(planinarenje, biciklizam, ribolov) – Eno-gastronomija	– Tranzit – PP Medvednica
Broj kreveta 2024.	4.761	
Broj noćenja 2024.	307.100	

1. Dostupnost i infrastruktura

- Međimurje: vrlo dobra cestovna (A4), autobusna i željeznička povezanost; kvalitetna komunalna infrastruktura.
- Zagrebačka: neposredna blizina Zagreba i Zračne luke Franjo Tuđman daje snažnu konkurentsku prednost za pristup međunarodnim tržištima.
- Varaždinska i Krapinsko-zagorska: dobra cestovna mreža (A2, A4) i veza s glavnim koridorima prema zapadnoj Europi (bregana, Macelj).
- Koprivničko-križevačka: slabija prometna dostupnost; nema autoceste, ograničena željeznica.

Prednost: Zagrebačka pa Krapinsko-zagorska

2. Resursno-atraksijska osnova

- Međimurje: snažna prirodna (Mura-Drava), kulturna (popevka – UNESCO), ruralna i gastronomska osnova.
- Krapinsko-zagorska: bogata prirodna i kulturna baština - dvorci+ snažna wellness ponuda (Terme Tuhelj, Krapinske Toplice, Jezerčica) + 30 mil. € ulaganja u terme 2024/25. dodatno jača atraktivnost.
- Varaždinska: jake kulturne atrakcije (dvorci, Špancirfest).
- Koprivničko-križevačka: ograničena atrakcijska osnova, ali potencijal postoji (InkeyCastle, gastronomija, Renesansni festival.)
- Zagrebačka: kombinacija ruralnih, rekreacijskih i periurbanih atrakcija.

Prednost: Krapinsko-zagorska pa Međimurje.

3. Smještajni kapaciteti

- Krapinsko-zagorska: uz termalne hotele, wellness komplekse i nova ulaganja, ima najjaču hotelsku ponudu, privatni smještaj .
- Međimurje: razvijen obiteljski i wellness smještaj (Terme Sveti Martin), ali u ukupnim brojkama manji od Zagorske.
- Varaždinska: stabilan rast, jak privatni smještaj „Kuće s pričom“.
- Zagrebačka: smještaj orijentiran više na tranzit i poslovne goste, dopuna Zagrebu.
- Koprivničko-križevačka: najmanji kapaciteti, preniska kvaliteta.

Prednost: Krapinsko-zagorska, zatim Međimurje.

4. Gastro i eno onuda

- Međimurje: autentična eno-gastro ponuda s priznanjima (EDEN, Green Destinations).
- Varaždinska: dobra urbana scena.

- Krapinsko-zagorska: integracija wellness i hrane.
 - Zagrebačka: ovisna o zagrebačkoj ponudi , jake vinske ceste, ima Michelin restoran.
 - Koprivničko-križevačka: lokalni brendovi, ali niži doseg
- Prednost: Zagorska pa Zagrebačka.

5. Turističke i komplementarne usluge

- Međimurje: interpretacijski centri, ekoturizam, biciklističke ture.
 - Krapinsko-zagorska: bogatstvo wellness sadržaja i povijesnih lokaliteta.
 - Zagrebačka: kongresne i rekreativne usluge u okolici Zagreba.
 - Koprivničk-križevačka: u razvoju.
- Prednost: Zagorska i Međimurje.

6. Promocija i sustav informiranja

- Međimurje jaka digitalna promocija i održiv brending i rejting
- Zagrebačka: koristi snagu metropole.
- Krapinsko-zagorska: regionalni marketing dobar, manje digitalne inovacije.
- Varaždinska i Križevačka: neinovativno.

Prednost: Međimurje pa Krapinsko zagorska

7. Ljudski potencijali

- Međimurje: rast obrazovanja i vitalno gospodarstvo
- Zagrebačka: pristup zagrebačkom kadru
- Krapinsko-zagorska: radna snaga u wellnessu i ugostiteljstvu
- Varaždinska: blizina Zagreba odvlači kadrove
- Koprivničko križevačka – nedostatak kadra

Prednost: Zagrebačka , Krapinska

8. Poslovno okruženje

- Međimurje: jedna od najboljih investicijskih regija u Europi (Financial Times).
- Zagrebačka: poticajno zbog blizine Zagreba.
- Krapinsko-zagorska: rastuće okruženje uz javna ulaganja.

Prednost: Krapinsko-zagorska - velike investicije u zdravstveni turizam, zatim Zagrebačka

9. Cijene

- Međimurje: uravnotežen omjer cijene i kvalitete
- Varaždinska: uravnoteženo s Međimurjem
- Krapinsko-zagorska: više cijene u wellness segmentu
- Zagrebačka: varira ovisno o popunjenosti Zagreba.
- Koprivničko križevačka: relativno niske cijene ali kvaliteta osrednja

Prednost: Zagrebačka pa Krapinska

Analiza konkurentnosti Međimurske županije prema GSTC standardima i u usporedbi s okolnim županijama pokazuje da Međimurje ima snažnu održivu bazu, ali i niz područja za strateško jačanje pozicije.

- Upravljanje destinacijom (GSTC A): Sustav upravljanja turizmom u Međimurju je visoko razvijen s jasno definiranim strategijama, digitalnom promocijom i nagrađivanom

održivom praksom (Green Destinations, EDEN). Međimurje prednjači u održivoj destinacijskoj promociji u odnosu na sve susjedne županije.

- Preporuka: dodatno ojačati međužupanijsku suradnju kroz zajedničke proizvode i promotivne platforme.
- Socioekonomska održivost (GSTC B): Regija ima vitalno gospodarstvo i kvalitetnu obrazovnu infrastrukturu, no suočava se s izazovima vezanim uz demografsku strukturu i dostupnost specijaliziranog kadra. U odnosu na Krapinsko-zagorsku županiju, koja ima veću radnu snagu u wellness sektoru, Međimurje bi trebalo poticati usmjereno cjeloživotno obrazovanje za specifične potrebe turizma (npr. wellness terapeuti, turistički vodiči).
- Kulturna i prirodna održivost (GSTC C i D): Međimurje ima iznimno bogatstvo nematerijalne (UNESCO) i prirodne baštine (Mura-Drava), razvijene eko i kulturne proizvode te interpretacijsku infrastrukturu. Usporedno s Varaždinskom i Križevačkom županijom, prednjači u inovativnim rješenjima poput Ekomuzeja i digitalnih info-sustava. Potrebno je dodatno jačati fizičku pristupačnost atrakcija i sustav uključivanja lokalne zajednice.
- Preporuke za poboljšanje konkurentskog položaja:
 - Ubrzati razvoj hotelskih kapaciteta s 4+ zvjezdice i proizvoda višeg standarda.
 - Ojačati cjelogodišnje proizvode (npr. zdravstveni wellness) u sinergiji s lokalnim OPG-ovima.
 - Jače pozicionirati Međimurje kao zelenu i pametnu destinaciju i na inozemnim tržištima.
 - Razvijati zajedničke regionalne proizvode s naglaskom na održivost, što bi dodatno istaknulo Međimurje kao lidera održivog kontinentalnog turizma u Hrvatskoj.

Usporedive europske destinacije

Prekmurje, Podravje i Gorenjska u Sloveniji

Slovenija je predvodnik održivog turizma u regiji, s nacionalnim programom Slovenia Green certifikata. Regije Prekmurje i Podravje predstavljaju sličan geografski, kulturni i turistički kontekst Međimurju – riječ je o kontinentalnim destinacijama razvijenima na temeljima termalnog, wellness i ruralnog turizma, s jakim uporištem u eno-gastronomiji i očuvanoj prirodi. Njihov pristup razvoju turističkih kapaciteta temelji se na održivosti, uravnoteženoj strukturi smještaja i snažnoj integraciji s lokalnom zajednicom, što ih čini korisnim primjerima za usmjeravanje daljnjeg razvoja Međimurja. Struktura smještaja u Prekmurju (npr. Moravske Toplice, Lendava), dominantnu ulogu imaju hotelski kompleksi s termalnim sadržajima – hoteli 3*, 4* i 5* čine preko 50% smještajnih kapaciteta. Uz njih razvijeni su manji pansioni, apartmani i glamping kampovi, a dio kapaciteta čine registrirani agroturizmi i “turistične kmetije” – seoska domaćinstva s ponudom smještaja i domaće hrane. Podravje (npr. Maribor, Ptuj, Haloze) dodatno se oslanja na eno-gastro turizam i cikloturizam, gdje su zastupljeni mali obiteljski hoteli, sobe za iznajmljivanje te objekti unutar vinskih podruma. Udjeli su slični: hoteli i pansion tipovi čine 40–50% kapaciteta, dok privatni smještaj (apartmani, kuće) zauzima oko 40%, a kampovi i seoski turizam 10–15%. Obje regije razvijaju smještaj disperzirano, uz prostorno planiranje koje ograničava prenamjenu kuća u nekontrolirani apartmanski smještaj. Kvaliteta i održivost : Velik dio smještajnih objekata u obje regije nosi oznake održivosti poput *Slovenia Green Accommodation*, *Travelife* ili *EU*

Ecolabel. Kategorizacija je obavezna i strogo nadzirana, čime se održava minimalna razina kvalitete. Privatni smještaj često se udružuje u lokalne mreže za marketing i standardizaciju (npr. “Zeleni ključ” kuće), što podiže profesionalnost i prepoznatljivost. Fokus se stavlja na dodanu vrijednost – autentičan lokalni doživljaj, domaća kuhinja, sudjelovanje u aktivnostima gospodarstva – a ne isključivo na broj kreveta.

Lekcija za Međimurje: ciljati na uravnotežen omjer hotelskih i privatnih kapaciteta (~50:50 ili bolje), uz poticanje certificiranja održivosti i razvoja ruralnih B&B/agroturizama umjesto masovnih apartmana. Enogastronomija: Gorenjska se odlikuje povezivanjem lokalnih proizvođača i ugostitelja te skraćenim lancima opskrbe. Primjerice, brend “*Dedek in Babica*” okuplja preko 40 lokalnih proizvođača tradicijskih prehrambenih proizvoda pod jedinstvenom oznakom kvalitete. Time su mali proizvođači udruženi u promociji i lakše dolaze do gostiju. Istodobno, uspostavljen je sustav da se javne ustanove (škole, vrtići) opskrbljuju svježim namirnicama s obližnjih OPG-ova, čime se lokalna hrana integrira u svakodnevni život zajednice. Stručnjaci poput dr. Janeza Bogataja ističu da je gastronomija “mjesto gdje se priroda i kultura izražavaju” te naglašavaju važnost poznavanja i ponosa na vlastitu kulinarsku baštinu.

Štajerska ,Wachau i Gradišće u Austriji

Austrija tradicionalno ima visoku zastupljenost profesionalnog smještaja. Na nacionalnoj razini oko 73% ležajeva čine komercijalni objekti (hoteli, pansioni, komercijalne kuće za odmor), a samo 27% privatni smještaj statistik.at. Više od polovice svih kreveta u Austriji je u hotelima, pri čemu četiri i pet zvjezdica čine najveći pojedinačni udio (~25% ukupnih kreveta). Regija Štajerska (usporediva po kombinaciji termalnog, ruralnog i aktivnog turizma) nudi niz wellness hotela (termalni spa centri) i planinskih lodgova, uz dopunu seoskih gospodarstava i vinarija s smještajem. Wachau dolina (UNESCO krajolik uz Dunav) primjer je destinacije koja ograničava velike građevine – smještaj se odvija u manjim obiteljskim hotelima, pansionima i “Zimmer frei” kućama integriranim u lokalne zajednice. Kvaliteta je visoka (mnogi hoteli 4*), a eno-gastro ponuda je sastavni dio doživljaja. Austrijska praksa također uključuje snažnu kategorizaciju i nadzor: privatni apartmani podliježu propisima i često su registrirani, a “siva ekonomija” smještaja je minimizirana.

Lekcija za Međimurje: povećati udio profesionalno vođenih kapaciteta (hotela, licenciranih pansiona, kampova) prema ~60-70% ukupnih ležajeva do 2030. Također, poticati kategorizaciju i standardizaciju obiteljskog smještaja (npr. minimalno 3*), te uvesti sustav kvalitete (poput austrijskih “4 Edelweiss” za privatni smještaj) kako bi se održala razina usluge. Enogastronomija: Štajerska je razvila brend *Kulinarium Steiermark* kojim se označavaju restorani što većinu namirnica nabavljaju od domaćih proizvođača. Time se skraćuje opskrbeni lanac i gostu jamči autentičan okus regije. Gradišće potiče zadrugarstvo i inovativne turističke proizvode temeljene na tradiciji. Otvorene su lokalne trgovine s isključivo regionalnim proizvodima, organiziraju se festivali posvećeni tradicionalnim jelima i vinima, što stvara jedinstvene doživljaje za posjetitelje tijekom cijele godine. Kroz projekte financirane EU fondovima povezani su farmeri, ugostitelji i zajednica – npr. školski vrtovi i posjeti farmama educiraju mlade o važnosti lokalne hrane, dok se od vinskih nusproizvoda razvijaju novi suveniri i gastro-iskustva.

Južni Tirol, Cilento i Valle Camonica u Italiji

Južni Tirol (Alto Adige) često se navodi kao zlatni standard održivog regionalnog turizma. Tamošnji model karakterizira jaka zastupljenost obiteljskih hotela: oko 64% kapaciteta čine hotelski i slični objekti, a 36% privatni/nehotelski suedtirolnews.it. Lokalna vlast kontrolira rast kapaciteta kroz sustav “bed limit”: uvele su se kvote koje ograničavaju broj novih

ležajeva kako bi se spriječilo prekomjerno građenje (tzv. “Bettenstopp” politika). Istovremeno, kvaliteta je izrazito porasla – već sada Južni Tirol ima preko 45.000 kreveta u hotelima 4 i 5**, a indeks kvalitete (omjer visoke vs. niže kategorije) raste svake godine. Većina smještaja su obiteljski vođeni objekti integrirani u lokalnu zajednicu (prosječno 39 kreveta po objektu) te često nose ekološke certifikate i održivo posluju. Wellness i outdoor turizam su ključni proizvodi – brojni hoteli specijalizirani su za spa, planinarenje, biciklizam i sl., čime se direktno vežu na resurse okoliša. S druge strane, regija Cilento (nacionalni park na jugu Italije) i Valle Camonica (sjeverna Italija) primjer su manje razvikanih destinacija koje se orijentiraju na agroturizam i eko-smještaj. U Cilentu dominiraju manje agroturističke farme, “country house” pansioni i ruralni B&B objekti – često s lokalnim ekološkim certifikatima i uključenom eno-gastro ponudom. Takav raspršen i low-impact smještaj pomaže ravnomjernom razvoju sela i rasterećenju zaštićenih zona. Valle Camonica, poznata po UNESCO-voj baštini (praistorijske gravure) i planinskom krajoliku, razvija “albergo diffuso” koncepte (raštrkani hotel: više malih objekata pod jednim brendom) te koristi postojeću baštinsku arhitekturu za smještaj posjetitelja.

Lekcija za Međimurje: diversificirati kapacitete kroz agroturizme i ruralne kuće za odmor s autentičnom ponudom (vino, lokalna hrana, tradicija), te poticati eko-certifikaciju smještaja. Npr., cilj može biti da do 2030. barem 20-30% kapaciteta nosi neku oznaku ekološke i kvalitativne održivosti (GD GTS, EU Ecolabel, Green Keyi sl.), slijedeći GSTC preporuke da destinacije povećaju udio certificiranih smještaja. Enogastronomija: Južni Tirol kombinira vrhunsku gastronomiju s održivošću. Južni Tirol je uveo *certifikat održivosti* za gastronomske objekte, s više razina standarda – od smanjenja otpada i potrošnje energije do korištenja regionalnih namirnica i očuvanja lokalnih tradicija. Mnoge gostionice uključene su i u *Slow Food* mrežu, što znači da pripremaju jela od organski uzgojenih sastojaka i njeguju autohtone recepte. Takav integrirani pristup rezultira zaštitom prirode i identiteta te privlači goste koji traže autentična, “dobro, čisto i pošteno” iskustva.

3.15. Međunarodni tržišni trendovi i inovacije

Trendovi odgovornog i održivog turizma

Današnje društvo karakteriziraju tehnološke promjene, digitalizacija i klimatski poremećaji koji izravno utječu na turizam. Razvoj turizma više ne može biti odvojen od pitanja okoliša, društvene pravde i otpornosti zajednica. Održiv i odgovoran turizam postaje nužnost, ne opcija. UNWTO ističe odgovorni turizam kao jedan od stupova budućeg razvoja sektora. GSTC kriteriji A4 (suradnja), B1 (društveni učinci) i D1 (očuvanje prirodnih resursa) upućuju destinacije na potrebu integracije održivih praksi u sve aspekte upravljanja. U tom kontekstu, Međimurje ima potencijal pozicionirati se kao regija niskog intenziteta s visokim standardima kvalitete i održivosti.

Globalni kontekst i lokalni izazovi

Turizam donosi oko 10% globalne zaposlenosti, ali i povećan pritisak na okoliš i društvene sustave. Ubrzani oporavak nakon pandemije stavlja dodatne zahtjeve na destinacije, osobito u pogledu nosivih kapaciteta, upravljanja tokovima posjetitelja i očuvanja baštine. Iako nema visoku gustoću turista, Međimurje mora pažljivo balansirati između atraktivnosti i održivosti.

GSTC kriteriji A8 (upravljanje posjetiteljima) i C1 (zaštita baštine) te UNWTO smjernice o otpornosti i regenerativnom turizmu daju jasne smjernice kako lokalni izazovi mogu biti prilike za inovaciju i diferencijaciju.

Održivost kao strateški prioritet

Višerazinski strateški dokumenti, uključujući nacionalnu Strategiju održivog turizma i Strateški plan razvoja Međimurja, usmjeravaju razvoj prema smanjenju negativnih učinaka turizma. Fokus je na učinkovitom korištenju resursa, zaštiti prirodne i kulturne baštine te jačanju lokalne ekonomije. Uvođenje održivosti kao temeljne razvojne odrednice u skladu je s GSTC kriterijima A2 (vizija i strategija), A10 (sustavi upravljanja) i D2 (upravljanje prirodnim lokalitetima). UNWTO naglašava važnost regionalnih strategija koje povezuju održivost, otpornost i konkurentnost, što Međimurje već počinje primjenjivati kroz tematske niše.

Pristup baziran na podacima

Upravljanje turizmom sve više se temelji na prikupljanju i analizi kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja. ETIS, GSTC indikatori i TSSA pružaju alate za razumijevanje učinaka turizma na lokalne resurse. TZMŽ već prikuplja podatke prema ETIS metodologiji od 2017. godine, što je rijetkost u hrvatskom kontekstu. Sustavno prikupljanje podataka omogućuje pametnije planiranje, evaluaciju učinaka i transparentnost u upravljanju (GSTC A6, A7, A10). UNWTO posebno potiče razvoj nacionalnih i lokalnih sustava za mjerenje održivosti, uz naglasak na primjenu podataka u odlučivanju.

Zeleni rast i turizam bez rasta (degrowth)

EU i UNWTO promiču zeleni rast kao odgovor na klimatske i društvene izazove, no paralelno se sve više raspravlja o konceptu turizma bez rasta, usmjerenog na kvalitetu umjesto kvantitetu. Takav model uključuje optimizaciju prihoda, jačanje lokalnih lanaca vrijednosti i smanjenje pritiska na okoliš. Međimurje, sa svojim specijaliziranim oblicima turizma (npr. cikloturizam, enogastronomija, wellness), prirodno gravira prema ovoj paradigmi. Kroz certifikaciju prema Green Destinations standardima, regija potvrđuje usklađenost s GSTC kriterijima D1, C3 i A4, dok UNWTO u takvim destinacijama prepoznaje visoki razvojni potencijal.

Uloga lokalne zajednice i edukacija

Lokalna zajednica mora biti ravnopravan partner u razvoju turizma. Uključivanje stanovnika u kreiranje ponude i donošenje odluka doprinosi društvenoj koheziji i većem prihvatanju turizma. GSTC kriteriji B2 (dobrobit zaposlenika), B3 (društvena uključenost) i A3 (participacija dionika) snažno podupiru ovu praksu. UNWTO također naglašava važnost osnaživanja zajednice kroz obrazovanje, zapošljavanje i kulturno sudjelovanje. U Međimurju je vidljiv napredak kroz uključivanje LAG-ova, kulturnih udruga i edukacijskih programa, no potrebno je dodatno ulagati u sustavne edukacije za javni i privatni sektor.

Pristup klimatskim rizicima i upravljanje resursima

Klimatski poremećaji, uključujući poplave i suše, sve su češći u Međimurju. Planovi prostornog razvoja već uključuju elemente prilagodbe poput očuvanja riječnih ekosustava, razvoja zelenih tehnologija i održivog upravljanja vodom i otpadom. Turizam mora biti dio tog odgovora. GSTC kriteriji D2 (prirodni resursi), D4 (upravljanje otpadom) i A10 pozivaju destinacije na proaktivnu zaštitu okoliša. UNWTO zagovara uključivanje klimatskih rizika u lokalne strategije i razvoj ekosustava otpornih na promjene. Međimurje ima osnovu, ali je potrebno osnažiti primjenu konkretnih mjera kroz monitoring i integraciju u turizam.

Praćenje međunarodnih trendova i inovacija

TZMŽ je članica UNWTO i FIJET-a, što joj omogućava pristup globalnim bazama znanja, trendovima i alatima za održivo upravljanje destinacijom. Kroz sudjelovanje u mrežama poput Green Destination te redovitim nastupima na poslovnim sajmovima, destinacija se strateški pozicionira. UNWTO snažno podupire internacionalizaciju znanja kao način povećanja konkurentnosti. GSTC kriterij A4 potiče suradnje s međunarodnim organizacijama radi razmjene dobrih praksi. No, iako je institucionalna prisutnost dobra, nužna je snažnija primjena međunarodnih standarda u operativnom planiranju i evaluaciji.

3.16. Izvješće o analizi stanja

Sintezom provedenih analiza dolazimo do slijedećih pokazatelja i zaključaka:

1. Elementi analize stanja

a) Ljudski resursi i demografija (GSTC B3, B4)

- Opadanje i starenje populacije, visok iseljenički trend → **pritisak na dostupnost radne snage.**
- Obrazovanje: lokalni turistički smjerovi, prelazak na dualni model, programska neusklađenost (prevelik broj općih kadrova)
- Plaće ispod prosjeka RH → **izazov za zapošljavanje i zadržavanje kadra.**

b) Infrastruktura i usluge (GSTC A1, D)

- Sustavi zaštite zdravlja, platnog prometa, mobilnosti, sigurnosti i sporta dobro su razvijeni.
- Digitalna mreža stabilna (5G, optika) + DIS sustav TZMŽ u razvoju.
- Postojeći projekti: geotermalna elektrana s termama, aglomeracije, obnovljeno vodoopskrbno i sanitarno stanje.
- Fizička pristupačnost za OSI dobra u urbanom dijelu, dok ruralna područja i turističke atrakcije zahtijevaju prilagodbe.

c) Komunikacija i inovacije (GSTC A4, D2)

- Web portal nagrađen kvalitetom; aktivno korištenje društvenih mreža.
- Članstvo u UNWTO i nagrade pokazuju ulaganje u međunarodnu vidljivost.
- Nedostaci: neujednačenost kvalitete LTZ digitalnih platformi , a ne koriste postojeći DIS, neoptimizirana SEO i pristupačnost, ad-hoc influencer strategije, nema kontinuiranog ulaganja u AI/AR/BIG-data.

d) Okoliš i održivost (GSTC C, D)

- Otpad: uporaba 57 % – najviša u Hrvatskoj; monitoring emisija, voda, otpad, buka i svjetlosno zagađenje.
- Energetika: hidro i solarna energija, planiranje geotermalne elektrane.
- Digitalno mapiranje barijera (CE Spaces4All) – uključuje kriterije pristupačnosti.

d) Trendovi i konkurentsko okruženje (GSTC A3, D2)

- Europski turizam rastući, ali s izazovima poput cjenovne inflacije i overtourism-a u popularnim destinacijama
- Trendovi: wellness, smanjivanje masovnog turizma, niche turizam (astro, kulturni, fenomeni) .
- Međimurje ima potencijal u wellnessu, dislociranim atrakcijama i specijaliziranim doživljajima.

2. Analiza tržišta i konkurencije (GSTC B2, B3)

- Trendovi u Europi 2025: međunarodni dolasci +3–5 %, raste interes za off-peak, wellness, dobrodošlicu u manje posjećena mjesta
- Međimurski USP: wellness (Terme Sv. Martin), aktivni (biciklizam, pješaćenje), kulturni i ruralni turizam – odgovara trendovima prema EU podacima .
- Konkurencija: jake destinacije u unutrašnjosti Hrvatske te Sloveniji, Austriji i Mađarskoj te masovni jadranski turizam s rizikom preplavljenosti i višim cijenama..

3. Procjena konkurentске pozicije

- Prednosti (GSTC B2): održivost, višesezonski turizam, niša wellness/aktivni, inkluzija OSI, digitalne inovacije.
- Izazovi: kapacitet radne snage, nedostatak kapitala za praćenje stalno novih tehnologija, nedostatak interesa investitora za značajna ulaganja u nove kapacitete (terme Domašinec), neuravnoteženi razvoj unutar županije, dodatno jačati strategiju brenda.

4. Novi razvojni projekti i okruženje

- Geotermalna elektrana (20 MW) s termama u Draškovcu, proširenja aglomeracija, elektifikacija javnog prometa, TIC i DIS, EU projekti za digitalizaciju i razvoj ljudskih kapaciteta, ekološka poljoprivreda u kratkim lancima opskrebe

- Konkurentske inicijative: wellness-centri Krapinsko zagorska županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Varaždinska županija, Mađarska/Slovenija - ciklorute .

5. Trendovi gospodarski, društveni, okolišni

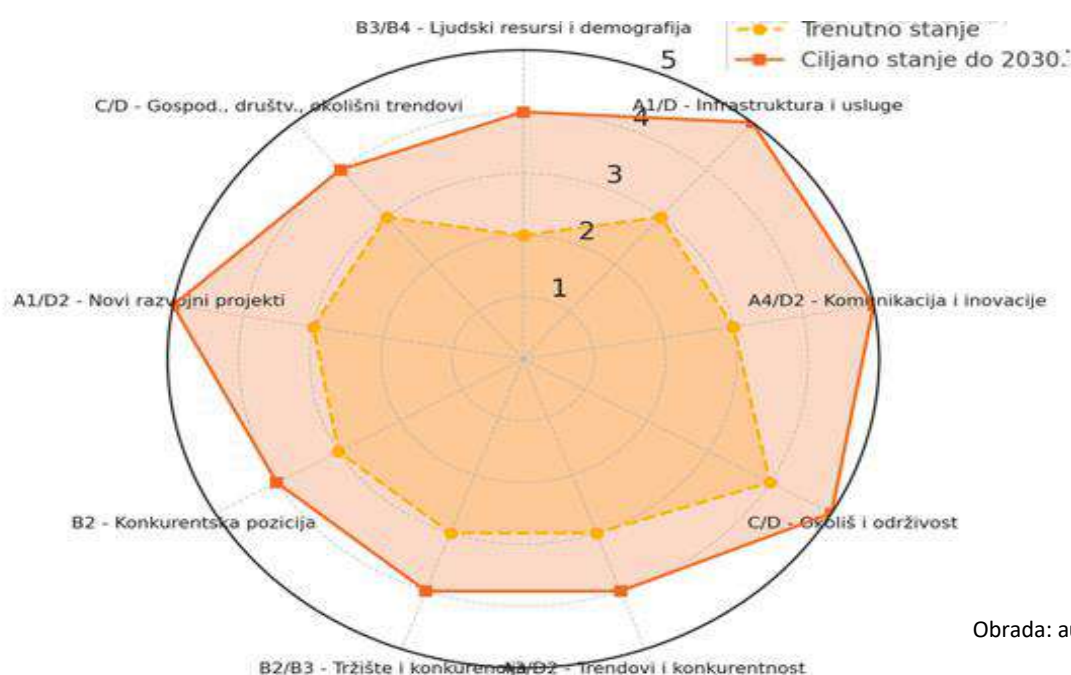
- Gospodarski: otporna potražnja, ali inflacija ograničava potrošače
- Društveni: generacijski trend želje za iskustvenim, održivim i wellness putovanjima .
- Ekološki: pritisak na okoliš, potreba za upravljanjem posjetiteljima – GSTC C/D imperativi.
- Europski trend prelaska u manje posjećena područja: prilika za Međimurje.

Zaključak:

Međimurje se jasno pozicionira kao održiva, više-sezonska destinacija s jakim blagodatima wellnesa, aktivnog turizma i tranzita. No, da bi ostalo konkurentno mora:

- ojačati ljudske resurse (dualno obrazovanje, plaće, poticaji) – GSTC B3, B4
- standardizirati digitalno upravljanje (AI, big data, chatboti, SEO,) – GSTC D2, A3
- ojačati sustavni monitoring (nacionalna digitalna platforma Mint. – GSTC A3, A5, A10
- proširiti turizam s niskim utjecajem kroz specijalne proizvode (duhovni, kulturni, enogastronomski – GSTC D)
- nastaviti okolišne mjere: oporaba, energetika, svjetlosno zagađenje – GSTC C
- pratiti konkurenciju (wellness destinacije sjeverne Hrvatske i marko regije).

Grafikon 15 *Prikaz trenutnog vs. ciljanog stanja 2030.g. po elementima analize stanja*

Obrada: autor studije

4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Međimurska županija posjeduje raznolik portfelj turističkih proizvoda koji već sada pokazuju visoku razinu kvalitete i održivosti. Ipak, za postizanje dugoročne konkurentnosti i otpornosti, nužno je kontinuirano ulaganje u:

1. **Standardizaciju i certifikaciju** – implementacija GSTC priznatih sustava kvalitete i održivosti (Green Destinations, Good Travel Seal, EU Eco-label, Green Key, Travelife...) za ključne segmente poput smještaja, wellnessa, kulturnih ustanova i outdoor aktivnosti.
2. **Zelenu transformaciju proizvoda** – integracija održivih praksi u sve oblike ponude: energetska učinkovitost, upravljanje otpadom, lokalni lanci opskrbe, niskougljični prijevoz.
3. **Inkluzivnost i pristupačnost** – podizanje dostupnosti atrakcija osobama s invaliditetom i ostalim ranjivim skupinama, u skladu s GSTC kriterijem D3.
4. **Sudjelovanje lokalne zajednice** – veće uključivanje lokalnog stanovništva i poduzetnika u interpretaciju i stvaranje proizvoda, posebno kroz edukaciju, participaciju i lokalne inicijative (GSTC kriterij C2 i A4).
5. **Digitalizaciju i personalizaciju** – razvoj pametnih alata za interpretaciju, navigaciju, upravljanje resursima i komunikaciju s posjetiteljima.
6. **Nosivi kapacitet i planiranje** – uvođenje sustava za praćenje pritiska posjetitelja i korištenja resursa na ključnim točkama interesa, uz upravljanje posjetima (visitor flow).
7. **Tematsko grupiranje i storytelling** – razvoj koherentnih narativa koji povezuju prirodu, kulturu i gastronomiju u interpretacijske cjeline (npr. zelena ruta, eno-bajka, staze duhovnosti).
8. **Održiva mobilnost** – jačanje sustava javnog prijevoza i e-mobilnosti za posjetitelje (npr. shuttle do ruta, najam e-bicikala, povezanost s vlakovima).

U nastavku su prikazani ključni turistički proizvodi - definirani u Strateškom marketing planu turizma Međimurja 2020. (poduženo Destinacijskim planom kvalitete u turizmu do 2027.g.), a koji su temeljem gore navedenih smjernica GSTC-a ažurirani i usklađeni s trenutnim stanjem. Navedene su i trenutne karakteristike proizvod s obzirom na:

- važnost za ukupnu destinaciju: primarni, sekundarni, tercijarni
- sezonalnost: cjelogodišnji, sezonski
- karakteristike boravka: boravišni (noćenje), izletnički
- tržišnu spremnost: spremno, nespremno, poluspremno
- dostupnost – s obzirom na promet, stanje prometne signalizacije i radno vrijeme.

Tablica 12 **Turistički proizvodi prema razvojnom potencijalu**

Zdravstveni turizam					
	Wellness turizam		Medicinski wellness		
Ciljni potrošački segmenti	Mladi parovi		Zreli parovi		Treća dob
Primarna tržišta	HR, SI, A, I - sjeverna Italija, D – Bavaraska, nordijske zemlje				
Ključni atraktori	Terme Sveti Martin				
Pozicioniranje Međimurja	Specijalist za aktivni i zdravi odmor; rekreacijski sadržaji; očuvanost okoliša; kultura				
Karakteristike	Primarni	Cjelogodišnji	Boravišni	Spremno	Dostupno
Faktori uspjeha	Kvaliteta specijaliziranih centara – ugled centra, kvalifikacije, iskustvo i stručnost osoblja, raspoloživost suvremene i nove opreme, posjedovanje certifikata kvalitete, ugodna atmosfera, kreativnost u inoviranju ponude Kvaliteta prateće turističke ponude – smještajna, ugostiteljska, rekreacijska ponuda Kompatibilan razvoj destinacije – očuvanost okoliša, briga o kvaliteti prirodnih ljekovitih činitelja, uređenost mjesta, osiguranje primarne zdravstvene zaštite;				
Razvojni aktivnsoti	- Daljnji razvoj ponude tretmana s 'prirodnim sastojcima' i 'lokalnim znanjem' - Daljnji razvoj ponude tretmana s naglaskom na 'alternativnoj medicini' – npr. prema filozifiji R. Steinera - Razvoj ponude <i>lifestyle</i> programa ('reprogramiranje' dnevnih navika za zdraviji život) - Razvoj ponude holističkih programa za zdravlje tijela i duha - Razvoj korporativnih programa 'Aktivni wellness za cijeli ured' - Uvođenje liječničke ekspertize u wellness programe (pregledi, individualno podešavanje programa, kontrola; uključivo alternativna/homeopatska praksa) - Uvođenje zdrave i lokalno proizvedene hrane u ugostiteljsku ponudu; - Povezivanje s ukupnom sportsko-rekreacijskom ponudom destinacije (izleti, info)				
Nove investicije	- Terme Sv. Martin d.o.o. – proširenje kapaciteta zatvorenih bazena, smještaj – glamp, sunčeva elektrana - AAT d.o.o. Draškovec – greenfield investicija u termalni resort i geotermalnu elektranu „Hortus Croatiae“ Draškovec				

Sportsko-rekreativni turizam					
Biciklizam	Pješačenje	Triatlon Fitness, Cross-fit	Adrenalinski sportovi	Ribolov Sportovi na vodi	
Ciljni potrošački segmenti	Sportski klubovi Pasionirani sportaši (individualni dolasci)		Studenti Mladi parovi	Obitelji s djecom Zrela dob	
Primarna tržišta	HR, SI, A – Štajerska, Koruška, Gradišće, I - sjeverna Italija, D – Bavaraska, Nizozemska				
Ključni atraktori	Terme Sv. Martin, DG Sport Prelog, SRC Mladost Čakovec, Millenium D. Kraljevec, Marina Prelog, mreža biciklističkih ruta Cyclist Welcome, mreža pješačkih staza Cipelcugom				
Pozicioniranje Međimurja	Specijalist za aktivni i zdravi odmor; sportski sadržaji; raznolikost; očuvanost okoliša				
Karakteristike	Primarni	Cjelogodišnji	Boravišni	Spremno	Dostupno
Faktori uspjeha	Kvaliteta sportske infrastrukture – raznolikost, opremljenost, sigurnost staza, sportskih lokaliteta i terena Posebnost prirodnog okoliša – raznolikost, jedinstvenost pejzaža, očuvanost okoliša Kvaliteta usluga u sportu – vodiči, najam i popravci opreme, treneri i 'škole' Kvaliteta prateće turističke ponude – raspoloživost kompatibilne smještajne, ugostiteljske, wellness i kulturne ponude				
Razvojne aktivnosti	- Daljnji razvoj biciklističkih staza; preferiraju se 'zelene' (<i>greenways</i>) staze - Daljnji razvoj pješačkih staza - Daljnje povezivanje prekograničnih i među-županijskih staza - Daljnje tematiziranje staza (npr. kultura, hrana, stazi zanati), - Uređenje posebnog sustava 'prilagođenih staza' za 'obitelji s djecom', 'osobe s posebnim potrebama' i sl. - Daljnje uređenje staza: vidikovci, odmorišta, interpretacija POI-a; vodiči; najam opreme, poboljšanje kvalitete off road vozničkih podloga - Uključivanje u nacionalna i međunarodna natjecanja - Uređenje točaka za ribolov/ za promatranje ptica - Daljnji razvoj prilagođenog smještaja, posebno <i>welcome</i> sheme 'Cyclist welcome' - Certifikacija R1 i R2 rute te županije za ADFC rute/regiju - Poticaji za rad specijaliziranog DMC-a - Poticaji uvođenju bike shering sustava za područje županije - Integriranje biciklizma s javnim autobusnim i željezničkim prometom				
Nove investicije	Općina Goričan – uređenje centa za nautičke sportove i prirodu na lokalitetu stare granične karaule Goričan				

Eno-gastro turizam					
Turizam vina			Gastronomija		
Ciljni potrošački segmenti	Mladi parovi Zreli parovi		Obitelji s djecom		Treća dob
Primarna tržišta	HR, SI, A- Štajerska, Gradišće , sjeverna Italija				
Ključni atraktori	Međimurska vinska cesta, restorani: Mala hiža, Terbotz + 5 retorana srednjeg ranga				
Pozicioniranje Međimurja	'Hrvatski vrt'; zdrava, lokalna hrana; najbolja vinska cesta u Hrvatskoj; nagrađivana kvaliteta; autentičnost; ljepota krajolika				
Karakteristike	Sekundarni	Cjelogodišnji	Izletnički	Spremno	Dostupno
Faktori uspjeha	Kvaliteta i prepoznatljivost lokalnih namirnica – ekološko porijeklo i kratki lanci opskrebe Kvaliteta ugostiteljske i ponude vina – gastronomska i vinarska izvrsnost (u skladu s tipom objekta), stručnost osoblja, ugodna ambijenta; danas važni i raspoloživost lokalno proizvedene i zdravo uzgojene hrane, autentičnost kuhinje, zanimljive priče; Grupiranje ponude – tematiziranje ponude (cesta vina, bučinog ulja i sl.), uspostavljanje standarda kvalitete, upravljanje tematskim putovima; Kvaliteta prateće turističke ponude – raspoloživost smještajne i rekreacijske ponude koja kvalitetom i vrstama usluga podupire eno-gastro ponudu; Kompatibilan razvoj destinacije – očuvanost okoliša, uređenost mjesta;				
Razvojne aktivnosti	- Daljnji razvoj tematiziranih cesta (npr. bučinog ulja, 'domaćih krčmi', 'destinacije hrane') - Poticanje ugostitelja na korištenje ekoloških/biodinamičkih i lokalnih namirnica - Oснаživanje djelovanja mreže Međimurje eko regija - Osnivanje Centra za održivi ruralni razvoj MŽ kao profesionalne org. za potporu proizvodnji, distribuciji i unapređenje kvalitete gastronomije - Uključivanje u sustav 'Slow food' marku kvalitete za zdravu, lokalno proizvedenu hranu i/ili za restoranske vrtove i voćnjake - Poticanje ugostiteljskih objekata na ponudu 'eko i domaćeg menija' (uz standardan meni) - Poticanje izrade i plasmana 'međimurskih prehrambenih suvenira' - Razvoj sustava upravljanja vinskiom cestom (, radno vrijeme, ponuda edukacija iz somelierstva, sljubljivanja hrane i vina i sl.) - Razvoj srednjeročnog Programa turističke edukacija za vinare, OPG i ugostitelje - Daljnja potpora i brendiranje dva do tri nacionalno prepoznatljiva kulinarska eventa (međimurska gibanica, meso s tiblice)				
Nove investicije	- Privatni investitor -izgradnja vine-heritage hotela Terbotz Ž. Gora - TZMŽ /EU fondovi - uređenje „Međimorskog regala“ u objektu Majur Štrukovec – promocija i prodaja „jestivih međimurskih suvenira“ - Općina Štrigova – nabava električnog turističkog vlakića za MVC.				

Kulturni turizam					
	Obilasci znamenitosti		Manifestacije		
Ciljni potrošački segmenti	Đačke grupe		Zrela dob		Treća dob
Primarna tržišta	HR, SI, sjeverna Italija, A, daleka tržišta				
Ključni atraktori	Dvorac Zrinskih, Kaštel Feštetić, Ekomuzej Međimurje,				
Pozicioniranje Međimurja	'Otok, dvorac, svetac, ezoterik i zmaj'; baština obitelji Zrinski; nasljeđe R. Steinera; tradicijska baština; uređenost krajolika				
Karakteristike	Sekundarni	Cjelogodišnji	Izletnički	Spremno	Dostupno
Faktori uspjeha	Značaj i posebnost lokaliteta/spomenika/događanja Kvaliteta i slojevitost interpretacije građe – različite vrste i mediji (vodiči, 'ture s ekspertom'; tiskani, elektronski), pristupačna i zanimljiva obrada tema; Inovacija i kreativnost u prezentaciji građe – interaktivni sadržaji koji posjetitelju omogućuju 'sudjelovanje' umjesto 'gledanja', istovremeno edukativno i zabavno; Grupiranje ponude – tematiziranje ponude (ceste tradicije, povijesnih osoba i sl.), upravljanje tematskim putovima; Kvaliteta prateće turističke ponude – raspoloživost smještajne, ugostiteljske i rekreacijske ponude koja kvalitetom i vrstama usluga podupire ponudu kulture				
Razvojne aktivnosti	• Osnivanje kulturne rute Vijeća Europe na temu dr. Rudolfa Steinera sa sjedištem u Međimurju • Daljnji razvoj tematiziranih cesta unutar Ekomuzeja Međimurje (npr. 'Putovi Zrinskih', 'Mlinarov put', 'Industrijska ruta') • Povezivanje prekograničnih i među-županijskih kulturnih ruta • Daljnje kreiranje inovativnih ekspanata i programa u interpretacijskim centrima, radno vrijeme prilagođeno posjetiteljima, vođene ture • Daljnje jačanje organizacijskih i interpretacijskih kapaciteta Ekomuzeja Međimurje • Daljnje jačanje manifestacije Mjesec međimurske popevke				
Nove investicije	• Općina Štrigova - izgradnja i uređenje postava interpretacijskog centra sv. Jeronima • Općina Donji Kraljevec - izgradnja Kulturnog Centra dr. Rudlof Steiner u Donjem Kraljevcu • Općina Sveti Martin na Muri- uređenje arheološkog postava u zgradi novog doma kulture i arheo parka Rimski Halicanum • Muzej Međimurja Čakovec – opremanje novog izložbenog postava u palači • Muzej Međimurja Čakovec – uređenje i brendiranje lokaliteta „Mauzolej Zrinskih – kapela sv. Jelene“ Šenkovec • Općina Donji Vidovec - Dovršenje uređenja interpr. centra „Dravski zlatari“ • Općina Selnica – uređenje interpretacijskog centra „Pikač“ pokladna maska • Općina Goričan -izgradnja interpretacijskog centra na arheoparku Nekropola pod tumulima Goričan • Grad Mursko Središće - uređenje zbirke tehničke kulture Cimper M. Središće • Javni prijevoznik – nabava električnih minibusova za hop on hop off sustav				

Poslovni turizam				
	Stručni skupovi		Team-building	
Ciljni potrošački segmenti	PCO i DMC		Tvrtke	Javne institucije i ustanove
Primarna tržišta	HR – stručni skupovi team building, Benelux, Italija, daleka tržišta- insentiv			
Ključni atraktori	Terme Sv. Martin, Hotel Castellum, Accredo Zasadbreg, Hotel Panorama , Hotel Terbotz, Dom kulture Štrigova,			
Pozicioniranje Međimurja	Atraktivna nova destinacija s kvalitetnom tehničkom opremljenosti, izvrsnom sportsko-rekreativnom i wellness te autentičnom eno-gastro ponudom			
Karakteristike	Primarni	Cjelogodišnji	Stacionarni	Spremno Dostupno
Faktori uspjeha	Kvaliteta tehničke opremljenosti prostora za skupove – raspoloživost namjenski građenih, multifunkcionalnih centara/prostora, mogućnost prilagođavanja drugih prostora (muzeji, dvorci), tehnička opremljenost (audio, video, brzina Internet veza); Kvaliteta profesionalnih usluga PCO ili DMC agencija Kvaliteta prateće turističke ponude – raspoloživost kompatibilne smještajne, ugostiteljske, rekreacijske, kulturne i zabavne ponude; Atraktivnost destinacije – imidž, dostupnost, uređenost, javni prijevoz, sigurnost.			
Razvojne aktivnosti	• Prilagođavanje i ponuda 'neuobičajenih, ali atmosferičnih' prostora za skupove i sastanke te team-building (npr. muzeji, vinarije/vinogradi, rudarski lokalitet) • Unapređenja svih drugih odmorišnih proizvoda jačaju poziciju poslovnog turizma • Kreiranje originalnih incentiv paketa od specijaliziranog DMC • Pokretanje svakogodišnjeg eventa/konferencije na međunarodnoj razini na temu: Turizama za OSI			
Nove investicije	• Zlatni vrh d.o.o. – podizanje hotela Park u kategoriju buissnes hotela 4* • Privatni investitor - Izgradnja buissnes-eco hotela 4* na lokalitetu Međimurskih dvora Lopatinec • Privatni investitor - izgradnja buissnes-eco hotela 4* hotela na lokalitetu sara škola Bukovec • Javni investitor – izgradnja stalnog doživljajnog poligona za osobe s posebnim potrebama			

Sportske pripreme				
	Nogomet	Rukomet	Tenis	Gimnastika
Ciljni potrošački segmenti	Sportski klubovi		Sportski savezi	Udruženja sportskih veterana
Primarna tržišta	HR, D, A, SI, CH, arapske zemlje			
Ključni atraktori	Terme Sv. Martin, DG Sport Prelog, Sport Hub Nedelišće, TC F. Punčec Čakovec			
Pozicioniranje Međimurja	Specijalist za aktivni i zdravi odmor; izvrsna i nova sportska infrastruktura; gastronomija			
Karakteristike	Sekundarni	Cjelogodišnji	Stacionarni	Spremno Dostupno
Faktori uspjeha	Kvaliteta sportske infrastrukture – raznolikost, opremljenost, sigurnost staza, sportskih lokaliteta i terena Posebnost prirodnog okoliša – raznolikost, jedinstvenost pejzaža, očuvanost okoliša Kvaliteta usluga u sportu – vodiči, najam i popravci opreme, treneri i 'škole' Kvaliteta prateće turističke ponude – raspoloživost kompatibilne smještajne, ugostiteljske, wellness i zabavne ponude			
Razvojne aktivnosti	- Daljnji razvoj kvalitete opremljenosti postojeće sportske infrastrukture - Prilagođavanje smještajne ponude ovom segmentu (npr. veličina kreveta, prehrana) - Organizacija klastera sportskog turizma radi zajedničkog nastupa - Daljnja sustavna potpora organizatorima sportskih evenata svih razina			
Nove investicije	- Općina Nedelišće /Sport Hub d.o.o - Uređenje indoor biciklističkog i rekreativnog centra - potencijal dvorane MESAP Nedelišće - Općina Nedelišće/Sport Hub d.o.o - dogradnja nogometno-atletskog stadiona Trate - Grad Prelog - izgradnja nogometnog igrališta (u blizini DG Sport Prelog) - Zračna luka Pribislavec – uređenje piste i hangara za sportske zrakoplove i padobranstvo - Privatni investitor/Općina Belica – unapređenje kvalitete karting centra u prvi e karting-moto centar u ovom dijelu Europe			

Tranzitni turizam					
Tranzit					
Ciljni potrošački segmenti	Putnici u cestovnom prometu na proputovanju				
Primarna tržišta	PL, HU, CZ, SL, RU, NL, D, A, baltičke zemlje				
Ključni atraktori	Obiteljski smještaji, Hoteli: Park i Castellum Čakovec, Pansioni: Mamica i Golf				
Pozicioniranje Međimurja	Prva/zadnja destinacija u Hrvatskoj ... Vrijedi stati i vidjeti ... (... glavne atrakcije, npr. Čakovec, Regionalni park Mura-Drava) ili putovati slikovitim cestama (... kroz Međimurje) , Sjeverna vrata Hrvatske				
Karakteristike	Tercijarni	Sezonski	Izletnički	Spremno	Dostupno
Faktori uspjeha	Dobra prometna povezanost s udaljenim destinacijama Kvalitetna komunikacija na portalima i revijama za automobiliste ciljanih zemalja Kvalitetna cestovna signalizacija i pozicioniranje na aplikacijama za navigaciju Dostupnost i kvalitetna organizacija rada turističko informacijskih centara Prilagođena pateća ugostiteljska i neugostiteljska ponuda.				
Razvojne aktivnosti	- Uključiti informacije o kratkim stankama ili o paralelnim slikovitim cestama na Internet stranice TZMŽ, HTZ i autoklubova u HR, SLO, HU, A, SK, CZ, PL (što treba vidjeti, autentična ugostiteljska ponuda) – ciljano oglašavanje i PR				
Nove investicije	- Privatni investitor- Izgradnja kampa/odmorišta na Graničnom prijelazu Goričan - Privatni invstitor-uređenje shopping/zabavno-termatskog parka na GP Goričan s ugostiteljskom ponudom - Grad prelog - Reguliranje „kampa“ na lokalitetu Marina Prelog				

5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24) definirana je izrada obveznih i specifičnih pokazatelja te njihova metodologija izračuna. Do uspostave integriranog informacijskog sustava turizma pri Ministarstvu turizma i sporta podaci o izračunatim vrijednostima obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja objavljujati će se na web stranicama Turističke zajednice Međimurske županije www.tzm.hr.

Tablica 13 Pregled obveznih pokazatelja održivosti destinacije

RB.	Pokazatelji	Metodologija izračuna pokazatelja	REZULTATI 2024.g.
1	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	$(\text{Ukupan broj noćenja u vrhu sezone} \div \text{Broj stalnih stanovnika}) \times 100$	34,87
2	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	Postotak stanovnika koji izražavaju zadovoljstvo turizmom (prema anketi)	80%
3	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Postotak gostiju koji daju pozitivne ocjene destinaciji (anketno istraživanje)	79%
4	Udio atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom	$(\text{Broj pristupačnih atrakcija} \div \text{Ukupan broj atrakcija}) \times 100$	32%
5	Broj organiziranih turističkih ambulanti	Apsolutna brojka - broj aktivnih ambulanti tijekom sezone	1
6	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku	$(\text{Potrošnja vode turista} \div \text{broj noćenja}) \div (\text{Potrošnja vode stalnih stanovnika} \div \text{broj stanovnika})$	3,96
7	Omjer količine komunalnog otpada po turističkom noćenju u odnosu na otpad po stanovniku	$(\text{Otpad od turista} \div \text{broj noćenja}) \div (\text{Otpad od stanovnika} \div \text{broj stanovnika})$	1,017
8	Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije	$(\text{Površina zaštićenih područja} \div \text{Ukupna površina destinacije}) \times 100$	39%

9	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju po stanovniku	$(\text{Potrošnja energije turista} \div \text{broj noćenja}) \div (\text{Potrošnja energije stanovnika} \div \text{broj stanovnika})$	7,59
10	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Da/Ne (kvalitativni pokazatelj – postoji li sustav s definiranim procedurama)	DA
11	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	Apsolutna brojka - broj dolazaka u mjesecu s najviše dolazaka	13.825
12	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	$\text{Ukupan broj noćenja} \div \text{Ukupan broj dolazaka}$	2,23
13	Broj zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu	Apsolutna brojka - iz statistike ili registara zaposlenih	2.741
14	Poslovni prihod turističkog sektora 2024.g. eur	Zbroj prijavljenih prihoda (prema PDV-u i porezu na dobit)	68.429.019
15	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Apsolutna brojka – broj atrakcija koje su službeno identificirane i kategorizirane	171
16	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom	Postotak aktivnosti koje su započete ili završene u odnosu na ukupan broj planiranih	-
17	Broj ostvarenih noćenja po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS	$\text{Ukupan broj noćenja} \div \text{Površina izgrađenog građevinskog područja (u ha)}$	24,02

Pojašnjenje rezultata izračunatih pokazatelja

1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika - u vrhu turističke sezone (kolovoz 2024.g.) iznosio je **34,87 noćenja na 100 stanovnika**. Prema Europskom sustavu pokazatelja za turizam (ETIS) to je **zdrava razina** opterećenja. Prema GSTC okvirima ova **razina opterećenja omogućuje balansirani razvoj turizma uz očuvanje kvalitete života**. Međimurje ima prostora za povećanje noćenja bez narušavanja održivosti, ali uz uvjet: ravnomjerne prostorne distribucije, jačanja kapaciteta komunalne infrastrukture, očuvanja lokalnog identiteta i okoliša.

2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom - ukupno se **80%** ispitanika iz lokalne zajednice izjasnilo se da je **zadovoljno razvojem** turizma u Međimurskoj županiji. Anketu je srpnju 2023. godine provela agencija Handal na ukupno 100 ispitanika od kojih 79% osobno

ili u užoj obitelji ne ostvaruju prihode od turizma. Istovjetna anketa provedena je 2019.g. kada se 78% ispitanika izjasnilo zadovoljnim, te 2021. godine kada je prosječna razina zadovoljstva iznosila 78,80%. Prema GSTC kriteriju B3 – Lokalna kvaliteta života i zadovoljstvo zajednice navedeni pokazatelji znače: **široku društvenu prihvaćenost turizma**. Zaključak prema GSTC: kriterij B3 ispunjen. **Turizam je percipiran kao kompatibilan sa životom lokalne zajednice, čak i među onima koji nemaju izravne koristi.**

3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji - ukupno **79%** ispitanika/turista **visok stupanj zadovoljstva destinacijom**. Više od 75 % elemenata ima ocjenu iznad 70 %, a nijedan ne pada ispod 50 %. Veliku ili vrlo veliku vjerojatnost da će destinaciju preporučiti drugima izrazilo je **93,5%** ispitanika. Ocjene se na skali od 1 do 7, prosječne ocjene svih elemenata variraju od 5,7 do 6,6, što je vrlo visok rejting za turističku destinaciju. Najviše ocjene odnose se na: Osobnu sigurnost (6,6) , Prirodne i pejzažne ljepote (6,5), Atmosferu i uređenost mjesta (6,5), Ekološku očuvanost (6,5), Gostoljubivost (6,4). Prosječna ocjena zadovoljstva turista pokazuje visoku usklađenost destinacije s GSTC standardima kvalitete, iskustva i održivosti. Istraživanje je proveo Institut za turizam Zagreb u sklopu TOMAS istraživanja 2022/23. Istovjetno istraživanje provedeno 2019. godine pokazalo je zadovoljstvo 76% ispitanika, što govori da je zabilježen napredak u razvoju kvalitete turističke ponude.

4. Udio atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom - **32%** atrakcija koje su spremne za turističko tržište su dostupne za posjećivanje osobama s invaliditetom (OSI), dok je još 23% je djelomično dostupno. Prema UNWTO, European Disability Forum, i GSTC smjernicama, najmanje 50% glavnih turističkih atrakcija i usluga treba biti fizički i informacijski pristupačno kako bi se postigla osnovna razina inkluzivnosti. Ovaj podatak ukazuje **na potrebu izrade Plana za povećanje dostupnosti te veća ulaganja u fizičku infrastrukturu i edukaciju dionika**. Podatak o dostupnosti je dobiven kroz valorizaciju resursno-atrakcijske osnove provedene u lipnju 2025.g. U valorizaciju su uključeni fizički lokaliteti te materijalna i nematerijalna dobra, a nisu obuhvaćeni svi ugostiteljski objekti tipa restorani i smještajni objekti tipa obiteljski smještaj.

5. Broj organiziranih turističkih ambulanti – na području Međimurske županije djeluje **jedna** turistička ambulanta. Obzirom da u najopterećenijem mjesecu – kolovozu broj gostiju ne prelazi 14.000, te da iskustva razvijenih turističkih destinacija (Istra, Kvarner) pokazuju da je dovoljna jedna ambulanta na 20-30 tisuća gostiju ovaj **broj ambulanti trenutno zadovoljava potrebe destinacije**.

6. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku – iznosi **3,96** što znači da turisti troše gotovo četiri puta veću količinu vode od domicilnog stanovništva. Ovaj pokazatelj je nepovoljan u odnosu GSTC i ETIS koji govore da je:

< 2,0 održivo – destinacija koristi resurse učinkovito i odgovorno.

2,0 – 3,0 prihvatljivo – dobičajena razina u dobro upravljanim destinacijama.

3,0 – 4,0 povišeni rizik – potrebne su mjere za poboljšanje učinkovitosti.

> 4,0 neodrživo – visok pritisak na vodne resurse; potrebne intervencije.

Kada u obzir uzmemo činjenicu da Terme Sv. Martin čine preko 60% svih noćenja u destinaciji tada je ovaj omjer očekivan jer wellness resorti imaju po prirodi visoku potrošnju vode (500–800 litara/noćenju) je uobičajena i prihvatljiva ako je upravljanje učinkovito. S obzirom da Terme posjeduju EU Ecolabel certifikat, Green Key certifikat i Good Travel Seal certifikat smatramo da se radi o iznadprosječno učinkovitom upravljanju

Zaključak: Omjer 3,96 je na granici održivosti, ali u destinaciji u kojoj 60 % noćenja čini wellness resort s certifikatima održivosti – to je opravdan rezultat, pod uvjetom da se ostatak sustava ponaša racionalno. **Vodoopskrbni sustav Međimurske županije nije pod značajnim pritiskom turizma ali su potrebne mjere za učinkovito upravljanje.**

7. Omjer količine komunalnog otpada po turističkom noćenju u odnosu na otpad po stanovniku – iznosi **1,017** što znači da je blizu optimalnom te da turizam nije pretjerano opterećenje za sustav otpada u destinaciji – ali i da postoji prostor za unaprjeđenje kroz prevenciju i bolju separaciju, u skladu s GSTC kriterijem C2 i ETIS indikatorom C.2.1. **Zaključak :** Nema značajnog povećanja ukupne količine otpada uzrokovanog turizmom.

8. Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije - 39% Međimurske županije obuhvaćeno je zaštićenim i ekološki značajnim područjima. Ovaj postotak prema GSTC i UNWTO smjernicama daleko premašuje globalni prosjek i ukazuje na: **visoku razinu očuvanja prirode, postojanje i primjenu konzervacijskih mjera, potencijal za razvoj održivih oblika turizma.**

9. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju po stanovniku – iznosi **7,59** što znači da turisti troše sedam i pola puta više električne energije po noćenju od domicilnog stanovništva. Ovakav pokazatelj bio bi alarmantan bez dublje analize, a ona prema GSTC i ETIS standardima govori da prosjek potrošnje u europskim wellness hotelima iznosi 30–70 kWh/noćenju u odnosu na 10–20 kWh u klasičnim hotelima. U tom svjetlu, omjer 7,59 je očekivan – ali mora biti kontroliran.

Zaključak: omjer 7,59 nije sam po sebi negativan, jer proizlazi iz strukture turizma (46 % wellness) i ovaj segment je certificiran prema najvišim međunarodnim ekološkim standardima. Destinacija mora:

- aktivno kompenzirati ostatkom sektora (npr. privatni smještaj s nižom potrošnjom).
- praćenje po tipu smještaja je ključno
- komunikacija rezultata prema javnosti i dionicima mora uključivati kontekst – npr. “visoka potrošnja, ali uz primjenu najboljih dostupnih praksi”.

Energetski sustav Međimurske županije nije pod značajnim pritiskom uzrokovnim turističkim sektorom.

10. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika- sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika u Međimurskoj županiji formalno je uspostavljen kroz Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama koji je donosen 2016.g. Program je ažuriran 2021.g.

unutar šireg dokumenta “**Program zaštite okoliša Međimurske županije za razdoblje 2022.–2025.**” te identificira sve pritiske i rizike te predlaže provedbene mjere za poboljšanje stanja.

11. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem - mjesec s najvećim opterećenje je 2024. godine bio je kolovoz s zabilježenih **13.825** dolazaka odnosno gostiju. U Srpnju i kolovozu ostvari se ukupno 36% svih dolazaka i noćenja. **Sezonalnost nije izražajna**, ali je prisutna i zahtijeva proaktivno upravljanje kako bi se zadovoljio kriterij B2 GSTC-a. Potrebno je sustavno produžiti sezonu kroz inovativne sadržaje izvan ljeta i time povećati održivost destinacije.

12. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji Međimurska županija - iznosila je **2,23** noći. Prema DZS prosječna duljina boravka u 2024. za Republiku Hrvatsku bila je 4,6 noćenja po dolasku, dok je u kontinentalnim detinacijama iznosila 1,92, a u sedam županija klastera sjeverne Hrvatske 2,14 dana. Susjedna slovenska regija Prekmurje ima prosječnu duljinu boravka 3,13 dana. Međimurska županija se pozicionira iznadprosječno unutar kontinentalne i sjeverne Hrvatske, ali ima značajan razvojni potencijal u povećanju duljine boravka kroz unapređenje i povezivanje ponude u skladu s GSTC načelima održivog i iskustvenog turizma.

13. Broj zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu - ukupan broj zaposlenih u turizmu Međimurja 31.12.2024. godine prema Gosišnjaku HZZO iznosio je **2.741** što je činilo **6,15 %** od ukupno zaposlenih u županiji. Zaposlenost u turizmu u Međimurju ukazuje na **značajan, ali još uvijek razvojni potencijal** turističkog sektora. Usporedivo s drugim kontinentalnim destinacijama, županija pokazuje iznadprosječne rezultate (osim Zagreba i Krapinsko-zagorske), što sugerira da Međimurje nadmašuje svoju regiju po turističkoj zapošljivosti.

14. Poslovni prihod turističkog sektora - poslovni prihodi sektora za 2024. godinu iznosili su **68.429.019 eura** i činili su ok 2% od poslovnih prihoda u MŽ. U 2023.g. ostvareno je 57.893.556 eura prihoda te je vidljivo da je u 2024. godini prihod **porastao za 18% u odnosu na prethodnu godinu**. Podaci govore da je turizam u Međimurskoj županiji još uvijek sekundarni sektor te da ima značajan potencijal za rast bez narušavanja održivosti unutar ukupne strukture gospodarstva.

15. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija - u registar resursno-atraksijske osnove MŽ upisano je **171** atrakcija (+ 21 lokalitet/objekt ima status resursa koji nisu tržišno spremni). Broj atrakcija na tisuću stanovnika iznosi 1,71 a broj atrakcija na 10 km² iznosi 2,28. Ova gustoća atrakcija ukazuje na **visoku koncentraciju turističkih točaka** u maloj destinaciji, što je izuzetno pogodno za tematske rute, itinerere i lokalni razvoj turizma.

16. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom - obzirom da se Plan upravljanja prvi puta izrađuje za 2025. godine ne postoje podaci o implementaciji PUD odnosno **nije moguće izračunati**. Činjenica da je Međimurje 2023.g. prošlo sustav evaluacije za nagradu Green Destination, a 2025. godidne prolazi sustav recertifikacije govori o tome

da je stupanj održivosti na visokoj razini i usporedivo s najboljim regijama u svijetu.

17. Broj ostvarenih noćenja po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS - broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini u 2024. godini iznosio je **24,02 noćenja/ha**. Navedena vrijednost je **niska i održiva** te je u potpunosti u skladu s GSTC principima za ravnotežu između turizma i korištenja prostora. Istovremeno, postoji značajan potencijal za razvoj bez potrebe za prostornim širenjem.

Komentar stanja održivosti destinacije

Međimurska županija pokazuje visok stupanj usklađenosti s GSTC standardima održivosti turizma. Broj noćenja po 100 stanovnika u sezonskom vrhuncu (34,87) ukazuje na ravnotežu razvoja i kvalitete života, dok visoko zadovoljstvo lokalnog stanovništva (80 %) i turista (79 %) potvrđuje društvenu prihvaćenost i kvalitetu ponude. Posebno se ističu elementi poput sigurnosti, ljepote krajolika i gostoljubivosti.

Visoka razina očuvanosti prostora potvrđena je s 39 % zaštićenih područja, što nadmašuje međunarodne standarde. Niska gustoća noćenja po hektaru (24,02) i uravnotežena sezonalnost dodatno potvrđuju održivost. Gospodarski pokazatelji (rast prihoda od 18 %, 6,15 % zaposlenih u turizmu) govore o zdravom, ali još neeksploatiranom sektoru s potencijalom za održiv rast.

S druge strane, izazovi se očituju u visokoj potrošnji resursa – omjer potrošnje vode (3,92) i energije (7,59) ukazuje na povišeni pritisak, ali uz olakšavajuću okolnost da čak 46 % noćenja ostvaruje wellness resort s međunarodnim ekološkim certifikatima. Sustav otpada i infrastruktura nisu pod prekomjernim opterećenjem (omjer otpada 1,017), a pristupačnost atrakcija za OSI još je ispod preporučenih 50 % (trenutno 32 %).

Destinacija se odlikuje visokom gustoćom atrakcija, čime se omogućuje lokalni razvoj i tematski turizam. Duljina boravka od 2,23 noći iznad je prosjeka kontinentalne i sjeverne RH, ali ispod potencijala. Uspostavljen je sustav prilagodbe klimatskim promjenama.

Zaključno, Međimurje je primjer održive kontinentalne destinacije s visokim standardima društvene, okolišne i prostorne održivosti. Ključni prioriteti ostaju daljnje upravljanje potrošnjom resursa, jačanje pristupačnosti i strateško upravljanje razvojem.

6. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

6.1. SWOT ANALIZA

SWOT analiza provedena je na radionici koja je obuhvatila dionike iz svih sektora i građana pojedinaca koji su direktno ili indirektno zainteresirani za razvoj održivog turizma u Međimurskoj županiji. Dionici su kvalitetno identificirali i strukturirali sva područja te iskazane snage, slabosti, prilike i prijetnje pružaju jasan uvid u stanje destinacije.

SNAGE	SLABOSTI
- Lijep kultiviran i uređen krajolik - Očuvana bioraznolikost - Blizina velikih emitivnih tržišta - Komunalna infrastruktura - Visoka prometna dostupnost - Odgovorno upravljanje okolišem - Razvijen o malo i srednje gospodarstvo - Pozitivno poduzetničko okruženje - Racionalna organizacija uprave - Aktivne udruge civilnog društva - Visoka koncentracija i blizina sadržaja - UNESCO štićen prirodni riječni krajolik - UNESCO međimurska popevka - Očuvana autentična gastronomija - Očuvano nasljeđe R. Steinera - Kvalitetne mreže biciklističkih staza i umreženost s međunarodnim rutama - Kvalitetna Međimurska vinska cesta - Kvalitetna wellness ponuda - Kvalitetna i mnogobrojna sportska infrastruktura - Kvalitetna usluga u smještajnim objektima - Turizam prihvaćen kao strateško usmjerenje - Konkurentno pozicioniranje vodećih smještajnih objekata (zdravlje, sport) - Razvijena suvremena turistička promocija - Izražena sposobnost korištenja EU fondova - Međimurje je GreenDestination - Kvalitetan rejting destinacije u Hrvatskoj - Obrazovne institucije: MEV; SŠP, ETŠ;POU - Pješačke staze – Camino Međimurje - Uspješna prekogranična suradnja HU/SI - Kvalitetni zaposlenici u sustavu TZ-a - Stabilan rast gospodarstva MŽ - Interpretacijski centri - Inovativnost i inovacije	- Loša starosna struktura stanovništva - Nedostatak domaće radne snage - Niske plaće u turizmu - Stari i nedovoljno educirani poduzetnici u poljoprivredi - Zagađenost dijela tla zbog intenzivne poljoprivrede - Smanjivanje poljoprivredne proizvodnje - Nema distributera ekoloških poljoprivrednih proizvoda i namirnica - Nema dovoljnih kapaciteta za finalizaciju ekoloških i biodinamičkih proizvoda - Nedovoljan javni prijevoz unutar županije po broju linija i frekvenciji - Loša željeznička povezanost s Zagrebom i okolnim urbanim centrima - Ne provodi se strategija intermodalnog prometa za Međimursku županiju - Ne postoje snažne turističke atrakcije marko regionalnog i globalnog značaja - Nedovoljno iskorištena jezera HE Varaždin i Dubrava - Premalo glampova po vrsti i kapacitetu - Premala dostupnost za OSI na atrakcije - Intenzivno propadanje ruralne graditeljske baštine - Nema većih kapitalnih ulaganja u turističke proizvode - Nedovoljni budžeti LTZ-a - Premala ulaganja komercijalnih srednjih i malih ponuditelja usluga u promociju - Nedostatan sustav praćenja zagađenja voda, zraka, svjetlosnog zagađenja, zagađenja bukom - Nepostojanje jake incoming (DMC - Nedovoljna prepoznatljivost na inozemnim tržištima - Lokalnih proizvoda nema u trgov. Centrim

- Autohtona hrana/krumpir - Dobar turistički image i rejtinga Međimurja - Poticaji za izgradnju bio bazena - Poticaji za ekološku i biodinamičku poljoprivredu	- Rad na crno - Nedovoljan broj smještaja 4 i 5* - Premalo javno dostupnih česmi s vodom - Loša komunikacija JLS s privatnicima - Preslaba podrška javnog sektora privatnim poduzetnicima - Nema osobe odgovorne za zaštitu resursa - Obrazovne institucije preslabo povezane s turističkim poduzećima - Nedovoljno kvalitetna ulaganja u infrastrukturu - Neumjerenost u zapošljavanju strane radne snage na uštrb lokalnih ljudi - Pretjerana urbanizacija - Neostatak kulture volontiranja - Gubitak krajobrazne prepoznatljivosti - pogotovo ubog izgradnja ravnih krovova - Ispuštanje zagađene vode iz malih privatnih bazena - Nedovoljna kadrovska i financijska snaga JLS-a za razvoj većih destinac. investicija - Neiskorišten potencijal međimurske glazbene baštine - Neiskorištena romska kulturna baština - Previše muzeja - „umrtvljivanje baštine
PRILIKE	PRIJETNJE
Suvremeni tržišni trendovi u turizmu (zdravlje, okoliš, lokalna autentičnost) Gospodarska razvijenost i rast šire regije (sjeverna Hrvatska, Prekmurje, Balaton,, Štajerska) Raspoloživi izvori financiranja iz fondova EU Potruga turista za novim “skrivenim” destinacijama Rast potražnje za ekološkim i biodinamičkim proizvodima Porast obrazovanja i digitalna pismenost mladih generacija Mistika neistažene destinacije Rast potražnje za obnovljivim izvorima energije u turizmu	- Daljnji odljev radne snage zbog boljih plaća u marko regiji - Gubitak kulturnog identiteta zbog utjecaja globalnih društvenih mreža - Nezainteresiranost mladih za preuzimanje tradicionalnih običaja, znanja i vještina - Visoka razina konkurencije u okruženju - Ostanak u sjeni percepcije Hrvatske na inozemnom tržištu kao jeftinije ljetne destinacije 'sunca i mora' - Niža kupovna moć i niži interes domaćeg stanovništva za kontinentalnim destinacijama - Nepoticajan institucionalni okvir RH za velike privatne investicije u kontinentalni turizam - Komplicirana zakonska i administrativna regulativa u Hrvatskoj - Nelegalne migracije – granično područje - Smanjen priljev sredstava iz EU fondova - Invazivne strane vrste - Klimatski ekstremi - Nova pandemija ili slične globalni negativni događaji (Ukrajina)

Snage (S): Temelj za konkurentnu i otpornu destinaciju

Međimurje se profilira kao kontinentalna destinacija s naglaskom na održivost, kvalitetu života i očuvanje lokalnih vrijednosti. Regija posjeduje visoko valorizirana prirodna i kulturna dobra, uključujući UNESCO zaštićene krajolike i nematerijalnu baštinu. Podržano razvijenom prometnom i komunalnom infrastrukturom, racionalnim upravljanjem prostorom te jasnim strateškim opredjeljenjem lokalne uprave, Međimurje zadovoljava GSTC kriterije održivosti (D1, D2, C1–C4). Ističe se kvaliteta biciklističke i sportske infrastrukture, enogastronomska ponuda, wellness centri, interpretacijski centri i profesionalna promocija. Suradnja javnog, privatnog i civilnog sektora te iskustvo u korištenju EU fondova dodatno osnažuju destinacijski menadžment (A1–A4, A6). Snaga destinacije leži i u kompaktnosti, diversifikaciji ponude i pozitivnoj percepciji održivosti

Slabosti (W): Ograničenja za uravnotežen razvoj

Demografski pad, manjak radne snage i niske plaće u turizmu negativno utječu na sektor (B1, B6). Loša željeznička povezanost, izostanak intermodalne strategije te slaba pristupačnost atrakcija za OSI smanjuju mobilnost i inkluzivnost (A5, B8). Nedovoljna valorizacija ekološke i biodinamičke proizvodnje, slab sustav okolišnog monitoringa i ograničeni kapaciteti LTZ-a ukazuju na potrebu za boljim upravljanjem resursima (B2, D2, D4). Postoje i izazovi u komunikaciji javnog i privatnog sektora, nedostatak kapitalnih ulaganja, smanjena tržišna vidljivost i slabije povezivanje obrazovanja i turizma.

Prilike (O): Potencijal za pametni rast

Globalni trendovi favoriziraju održive, autentične i zelene destinacije. Međimurje ima temelj za razvoj proizvoda temeljenih na zdravlju, prirodi i lokalnoj kulturi. EU fondovi i nacionalni poticaji otvaraju mogućnosti za bio-bazene, agroturizam i inovativne modele poslovanja (A10, D3). Digitalna transformacija i porast interesa za volonturizam i edukacijski turizam predstavljaju dodatne vektore rasta. Usklađivanjem promocije i razvoja destinacija s GSTC standardima, moguće je dugoročno pozicioniranje Međimurja kao relevantne, odgovorne i cjelogodišnje destinacije.

Prijetnje (T): Rizici za održivost i otpornost

Odljev mladih, gubitak tradicijskih znanja i erozija kulturnog identiteta ugrožavaju očuvanje nematerijalne baštine (B1, C3). Rizici prostorne degradacije, neprimjerene urbanizacije i zagađenja ugrožavaju integritet krajolika (D1, D4). Slaba međunarodna prepoznatljivost, administrativne prepreke i nepoticažno investicijsko okruženje ograničavaju konkurentnost. Sustavno upravljanje rizicima i jačanje institucionalnih kapaciteta ključno je za dugoročnu otpornost destinacije u skladu s GSTC metodologijom

6.2. Opća načela turizma Međimurja

U nastavku su definirana opća načela i strateške smjernice razvoja turizma Međimurja, temeljena na GSTC standardima za destinacije.

1. Holističko upravljanje destinacijom

Turizam mora biti strateški vođen, s jasno definiranim nadležnostima, odgovornostima i međusektorskom suradnjom. Uključivanje svih dionika — javnog sektora, gospodarstva, lokalne zajednice i civilnog društva — osigurava legitimnost i učinkovitost. Odluke moraju biti temeljene na podacima, u skladu s dugoročnim ciljevima održivog razvoja. Upravljanje uključuje i transparentnost, financijsku odgovornost te redovito praćenje učinaka turizma na prostor, okoliš i zajednicu.

2. Zaštita prirodne i kulturne baštine

Svi oblici razvoja i aktivnosti u turizmu moraju poštovati i doprinositi očuvanju prirodnih vrijednosti, krajolika, bioraznolikosti i kulturnih dobara. Ključna je usklađenost s ekološkim standardima i planovima zaštite okoliša. Kulturna baština mora biti uključena u turističke proizvode kroz interpretaciju, edukaciju i uključivanje lokalnog stanovništva, bez komercijalizacije ili gubitka autentičnosti. Održivo korištenje resursa važno je za očuvanje identiteta regije.

3. Društvena uključenost i lokalna korist

Turizam mora doprinositi dobrobiti lokalne zajednice – kroz nova radna mjesta, očuvanje kulturnih vrijednosti, jačanje lokalne ekonomije i osjećaja identiteta. Lokalno stanovništvo mora imati glas u planiranju i korist od turističkog razvoja. Posebna pažnja daje se uključivanju ranjivih skupina, ravnopravnosti spolova i dostupnosti za osobe s invaliditetom. Turizam se mora razvijati u funkciji ljudi, a ne na njihov račun.

4. Održivost resursa i klimatska otpornost

Razvoj turizma mora poštovati granice nosivosti prostora, prirodne kapacitete i dugoročnu zaštitu resursa. Potrebno je poticati energetske učinkovitost, kružno gospodarstvo, korištenje obnovljivih izvora energije te smanjenje emisija i otpada. Turistički subjekti i infrastruktura moraju biti otporni na klimatske promjene te pridonositi njihovom ublažavanju. Odgovorno upravljanje vodom, energijom, tlom i zrakom mora postati standard.

5. Transparentnost, praćenje i stalno poboljšanje

Održivost nije statično stanje, već proces koji se kontinuirano unapređuje. Neophodno je uvesti jasne pokazatelje (indikatore) održivosti, redovito pratiti rezultate i javno ih komunicirati dionicima i zajednici. Praćenje mora uključivati i analizu učinaka turizma na okoliš, gospodarstvo i društvo. Na temelju rezultata donose se prilagodbe, a sustav se usklađuje sa standardima poput GSTC-a, ETIS-a i nacionalnih smjernica.

6.3. Strateški smjer i prioriteti

Oblikovanje strateškog pravca temelji se na:

- dubokoj analizi snaga i slabosti,
- identificiranju neiskorištenih potencijala,
- razvoju ciljanih i održivih proizvoda,
- ciljanju tržišta koja cijene kvalitetu, autentičnost i održivost,
- jačanju kapaciteta svih dionika uključenih u turizam.

1. Obrazovanje i jačanje kapaciteta dionika

Identificirani problemi: Međimurje se suočava s nizom izazova u razvoju ljudskih resursa u turizmu. Demografski pad i iseljavanje mladih smanjuju dostupnost radne snage, dok odljev kvalificiranog kadra u inozemstvo osiromašuje lokalni sektor baš kada se želi unaprijediti kvaliteta ponude. Istovremeno, postoji manjak specijaliziranih profila poput vodiča, sommeliera i wellness terapeuta, a niska atraktivnost fizički zahtjevnih poslova dodatno otežava zapošljavanje. Turistički sektor je ranjiv i na vanjske šokove, poput pandemije ili klimatskih promjena, što stvara nesigurnost u planiranju.

Strateški smjer: Kao odgovor, strateški smjer uključuje razvoj sustava edukacije usmjerenog na povećanje broja nositelja baštinskih vrijednosti, jačanje kompetencija u održivosti i digitalizaciji, te uključivanje žena, mladih i ranjivih skupina u turizam.

2. Ravnoteža volumena i vrijednosti turizma

- Uvid iz analize: Međimurje ima visoko ocijenjen smještaj (TOMAS 6,1/ 7,), ali kratko zadržavanje posjetitelja (2,26 dana) u odnosu na konkurentske destinacije u Sloveniji i Hrvatskoj te potrošnju po osobi (146,00 eura) koja je najviša u RH ali značajno niža nego u benchmarking destinacijama u Sloveniji i Austriji.
- Prioritet: povećanje potrošnje kroz dodanu vrijednost (premium eno-gastro, personalizirane ture, butik-smještaj).

3. Tržišna orijentacija i diferencijacija

- Postojeća tržišta: domaći posjetitelji, regija (Slovenija, Njemačka, Austrija).
- Trendovi: rastući interes za održive, autentične i prirodom vođene destinacije.
- **Razvojni smjer:** pozicioniranje Međimurja kao „zelenog odmorišta“ s fokusom na zdravlje, lokalnu kulturu i boravak na otvorenom.

4. Neiskorištene posebnosti i atrakcije

- Primjeri: arheološki lokaliteti u Goričanu, objekt majura u Štrukovcu, tradicijske vještine (zlatarenje, pletenje cekara, čipkarstvo), sakralna baština u ruralnim dijelovima.
- Strateški pravac: jača interpretacija, digitalna valorizacija (AR/VR), tematske rute (povijesne, kulturne, vinske).

5. Razvoj novih usluga i sadržaja za posjetitelje

- Planirano: razvoj zelenog „komfornog“ i glamping smještaja, jačanje eno-gastro doživljaja, zdravstveno-turističkih i edukativnih usluga.
- Povezivanje: sa slabije razvijenim područjima – poticanje disperzije turizma i revitalizacije sela.

6. Distribucije posjetitelja i prevencija sezonalnosti

- **Problemi identificirani:** nepovoljan prostorni raspored smještajnih kapaciteta i turističkih atrakcija (samo 15% u Donjem Međimurju), u ljetnim mjesecima relativno brži rast dolazaka i noćenja gostiju u odnosu na ostatak godine.
- **Strateški pravac:** daljnji razvoj cjelogodišnjih turističkih proizvoda (outdoor, eno-gastro, edukativne rute, tradicijske manifestacije izvan ljetnog perioda) i uvođenje organiziranog prijevoza hop on hop off za Donje Međimurje.

6.4. Strateški ciljevi održivog razvoja turizma Međimurske županije

CILJ 1 – Učinkovito i uključivo upravljanje turizmom i praćenje kvalitete

Uspostaviti snažan, inkluzivan i transparentan sustav upravljanja održivim turizmom temeljen na podacima, suradnji i institucionalnim kapacitetima.

CILJ 2 – Očuvanje prirodnih vrijednosti i razvoj klimatski odgovornog turizma

Sustavno upravljati okolišnim resursima i smanjiti negativne utjecaje turizma na prirodu kroz praćenje, edukaciju i zelene tehnologije.

CILJ 3 – Očuvanje i aktivacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine

Zaštititi, interpretirati i uključiti kulturnu baštinu (materijalnu i nematerijalnu) u turističke sadržaje, proizvode i obrazovne aktivnosti.

CILJ 4 – Jačanje lokalne ekonomije kroz održivi turizam

Potaknuti lokalno poduzetništvo, kratke lance opskrbe, zapošljavanje i promociju lokalnih proizvoda kroz turizam.

CILJ 5 – Razvoj održivih i inkluzivnih turističkih proizvoda

Diversificirati ponudu destinacije kroz održive, inovativne, cjelogodišnje i inkluzivne turističke proizvode.

CILJ 6 – Osnaživanje brenda održive destinacije

Pojačati će se komunikacija s tržištima i obrazovanje za sve dionike i posjetitelje, te povećati praćenje, vidljivost i izvještavanje o održivosti

6.5. Strateške mjere s provedbenim aktivnostima

Da bi se ostvario cilj 1 – Učinkovito i uključivo upravljanje turizmom provoditi će se:

Mjera 1.1 Jačanje institucionalnih kapaciteta

Svrha: osigurati učinkovito, stručno i transparentno upravljanje održivim razvojem turizma kroz jačanje kapaciteta destinacijskih institucija, poboljšanje međusektorske suradnje, pristup relevantnim podacima i alatima te uključivanje dionika u donošenje odluka.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Osigurati odgovarajuće vremenske i druge resurse za nesmetan rad Koordinatora za održivost	TZM	svake godine	Povećanje broja specijaliziranih stručnjaka za 1
Osnažiti sustav turističkih zajednica - poticati osnivanje novih TZ područja - kadrovsko i materijalno osnaživati postojeće LTZ	JLS/TZM,	Svake godine	2 nova TZP, porast budžeta LTZ za 20% godišnje
Održavati sastanke Regionalne koordinacije za održivi turizam - međusektorskog tima za upravljanje turizmom – min. 2 godišnje	TZM / MŽ, JLS, REDEA, LTZ	svake godine	12 sjednica, zapisnici
Organizirati edukacije za RK tim i koordinate – min. 1 godišnje	TZM / vanjski stručnjaci	svake godine	5 novo osposobljenih članova RK
Uspostaviti edukativno-istraživački centar „Laboratorij održivog turizma“	TZM/vanjski stručnjaci	2026-2027.	1 multimedijalni/virtualni labos
Ažurirati i objaviti digitalni registar turističkih resursa/atrakcija	TZM/LTZ	kontinuirano	Ažurirana 1 online baza

Mjera 1.2. Sudjelovanje dionika i planiranje

Svrha je osigurati inkluzivno, transparentno i koordinirano planiranje razvoja turizma u skladu s GSTC standardima, kroz aktivno uključivanje svih relevantnih dionika – javnog, privatnog i civilnog sektora – u procese savjetovanja, odlučivanja i izradu strateških i operativnih dokumenata destinacije.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Održavati godišnje konzultacije s dionicima	TZM /LTZ, dionici	svake godine	6 konzultacija, 100 sudionika
Ažurirati Plan upravljanja destinacijom MŽ	TZM/ MŽ	2028.	Dokument objavljen
Donositi godišnji plan održivog turizma u konzultaciji s dionicima	TZM / RK	svake godine	6 planova
Izraditi Operativne planove razvoja: socijalnog i inkluzivnog turizma, gastro turizma, duhovnog turizma, jahačkog turizma, kulturnog turizma - Međimurske popevke Revidirati: - Razvoj cikloturizma MŽ do 2020. - Operativni plan razvoja pješačkog	TZM/ vanjski stručnjaci, LTZ, udruga vinara HC, Udruga ugostitelja, turistički sektor	2025. 2027. 2028.	Izrađena 5 nova OP t. proizvoda, 4 „osvježena“ Sektorska plana

turizma - Operativni marketing plan MVC 2022-2027. - Operativni plan razvoja Ekomuzeja M.			
Objavljivati sve odluke i nacрте na webu tzm.hr	TZMŽ/ LTZ	kontinuirano	min 10 objava

Mjera 1.3. Praćenje i evaluacija održivosti

Svrha: uspostaviti sustavan i kontinuiran okvir za praćenje, analizu i javno izvještavanje o učincima turizma na okoliš, društvo i gospodarstvo destinacije, temeljen na jasno definiranim pokazateljima održivosti, s ciljem informiranog odlučivanja i stalnog unaprjeđenja politika i praksi.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Sustavno pratiti broj dolazaka, boravaka i profila turista	Sustavi e-Visitor/ TZM/LTZ	kontinuirano	6 godišnjih izvješća
Provoditi anketiranje zadovoljstva posjetitelja i lokalne zajednice- svake 2 godine	TZM / turistički info centri	2025. 2027. 2029.	Porast za 10%
Provoditi interne i eksterne evaluacije - Green Destinationi GTS recertifikacije	TZM/ vanjski ocjenjivači	2027. 2029.	2 GD recertifikata
Objavljivati Izvješće o održivosti svake 2 godine	TZM	2025., 2027., 2029.	3 izvješća

Mjera 1.4. Upravljanje nosivim kapacitetom i ponašanjem turista

Svrha: očuvati kvalitetu života lokalne zajednice, prirodnih i kulturnih resursa te iskustvo posjetitelja, kroz praćenje i upravljanje intenzitetom korištenja prostora, usmjeravanje turističkih tokova i ponašanja, te primjenu mehanizama za prevenciju negativnih učinaka prekomjernog turizma.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Izraditi studiju nosivog kapaciteta i pratiti pokazatelje za područje 6 LTZ-a	LTZ / JLS, TZM	2025. izrada, praćenje 2026-2030.	Donesen 1 studija 3 izvještaja
Izraditi pravila i vodiče ponašanja za osjetljive lokacije	LTZ/CZP, udruga vodiča	2025.–2026.	Izrađen 1 vodič

Mjera 1.5. Unapređivanje standarda etičnog i odgovornog upravljanja destinacijom

Svrha je osigurati transparentno, odgovorno i etično upravljanje turizmom u skladu s načelima održivosti i međunarodno priznatim standardima, kroz jačanje integriteta institucija, usvajanje kodeksa ponašanja, uključivanje javnosti te uspostavu mehanizama za praćenje, procjenu i postupanje u slučaju nepravilnosti.

Naziv aktivnosti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Redovito ažurirati sustav za zaprimanje i	TZ, LTZ	kontinuirano	Funkcionalan

obradu pritužbi			mehanizam
Provoditi održive „zelene“ kriterije u nabavi i financiranju, ažurirati etički kodeks za rad TZ-a	TZM, LTZ	kontinuirano	50% natječaja s zelenim kriterijima

Radi ispunjenja **cilja 2 – Očuvanje prirodnih vrijednosti i razvoj klimatski odgovornog turizma** provoditi će se:

Mjera 2.1: Komunikacija i edukacija za očuvanje prirode

Svrha: jačati svijest posjetitelja i lokalnog stanovništva o važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti Međimurja kroz ciljanu edukaciju, interpretaciju i komunikaciju koje promiču odgovorno ponašanje u prirodi te jačaju osjećaj ponosa i povezanosti s lokalnim okolišem

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Promocija i edukacija o prirodnim vrijednostima i odgovornom ponašanju - izrada digitalnih edukativnih materijala za posjetitelje - postavljanje info-tabli na osjetljivim lokacijama - organizacija radionica za vodiče i pružatelje usluga	JU Priroda/ TZM, LTZ JLS škole	kontinuirano	1.000j distribuiranih e-brošura 20 tabli, 100 sudionika radionica
Promocija kodeksa ponašanja i etičkih smjernica			1000 distribuiranih e-brošura

Mjera 2.2: Održivo upravljanje posjetiteljima u zaštićenim područjima

Svrha: osigurati očuvanje ekološke ravnoteže i prirodnih vrijednosti zaštićenih područja u Međimurju kroz planirano i odgovorno upravljanje posjetiteljima, koje uključuje praćenje posjećenosti, usmjeravanje ponašanja, edukaciju i infrastrukturu prilagođenu kapacitetima prostora i potrebama lokalne zajednice.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Promocija sezonskih i manje poznatih ruta (disperzija posjetitelja) - digitalno usmjeravanje kretanja turista (QR kodovi, interaktivne karte) - uvođenje vođenih tura s certificiranim vodičima u ekološki osjetljiva područja	JU Priroda / TZM, LTZ	2026-2027.	5000 posjetitelja na alternativnim rutama, 10 QR karata, 20 vodiča i vođenih tura
Sudjelovanje u revidiranju planova upravljanja zaštićenim područjima	JU Priroda / TZM, LTZ,	2029.	revidiran 1 plan
Provedba edukacije o dobrobiti životinja, sprečavanju traffickinga zaštićenim vrstama	škole, Lovački savez MŽ, vanjski stručnjaci	Svake godine	1000 sudionika
Uspostava destinacijskog sustava praćenja dobrobiti životinja	JU Priroda/MŽ,	2026.	1 integralni digitalni sustav

	inspekcijske službe		
--	------------------------	--	--

Mjera 2.3. održivo gospodarenje resursima

Svrha: potaknuti učinkovito i odgovorno upravljanje prirodnim resursima, posebice vodom i energijom, u turističkom sektoru Međimurja kroz edukaciju, praćenje potrošnje, primjenu pametnih tehnologija i održivih rješenja, s ciljem očuvanja okoliša, smanjenja ekološkog otiska i jačanja otpornosti destinacije na klimatske promjene.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Edukacija poduzetnika o uštedama i sustavima štednje vode, električne energije, kružnoj ekonomiji, oporabi i razvrstavanju otpada, zero waste kuhinjama	TZM/komunal na poduzeća, škole, turistički sektor	Svake godine	20 radionica, 10% manje potrošnje vode/smeća/el. energije
Edukacija organizatora evenata o metodama smanjenja buke, svjetlosnog zagađenja i drugim održivim praksama event managmenta	TZM/vanjski stručnjaci, organizatori evenata	Svake godine	6 radionica
Kampanja za smanjenje jednokratne plastike u ugostiteljstvu „Keks bez celofana“	TZM/HGK, Udruženje ugostitelja	2026 – 2028.	60 ugostiteljskih objekata koji uđu u kampanju
Promocijske kampanje u javnim medijima i online kanalima o pametnom upravljanju resursima	TZM/LTZ, MENE, HR vode, HEP	Svake godine	6 godišnjih kampanja
Program poticanja izgradnje održivih bazena „Žaba u bazenu“ - financijski poticaji za izgradnju bio bazena	MŽ/JLS	Svake godine	10 izgrađenih bio bazena

Mjere 2.4. Održiva mobilnost

Svrha: smanjiti emisije stakleničkih plinova, buku i zagađenje zraka u destinaciji kroz promicanje održivih oblika kretanja – poput pješaćenja, bicikliranja, javnog i električnog prijevoza – te kroz razvoj infrastrukture i svijesti koja potiče posjetitelje i lokalno stanovništvo na mobilnost s minimalnim utjecajem na okoliš.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Potaknuti nabavu: električnih busova za hop on hop off bus „Međimurje u pokretu“, električnih izletničkih vlaka, električnih čamaca	Autobusni prijevoznici/MŽ, JLS	2026-2030.	4e-busa, 2 e vlaka u sustavu hop on hop off
Potaknuti uspostavu e-bike sharing mreže u Međimurju	MŽ/JLS,LTZ, privatni poduzetnici	2026-2030.	100 e-bicikala integrirano u

			sharing sustav
Poboljšanje kvalitete voznih podloga na makadamskim biciklističkim rutama „CyclistWelcome Međimurje“ mreže	JLS/Županijska uprava za ceste, Hrvatske vode, LTZ, TZM	2026-2030.	60 km poboljšanih staza
Intenziviranje suradnje s Hrvatskim željeznicama radi poboljšanja uvjeta za prijevoz bicikala i uspostave redovnih izletničkih te izvanrednih tematskih kompozicija na relaciji ZG-Koprivnica-VŽ-Čakovec	MŽ/TZM, JLS	2026-2030.	Povećanje broja redovnih linija za 30% , a izvanrednih za 100%
Uređenje novih i povećanje kvalitete postojećih pješačkih staza mreže „ Kreni s cipelcugom“ , tematiziranje i interpretiranje staza	LTZ/JLS, planinarska društva,	2026-2028.	50 kilometara novih pješačkih staza
Provoditi promotivne kampanje: „ S cugom v zeleno Međimurje“ - organizacija promo paketa volonterskog turizma iz ZG i/ili Ljubljane prema MŽ „Putujmo zeleno po zelenom Međimurju“ - provedba kampanje za lokalno stanovništvo o održivom transportu	TZM/HŽ, turistički sektor, REDA, autobusni prijevoznici	Svake godine	10 kampanji

Mjera 2.5. Razvoj klimatski otporne destinacije

Svrha: povećati otpornost Međimurja na klimatske promjene kroz jačanje znanja, svijesti i spremnosti lokalne zajednice, turističkih dionika i posjetitelja za prilagodbu, prevenciju i ublažavanje klimatskih rizika, te kroz integraciju klimatske otpornosti u planiranje, infrastrukturu i svakodnevne prakse u turizmu.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Provoditi procjene klimatskih rizika i integracija u prostorno planiranje te druge sektorske planove Izraditi krajobraznu procjenu	MŽ- Zavod za prostorno planiranje/vanjski stručnjaci	2025. 2027. 2030.	3 ažuriranja 1 nova studija
Uključivanje mjera prilagodbe na klimatske promjene u nove turističke projekte	REDEA/TZM, turistički sektor	svake godine	6 novih mjera
Uređivanje centara naselja i javnih površina s ciljem ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	JLS/REDEA	svake godine	10 novo uređenih lokaliteta
Sadnja „turističke“ šume hrasta lužnjaka i uređenje parka	TZM/LTZ, JLS, JU Priroda, turistički sektor	2026-2030.	500 zasađenih stabala
Razvoj edukativnih materijala i	TZM/ udruge, škole	svake godine	6 materijala,

informativnih kampanja za građane i turiste			6 kampanja
---	--	--	------------

Da bi se ostvario **cilj 3 – Očuvanje i aktivacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine** provoditi će se:

Mjera 3.1. Očuvanje materijalnog i nematerijalnog kulturno-povijesnog nasljeđa

Svrha: sačuvati, obnoviti i autentično interpretirati materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu Međimurja kao ključnu sastavnicu identiteta lokalne zajednice i temelj za razvoj odgovornog, edukativnog i doživljajnog turizma koji poštuje lokalne vrijednosti i doprinosi njihovu očuvanju za buduće generacije.

Aktivnosti/projekti	Nositelj/partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Kartiranje i valorizacija kulturnih lokaliteta	MŽ-ZPP, MMČ, Min. kulture	sve godine	Broj valoriziranih lokaliteta
Restauracija, uređenje i opremanje baštinskih lokaliteta: - obnova palače Starog grada Zrinskih Čakovec - uređenje arheo parka na lokalitetu Sv. Jelena Šenkovec - uspostavljanje postava Rimski Halicanum u Sv. Martin na Muri - izgradnja i opremanje interpretacijskog centra Sv. Jeronim u Štrigovi, - dovršetak IC Dravski zlatari u D.Vidovcu - izgradnja IC na arheoparku Nekropola pod tumulima Goričan - uređenje zbirke tehničke kulture Cimper M. Središće - opremanje postava IC rodne kuće dr. R. Steiner Donji Kraljevec - završetak opremanja Palače Međimurske popevke u D. Dubravi - opremanje Centra za posjetitelje EMM u Kaštelu Feštetić u Pribislavcu - uređenje postava u etno kući u Murskih rudara M. Središće	MŽ/MMČ/JLS/Ministarstvo kulture konzervatorski odjel, TZMŽ	2026-2030.	Uređeno 12 baštinskih lokaliteta
Izrada interpretacijskog plana i opremanje povijesnog postava u palači Starog grada Zrinskih	MMČ/MŽ, Konzervatorski o.	2026-2027.	Izrađena 1 studija i uređen 1

			postav
Edukacije o kulturnim dobrima za vodiče i poduzetnike	MMČ/vanjski stručnjaci, TZM, udruga vodiča, turistički sektor	sve godine	Educirano 60 osoba

Mjera 3.2. Čuvanje običaja kroz razvoj kulturno-turističkih doživljaja

Svrha: očuvati, valorizirati i kreativno interpretirati nematerijalnu kulturnu baštinu Međimurja – običaje, glazbu, jezik, zanate i gastronomiju – kroz aktivno uključivanje lokalne zajednice u oblikovanje autentičnih kulturno-turističkih doživljaja, čime se jača lokalni identitet, međugeneracijska povezanost i održivi razvoj turizma.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Profesionalizacija Ekomuzeja Međimurje	MŽ/Centar za ruralni razvoj/TZM	2026.	Zaposlena 2 stručnjaka
Uvođenje instituta „Živo blago“ s ciljem davanja digniteta istaknutim i zaslužni nositeljima baštine	TZM/MŽ/MMČ, EMM	2027-2030.	6 nositelja baštine s naslovom
Uspostavljanja Kulturne rute Vijeća Europe dr. Rudolf Steiner	Centar dr. Steiner/TZM, vanjski stručnjaci		1 europska kulturna ruta
Organizacija etno dana u školama i centrima za posjetitelje	EMM/KUD-ovi	svake godine	6 evenata
Uključivanje lokalnih izvođača u turističke programe - Autentične radionice (pjesma, ples, rukotvorine, kuhinja)	Organizatori evenata/LTZ, TZM	svake godine	1.000 uključenih lokalnih izvođača
Podrška manifestacijama i tradicijskim zanatima	TZM, OPG-ovi, škole, KUD-ovi, udruge žena, centri za kulturu	svake godine	240 održanih događanja, 10 podržanih zanata
Promocija kulturnog turizma Međimurja kroz krovni brend Ekomuzeja Međimurje	TZM/nositelji baštine, upravljači baštinskim lokalitetima	svake godine	6 marketinških kampanja
Promocija Međimurske popevke kao UNESCO kulturne nematerijalne baštine - organizacija Mjeseca M. popevke - organizacija koncerata M. popevke u svjetski prestižnim koncertnim dvoranama - poticanje etabliranih glazbenih autora na stvaranje bazirano na tradiciji popevke	MŽ/TZM, IC Palača M. popevke D. Dubrava	Svake godine	6 evenata, 6 koncerata 6 uključenih autora
Osnivanje fonda za očuvanje ruralne	Općina	2026-	Osnovan

graditeljske baštine – stare kuće i naselje Črečan i pojedinačnih objekata u drugim naseljima	Nedelišće/TZM, JLS, vlasnici	2030.	fond, financirano 10 očuvanih objekata
---	------------------------------	-------	--

Mjera 3.3. Osnaživanje lokalne zajednice za zaštitu baštine

Svrha: osigurati zakonitu, etičku i participativnu zaštitu kulturnih dobara i prava lokalnih nositelja baštine kroz edukaciju, uključivanje zajednice u upravljanje i donošenje odluka te sprječavanje neovlaštenog korištenja, komercijalizacije ili otuđenja kulturnih artefakata i tradicijskih znanja, u skladu s nacionalnim i međunarodnim standardima.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Informiranje turističkih djelatnika i posjetitelja o zakonima o artefaktima	Ministarstvo kulture/ TZM, komore, udruge, vodiči	Svake godine	60 informiranih subjekata
Kreiranje i promocija kodeksa ponašanja za kupnju suvenira	TZM/turistički sektor, vanjski stručnjaci	Svake godine	100 informiranih subjekata
Uspostava sustava prijave i praćenja narušavanja prava na vlasništvo nad lokalnom nematerijalnom baštinom	MŽ odjel za kulturu/TZM	Svake godine	broj prijavljenih povreda
Uključivanje lokalnih zajednica u odlučivanje o baštini kroz Vijeće EMM	TZM/nositelji baštine	Jednom godišnje	6 godišnjih vijeća

Da bi se ostvariocilj 4. Jačanje lokalne ekonomije kroz održivi turizamprovodi će se:

Mjera 4.1.Usmjeravanje i poticanje razvoja održivih smještajnih i ugostiteljskih sadržaja

Svrha: poticati razvoj smještajnih i ugostiteljskih sadržaja koji koriste lokalne resurse, primjenjuju načela energetske učinkovitosti, kružnog gospodarstva i društvene odgovornosti, zapošljavaju lokalno stanovništvo te doprinose stvaranju autentičnih i zelenih doživljaja, čime se jača otpornost, atraktivnost i konkurentnost turističke ponude Međimurja.

Aktivnosti/projekti	Nositelj/ partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Poticanje izgradnje: eko-obiteljskih hotela, difuznog hotela, izgradnje eko glampova, uređenja eko-ruralnih kuća za odmor i eko TOPG putem: - edukacija za održive domaćine - uvođenje nacionalne oznake „Vaš domaćin“ - potporu za projektiranje i izvođenje	MŽ/JLS, REDEA, TZM MŽ/JLS, REDEA, TZM MŽ/JLS, REDEA, TZM	2025-2030.	Izgrađeno 5 obiteljskih i 1 difuzni hotela, 3 glampa, 20 ruralnih kuća, 20 TOPG

zelenih, energetski pasivnih i CO2 neutralnih objekata			
Potpora djelovanju mreže Ekoregija Međimurje kao nositelju povezivanja lokalnih proizvođača eko hrane i lokalnih restorana	MŽ/ CORRM, TZM, REDEA	2026-2030.	Porast prodaje eko hrane za 5 puta
Uspostavljanje i potpora radu Centra za održivi ruralni razvoj Međimurja (CORRM) kao neprofitnom DMC-u za ukupni ruralni razvoju MŽ	MŽ/TZM, REDEA, LAG-ovi	2026.	Uspostavljen 1 institucija DMC s 4 zaposlen stručnjaka
Uređenje Međimorskog regala Štrukovec – prodaja lokalnih proizvoda	TZM/ Grad M. Središće	2026-2028.	1 uređeni objekt
Poticanje ponude vinarija Međimorske vinske ceste ekoloških i biodinamičkih vina	TZM/Udruga vinara H. Croatiae	2025-2030.	50% vinarija prešlo u eko proizvodnju

Mjera 4.2. Usmjeravanje i poticanje održivog sportskog turizma

Svrha: Razvijati i promovirati sportski turizam u Međimurju koji pridonosi cjelogodišnjem turizmu, koristi postojeću sportsku i prirodnu infrastrukturu, uključuje lokalne zajednice i primjenjuje načela održivosti, s ciljem jačanja lokalne ekonomije i zdravog načina života.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Dodjela mikro potpora za poduzetnike u turizmu za projekte s visokom ekološkom vrijednošću	MŽ	2025-2030.	Dodijeljeno 240 potpora
Potpora jačanju infrastrukture za sportski turizam i organizatore sportskih evenata europskog i globalnog značaja	MŽ/JLS	2025-2030.	Izgrađeno 10 novih sportskih objekata za profesionalne pripreme , 6 evenata
Uređenje Outdoor centar Mura - Goričan za vodene sportove i rekreaciju	Općina Goričan/REDEA, TZM	2027-2030.	Uređen centar za vodene sportove
Organizacija eventa „Green sport day Međimurje“ i uključivanje u Geen spor Alliance	TZM/Savez sportskih udruga MŽ	2026-2030.	Provedeno 5 evenata, MŽ član asocijacije

Mjera 4.3. Uređivanje održive javne turističke infrastrukture

Svrha: Osigurati kvalitetnu, funkcionalnu i okolišno prihvatljivu javnu turističku infrastrukturu koja unapređuje doživljaj posjetitelja, podržava lokalne poduzetnike i doprinosi ravnomjernom razvoju destinacije, uz očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti Međimurja.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uređivanje zelenih odmorišnih punktova uz glavne pravce tranzita turista (Štrukovec, Trnovec, Goričan, Sveti Križ, Otok, D. Dubrava) opremljenih e punionicama, lokalnim suvenirima, „brzim“ slowfood štand	LTZ/JLS/TZM	2027-2029.	6 uređenih lokacija
Uređenje rekreacijskih zona i trim staza prema načelima ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	JLS/sportske oragnizacije	2026-2030.	10 uređenih lokaliteta
Uređenje javnih toaleta dostupnih za sve skupine	JLS	2026-2030.	5 uređenih objekata
Uređenje javnih parkinga uz javne objekte/površine i turističke lokalitete prema načelima ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama	JLS	2025-3030.	5 uređenih parkirališta

Da bi se ostvariocilj 5 – Razvoj održivih i inkluzivnih turističkih proizvoda i ljudskog kapitala provodi će se:

Mjera 5.1: Edukacija o inkluziji u turizmu

Svrha: Povećati svijest, znanja i vještine turističkih djelatnika, vodiča i upravljača destinacijom o inkluzivnim praksama kako bi turistički doživljaji u Međimurju bili dostupni, sigurni i ugodni za sve posjetitelje, neovisno o njihovim fizičkim, senzornim, intelektualnim, rodnim, dobnim ili kulturnim osobitostima.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Radionice o inkluziji i ljudskim pravima u turizmu	TZMŽ, Udruga DOSTI, MEV Čakovec	2026.–2027.	2 radionice
Uvođenje kodeksa ponašanja u komercijalne objekte	TZMŽ, privatni sektor	2025.–2026.	20 objekata s etičkim kodeksom
Razvoj online edukacijskog modula iza inkluziju i ljudska prava u turizmu	TZMŽ, nevladine organizacije	2026/27.	Broj korisnika modula

Mjera 5.2: Podrška razvoju i brendiranju inkluzivnih turističkih paketa

Svrha: Potaknuti razvoj turističkih proizvoda i doživljaja u Međimurju koji su dostupni i prilagođeni različitim skupinama posjetitelja, uključujući osobe s invaliditetom, starije osobe, obitelji s djecom, LGBTQ+ posjetitelje i druge, kroz podršku u kreiranju, promociji i označavanju inkluzivnih paketa koji afirmiraju Međimurje kao pristupačnu, sigurnu i dobrodošlu destinaciju za sve.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uvođene oznake za inkluzivne sadržaje/objekte „Zajedno u doživljaju“	TZM /Tur. agencije, udruga OSI, turistički sektor	2026.–2027.	50 certificiranih subjekata
Razvoj i promocija B2B inkluzivnih turističkih paketa		2025.–2026.	50 poslovnih suradnji
Digitalni katalog inkluzivnih turističkih proizvoda		2027.	50 prikazanih proizvoda

Mjera 5.3: Jačanje ljudskog kapitala u turizmu

Svrha: Osigurati kontinuirani razvoj znanja, vještina i kompetencija lokalnog stanovništva u sektoru turizma kroz edukaciju, mentorstvo, cjeloživotno učenje i prilike za poduzetništvo, s ciljem povećanja zapošljivosti, samozapošljavanja i dugoročne otpornosti lokalne zajednice.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Promocija deficitarnih zanimanja za turizam	HZZ/obrazovne institucije, TZM	Svake godine	10% rast interesa za upis godišnje
Kreiranje i provođenje programa „Ostani tu-rasti s nama“ s ciljem povećati motivaciju i dugoročnu lojalnost mladih turističkih radnika kroz personalizirane i lokalno ukorijenjene pogodnosti koje ističu kvalitetu života, razvoj karijere i povezanost s destinacijom.	TZM/REDEA, učilišta, HGK, OK MŽ, komercijalni sektor	2026-2030.	300 uključenih mladih
Uspostavljanje i djelovanje Međimurske kulinarske akademije u Kaštelu Feštetić	CORRM/TZM, Srednja škola Prelog, Ekonomska i t. škola Čakovec, vanjski stručnjaci	2026-2027.	Uspostavljen 1 professionalawareness centar za kulinarske profesionalce
Osmišljavanje i provođenje programa za aktivaciju studenata, žena, dugotrajno nezaposlenih, n. manjina, osoba starije životne dobi i osoba s invaliditetom u turizmu	HZZ/obrazovne institucije, TZM	2026-2030.	2 osmišljena i provedena programa

Mjera 5.4.: Unaprjeđenje pristupačnosti turističkih lokacija

Svrha: Omogućiti osobama s invaliditetom, starijim osobama, obiteljima s djecom i drugim posjetiteljima s posebnim potrebama jednak pristup i uživanje u turističkim sadržajima Međimurja, kroz infrastrukturne prilagodbe, informacijske alate i edukaciju pružatelja usluga, u skladu s načelima univerzalnog dizajna i inkluzivnog turizma.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Kartiranje pristupačnosti atrakcijama	TZM/ Udruga DOSTI	2025.- 2027.	100 ocijenjenih lokacija
Poticaji za prilagodbu prioritetnih lokacija za OSI	MŽ/JLS,TZM, turistički sektor	2025.– 2027.	50 prilagođenih objekata
Online vodič 'Pristupačno Međimurje'	TZM	2026.	5.000 preuzimanja vodiča

Mjera 5.5.: Provedba politika etičkog zapošljavanja i implementacija kodeksa ponašanja

Svrha: Osigurati da zapošljavanje i radni uvjeti u turističkom sektoru Međimurja budu poštteni, sigurni, uključivi i usklađeni s međunarodnim standardima ljudskih prava, te da svi pružatelji usluga i vodiči djeluju u skladu s jasno definiranim kodeksima profesionalnog i etičkog ponašanja.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uvođenje kodeksa o poštenom zapošljavanju u turizmu	TZM/HZZ, sindikati, poslodavci	2025- 2030.	100 potpisnikakodeksa
Standardizacija ponašanja za vodiče i aktivnosti	TZM/udrugavodiča	2025.– 2026.	1 standard uveden

Da bi se ostvario cilj 6 - **Osnaživanje brenda održive destinacije i porast kvalitete promocije** provodi će se:

Mjera 6.1: Certificiranje i promocija odgovornih turističkih subjekata

Svrha: Potaknuti turističke subjekte u Međimurju da usvoje održive poslovne prakse kroz stručno vođeni proces certificiranja, te im omogućiti vidljivost i tržišno prepoznavanje putem GTS, Ecolabel i drugih oznaka kvalitete i odgovornosti prema okolišu, zajednici i posjetiteljima.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Uključivanje novih ponuditelja usluga u sustav certifikacije GTS, Ecolabel i dr.	TZM/vanjski stručnjaci	Svake godine	60 novo uključenih ponuditelja usluga
Uvođenje oznake Slowfood za lokalne restorane i proizvođače lokanih, ekoloških i biodinamičkih namirnica	TZM/ Eko regija Međimurje, udruge poljoprivrednih proizvođača, ugostitelji	2026-2028.	30 objekata s oznakom kvalitete
Osnivanje „kluba kvalitete“ sportskog turizma i oznake „Međimurje-život u pokretu“	TZM/ sportske organizacije, turistički sektor	2027.	20 uključenih organizacija i ponuditelja tur. usluga
Organizacija edukacija za nositelje certifikata o najboljim održivim praksama	TZM/vanjski stručnjaci	Svake godine	150 sudionika
Promocija certificiranih objekata kroz digitalne kanale i vodiče	TZM/LTZ	kontinuirano	1.0000 objava i

Mjera 6.2.: Održiva promocija i komunikacija s posjetiteljima

Svrha: Osigurati da komunikacija i promocija Međimurja bude istovremeno privlačna, točna, autentična i odgovorna, kako bi se posjetiteljima prenijele prave vrijednosti destinacije, potaknulo odgovorno ponašanje, te promovirale održive i inkluzivne usluge, proizvodi i iskustva.

Aktivnosti/projekti	Nositelj / partneri	Rok provedbe	Pokazatelji
Provedba "zelenih" marketinških kampanja na domaćem i stranim tržištima	TZMŽ, komunikacijski stručnjaci	Svake godine	6 godišnjih kampanja
Uvođenje AI aplikacija za komunikaciju s tržištima npr: - "Međimurski vodič u džepu" AI concierge (chatbot / glasovni asistent) - "Međimurje Pulse" - AI sustav za praćenje interesa tržišta u stvarnom vremenu		2026-2027.	2 funkcionalne AI aplikacije
Djelovanje interpretacijskih TIC-eva na ključnim lokacijama turističkog prometa	TZM/LTZ, CZP-i	2026.–2030	20 u postavljenih točaka

6.6. Akcijski plan s mogućim izvorima financiranja

Mjera	Aktivnosti	Rok provedbe	Potencijalni izvori financiranja
1.1 Jačanje institucionalnih kapaciteta	Resursi za koordinatora održivosti, jačanje LTZ, edukacije, laboratorij, registar atrakcija	2025–2030	TZM, JLS, , ESF+, Interreg, Erasmus+
1.2 Sudjelovanje dionika i planiranje	Konzultacije s dionicima, ažuriranje PUD-a, izrada operativnih planova, objava dokumenata	2025–2028	TZM, LTZ, REDEA
1.3 Praćenje i evaluacija održivosti	Praćenje turista, ankete, recertifikacija Green Destinations, izvješća o održivosti	2025–2029	TZM, Fond za turistički nerazvijena područja I kontinent
1.4 Upravljanje nosivim kapacitetom	Studija nosivosti, vodiči ponašanja, analiza korištenja prostora	2025–2030	TZM, LTZ, JLS
1.5 Etičko upravljanje destinacijom	Sustav pritužbi, zeleni kriteriji u javnim nabavama, etički kodeks	2025–2030	TZM, Ministarstvo turizma, Norveški fond
2.1 Komunikacija za očuvanje prirode	Digitalni materijali, info-ploče, radionice, kodeks ponašanja	2025–2030	JU Priroda, TZM, FZOEU, NPOO
2.2 Održivo upravljanje posjetiteljima	Disperzija turista, QR karte, vođene ture, plan upravljanja, dobrobit životinja	2026–2029	JU Priroda, Interreg, Zeleni plan EU
2.3 Pametni resursi	Edukacije poduzetnika i organizatora, kampanje protiv plastike, bio bazeni	2025–2030	TZM, MENE, FZOEU, EFRR
2.4 Zelena mobilnost	E-busevi, e-bicikli, vlakovi, pješačke staze, promotivne kampanje	2026–2030	JLS, Ministarstvo prometa, FZOEU, Interreg
2.5 Klimatska otpornost zajednice	Procjena klimatskih rizika, uređenje javnih površina, sadnja šuma, edukacije	2025–2030	JLS, Ministarstvo graditeljstva, EU fondovi
3.1 Očuvanje materijalne i nematerijalne baštine	Restauracije, interpretacijski centri, kulturni postavi, edukacije za vodiče	2026–2030	Ministarstvo kulture, MŽ, ITU mehanizam, EFRR, Fond za turizam
3.2 Čuvanje običaja kroz razvoj kulturno-turističkih doživljaja	Ekomuzej, Živo blago, kulturna ruta, etno dani, lokalni izvođači	2025–2030	TZM, Ministarstvo kulture, HTZ, LTZ, ESF+, Erasmus+, LAG-ovi

3.3 Osnaživanje zajednice za baštinu	Kodeks suvenira, prava nositelja baštine, sustav prijave kršenja	2025–2030	TZM, MŽ, Ministarstvo kulture, EFRR
4.1 Održivi smještaj i ugostiteljstvo	Eko-hoteli, glampovi, CORRM, regali, biodinamička vina	2025–2030	HAMAG-BICRO, EFRR, LAG-ovi
4.2 Održivi sportski turizam	Sportska infrastruktura, outdoor centar, event, mikro potpore	2025–2030	MŽ, HOO, EU fondovi za sport, Ministarstvo turizma i sporta RH
4.3 Javna turistička infrastruktura	Zelene točke odmora, rekreacijske zone, toaleti, parkirališta	2025–2030	JLS, Ministarstvo turizma i sporta, FZOEU
5.1 Edukacija o inkluziji	Radionice inkluzije, etički kodeksi, online edukacija	2026–2027	TZM, ESF+, Erasmus+,
5.2 Inkluzivni turistički paketi	Oznake inkluzije, inkluzivni paketi, digitalni katalog	2025–2027	TZM, EU fondovi, Fond za turistički nerazvijene
5.3 Jačanje ljudskog kapitala	Programi za studente, žene, starije, lojalnost mladih, kulinarska akademija	2025–2030	HZZ, Ministarstvo rada, Erasmus+, ESF+
5.4 Pristupačnost lokacija	Kartiranje pristupačnosti, poticaji za prilagodbu, vodič pristupačnosti	2025–2027	FZOEU, TZM, JLS
5.5 Etičko zapošljavanje	Kodeks zapošljavanja, standardi ponašanja za vodiče	2025–2026	HZZ, Ministarstvo rada, poslodavci
6.1 Certificiranje odgovornih subjekata	Certificiranje GTS, Slowfood oznake, edukacije, promocija	2025–2030	TZM, HGK
6.2 Održiva promocija i komunikacija	Zelene kampanje, AI alati, TIC točke	2025–2030	TZM, Interreg, Fond za turistički nerazvijena područja i kontinet

7. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE TURISTIČKOG RAZVOJA

1. Međimurska županija – jedinica regionalne samouprave

Uloga: Osiguranje strateškog upravljanja, međusektorske koordinacije i potpore provedbi Plana upravljanja destinacijom.

Preporuke:

- Uspostaviti i operativno osnažiti županijski DMC – *Centar za održivi ruralni razvoj Međimurja* kao središnju destinacijsku menadžment strukturu za uspješno djelovanje Eko regije Međimurje.
- Osigurati proračunske okvire za provedbu mjera iz PUD-a, posebno onih koje doprinose GSTC kriterijima A1–A5.
- Aktivno sudjelovati u provedbi edukacija, sufinanciranju stipendija za deficitarna zanimanja i dualnog obrazovanja, nefinancijski potpora za zaposlene u turizmu (B2).
- Osigurati integraciju turističkih pokazatelja u sustav javnog izvještavanja te podržati razvoj IT rješenja za praćenje održivosti (A3, C10).
- Inicirati sinergiju s prostornim planiranjem s JLS-ima kako bi se spriječila degradacija prostora i podržali projekti zelene infrastrukture (C4–C8).

2. Jedinice lokalne samouprave

Uloga: Terenska provedba razvojnih mjera, integracija turizma u lokalne planove te prostorno uređenje.

Preporuke:

- Osigurati razvoj javne turističke infrastrukture pristupačne osobama s invaliditetom (A4, D8).
- Sudjelovati u financiranju i upravljanju TIC-evima, manifestacijama i interpretacijskim centrima.
- Aktivno uključiti građane u planiranje turističkih projekata (A2), primjerice kroz lokalne forume, savjetovanja i ankete.
- Integrirati turističke projekte u lokalne razvojne strategije (LRS) i prijavljivati ih na natječaje LAG-ova i EU fondova.
- Uključiti se u programe očuvanja kulturne baštine i interpretaciju u suradnji s TZ-ovima i lokalnim udrugama.

3. Turističke zajednice (TZMŽ i lokalne TZ)

Uloga: Promocija, razvoj turističkih proizvoda, komunikacija s tržištem i posjetiteljima.

Preporuke:

- Unaprijediti zajednički digitalni sustav komunikacije s gostima (eventi, karte, e-brošure) koji uključuje standarde pristupačnosti (D3).
- Uskladiti i profesionalizirati brendiranje svih LTZ-ova u skladu s brendom Međimurja kao održive destinacije (A6).
- Uspostaviti zajedničke promotivne kampanje s fokusom na ciljana tržišta (Slovenija, Austrija, Italija...) i nišne segmente (wellness, eno-gastro, outdoor...) – (D1, D4).
- Sudjelovati u provedbi mjera za jačanje turističkog kadra, kao partneri u edukacijama, događanjima i poslovnim susretima (B2).
- Voditi evidenciju turističkih resursa i atrakcija, osigurati stalno ažuriranje podataka na nacionalnim i vlastitim platformama.

4. Gospodarski sektor i pružatelji usluga

Uloga: Razvoj, inovacija i pružanje kvalitetnih i održivih turističkih proizvoda i usluga.

Preporuke:

- Sudjelovati u programima certificiranja (GD GTS, EU Ecolabel), jačati okolišne standarde poslovanja (C1–C8).
- Razvijati proizvode visoke dodane vrijednosti: lokalno vođene ture, healthness paketi, kulturno-interpretacijski sadržaji, multimedijalna iskustva.
- Uključivati se u “klubove kvalitete” /klastere koji okupljaju specijalizirane ponuđače za MICE, sportski turizam, enogastro turizam...
- Pojačati sustav mentorstva i prakse studentima i srednjoškolcima (B2, A4).
- Suradnjom s TZ-ovima razvijati integrirane turističke pakete, uključujući male proizvođače i obiteljska poljoprivredna gospodarstva.
- Investirati u „zelen“ tehnologije i smještajne objekte visoke energetske učinkovitosti

5. Obrazovne i istraživačke ustanove

Uloga: Osiguranje znanja i kompetencija za održivi razvoj turizma.

Preporuke:

- Jačati dualne i modularne programe s naglaskom na digitalne vještine, održivost, storytelling i pristupačnost (B2, D3).
- Uključiti se u provedbu edukacija za dionike turizma – u suradnji s TZMŽ i gospodarskim subjektima.
- Provoditi istraživanja o motivaciji i zadovoljstvu posjetitelja, utjecajima turizma i socijalnim učincima (A3, B1).
- Razviti programe cjeloživotnog učenja za odrasle (npr. vodiči, sommelieri, agro-turizam, eko-menadžment).

6. Organizacije civilnog društva i LAG-ovi

Uloga: Aktivno uključivanje zajednice u razvoj i očuvanje identiteta destinacije.

Preporuke:

- Promicati participaciju u planiranju i razvoju sadržaja u zajednici, uključivo s ranjivim skupinama (A2, B2).
- Povezivati razvoj ruralnog turizma s ciljevima LEADER pristupa, te prijavljivati projekte na natječaje za podršku OSI i žena poduzetnica.
- Uključiti se u edukacije i promociju baštine, organizaciju lokalnih događanja i održivih inicijativa (npr. eko manifestacije, škola za vodiče).

7. Preporuke za sve dionike

- Uskladiti djelovanje s ciljevima iz PUD-a i pokazateljima iz Pravilnika o održivosti (NN 112/24).
- Koristiti GSTC kriterije kao orijentir pri dizajnu novih projekata i mjera.
- Osigurati redovitu međusektorsku komunikaciju kroz koordinacijsko tijelo (Regionalnu koordinaciju turizama MŽ).
- Provoditi sustav za kontinuirano praćenje i evaluaciju učinaka turizma na okoliš, društvo i gospodarstvo (A3, C1, B1).
- Uključiti posjetitelje u proces povratnih informacija i participativnog upravljanja putem digitalnih alata, anketa i lokalnih kampanja.

8. Pregled tablica, grafikona i kartograma

Tablice

Tablica 1 Uključeni dionici	8
Tablica 2 Ključni turistički proizvodi Međimurja prema važnosti razvojnog potencijala	17
Tablica 3 Struktura smještajnih objekata i kreveta prema vrsti i kateogriji 31.12.2024.	21
Tablica 4 Ugostiteljski objekti u MŽ prema vrstama 31.12.2024.g.	26
Tablica 5 Pregled turističkih resursa i atrakcija	30
Tablica 6 Pregled stupnja zadovoljstva ponudom destinacije prema zemljama porijekla	49
Tablica 7 Broj noćenja 2019-2024. ostvarenih prema LTZ	50
Tablica 8 Broj dolazaka i noćenja u 2023. i 2024. godini	52
Tablica 9 Prosječna dnevna potrošnja turista 2022/2023.g. prema zemlji turista	53
Tablica 10 Struktura prosječne dnevne potrošnje gostiju 2022/2024.g.	53
Tablica 11 Pregled javne turističke infrastrukture 31.12.2024.	56
Tablica 12 Turistički proizvodi prema razvojnem potencijalu	92
Tablica 13 Pregled obveznih pokazatelja održivosti destinacije	99

Grafikoni

Grafikon 1 Matrica utjecaja i interesa dionika	11
Grafikon 2 Pregled kretanja stanovništva u Međimurskoj županiji 1857-2021.g.	13
Grafikon 3 Struktura građevinskog područja MŽ prema namjeni	15
Grafikon 4 Struktura kreveta prema kategorizaciji	22
Grafikon 5 Struktura kreveta prema vrsti objekta	22
Grafikon 6 Struktura resursa i atrakcija prema vrstama	43
Grafikon 7 Struktura stupnja zaštite	43
Grafikon 8 Struktura tržišne spremnosti	43
Grafikon 9 Struktura dostupnosti za OSI	43
Grafikon 10 Broja noćenja prema LTZ za razdoblje 2019-2024.g.	50
Grafikon 11 Broj noćenja prema mjesecima u 2024.g. za Međimursku županiju	51
Grafikon 12 Postotak popunjenosti svih smještajnih kapaciteta od 1. do 12. mj. 2024.g.	51
Grafikon 13 Struktura noćenja gostiju prema zemlji porijekla 31.12.2024.g.	52
Grafikon 14 Struktura javne turističke infrastrukture prema stanju održavanja	58
Grafikon 15 Prikaz trenutnog vs. ciljanog stanja 2030.g.	90

Kartogrami

Kartogram 1 Reljef i položaj Međimurske županije	12
Kartogram 2 Teritorijalna podjela MŽ sa sustavom turističkih zajednica 2025.g.	13
Kartogram 3 Lokacije zaštićene nepokretne kulturne i prirodne baštine	16
Kartogram 4 Infrastrukturni sustavi u međimurskoj županiji 2025.g.	62
Kartogram 5 Prometna infrastruktura	64